Projekt względem Urządze-
nia Policyi Szkolney w Szkołach
Departamentowych i Wydziałowych
u S. Barbary

V. 13.

Projekt

Względem urządzenia Policyi Szkolney w Szkołach Departamentowych i Wydziałowych u S. Barbary.

Dozor Szkolny Departamentu Krakowskiego maiąc sobie od nay wyższey władzy Edukacyjney przyznaną dozorczą władzę nad ogółem wszystkich szkół wyższych i niższych w swoim Departamencie, sądzi bydź nayściśleyszym obowiązkiem, ustanowienia swoiego dać baczność nato wszystko co się ściąga do dobrego porządku, i zachowania Policyi Szkolney, w Szkołach pod iego dozorczą władzą zostaiących; a wzracaiąc nayprzód takową baczność na Szkoły Departamentowe Krakowskie i wydziałowe u S. Barbary, iako bezpośrednie dozorowi swemu podległe, do zachowania niżey przepisanych prawideł, ściągaiących się do utrzymania porządku i Policyi Szkolney wszystkich zgromadzenie szkolne Departamentowe i Szkolne Wydziałowe u S. Barbary składaiących wzywa, i aby te od każdego wszczególności i od wszystkich wogóle zachowane były zaleca.

I.

Zwierzchniczy Dozor bezpośrednie tak w Szkołach Departamentowych iako i Wydziałowych u S. Barbary, będzie przy WW. Rektorach tychże Szkół teraz ustanowionych, lub nadal ustanowić się maiących.

II

Przy nich samych będzie decyzya we wszystkich ściągaiących się do utrzymania dobrego porządku i Policyi Szkolney Kategoryach, mogą iednak, sessye składać, wzywaiąc na nie Nauczycielow pod ich zwierzchnością zostaiących tyle razy, ile razy składania takowych Sessyi uznaią potrzebę, lub do składania ich przepisami niniejszego Urządzenia obowiązani będą; a to iedynie wcelu, lub powzięcia potrzebnych Informacyi, ściągaiących się do utrzymania porządku i Policyi Szkolney, lub dla obwieszczenia tymże Nauczycielom od Wyższych Władz Szkolnych przesłanych Rozrządzeń, lub nakonieć dla napomnienia Obwinionego, i swoim obowiązkom uchybiaiącego Nauczyciela, lub Dyrektora domowego, gdyby się ten po prywatnym uprzedniu nastąpionym napomnieniu nie poprawił.

III

Przy WW. Rektorach samych zostaią zwierzchniczy dozor w materyach sciągaiących się do utrzymania porządku i Policij Szkolney; oni tez sami za wszelkie wypadki przeciwne dobremu porządkowi i Policij Szkolney, i za wykroczenia przeciw przepisom, w nineyszym urządzeniu umieszczonym, szczegolnie odpowiedzialnymi będą.

IV.

Zwierzchniczy dozor WW. Rektorow nad utrzymaniem dobrego porządku i Policij Szkolney w Szkołach pod ich zwierzchnictwem zostaiących, zawiera się w następuiących przepisach.

a. Oni będą baczności, aby domy Szkolne w dobrym stanie utrzymywane były, zawczasu będą postaraią się aby potrzebne reparacye nastąpiły, przez uchybienie ktorych, większe reparacye a zatym kosztownieysze nywiknąć by musiały. Zrobią będą opis stanu teraznieyszego Domow Szkolnych, wspolnie pod ich zwierzchniczym dozorem zostaiących, iako też Opis wszelkich ruchomości, do takich Szkolnych domow należących, i podpisany przez nich przeszlą go do dozoru Departamentowego, ktory gdy na mieyscu od Departamentowego Członka dozorowego sprawdzonym będzie i podpisanym przez niego; podpisem Prezyduiącego w Departamentowym Dozorze upoważnionym zostanie, ktorego to Opisu czyli Inwentarza ieden exemplarz zostanie się w Aktach Dozoru Departamentowego, a drugi w Archiwum wspolnym Szkoł Departamentowych lub Wydziałowych. Do nich szczegolnie należeć będzie dostrzegać szkodostwa w domach Szkolnych, i zaradzać wcześnie przez usunięcie wszelkich przyczyn, ktoreby nieochędostwo sprawować mogły. Ich przełożonym podlegać będą Stroże i Posługacze w domach Szkolnych. Maią takze wcześnicy przysposabiać materyały do Opału zimowego, lub starać się o nie, tam gdzie należy, aby z początku zimowey pory wszelkie Sale Szkolne natychmiast opalane były.

b. Pilnie doglądać będą, aby się we wszystkich Klassach rozpoczynały Nauki w przeznaczonych godzinach, to samo nieci się rozumieć względem nabożeństwa dla Uczniow Szkolnych przepisanego, i dlatego przed rozpoczęciem Nauk lub nabożeństwa w domach Szkolnych, lub w kościele znaydować się powinni; w przypadku zaś choroby albo

ważnego

zatrudnieniu, przez iednego z Nauczycieli zastępowani bydź mo-
gą. Przytomność Ich zapobieży ile może wszelkim nieprzyzwoitym
postępowaniom, któreby się od młodzieży szkolney schodzącey się do
Szkół lub do Kościoła, bez dozoru zostaiącey trafić mogły.

c. Ich ścisłym obowiązkiem będzie przestrzegać tego aby przez Naucz-
cielów tylko obiekta Nauk w każdey Klassie i w tym sposo-
bie Uczniom dawane bywały, iakie i w iakim sposobie od Nay-
wyższey Władzy Edukacyiney, są względnie na Szkoły i Klassy
przepisane; dla tego do każdey Klassy, i w każdey Godzinie, wniyść
w celu przeświadczenia się o tym, równie iak i o pożytku Uczniów
i pilności Nauczycielów mocen będzie.

d. Do nich samych należeć będzie przed zwyczaynemi półrocznemi
lub rocznemi Examinami Programmata przygotować, w cza-
sie Examinów Kwestye Uczniom zadawać, lub gdy te od Na-
uczycielów zadawane będą przestrzegać i dopilnować, aby żaden
z Uczniów opuszczony niebył. Po ukończonych Examinach Rap-
port z odbytych, do Dozoru Szkolnego Departamentowego oddadzą.
Nakoniec we wszystkich okolicznościach tyczących się takowych
examinów, znosić się z członkiem Dozorczym do przewodniczenia
na Examinach delegowanym będą powinni.

e. Ich będzie obowiązkiem dawać baczność na sprawowanie się
Nauczycielów, tak w Szkole iak w prywatnym życiu, równie
Dozorców domowych, a postrzegłszy, lub dowiedziawszy się, iż
który z nich, przez złe obyczaie, w życiu prywatnym lub grubian-
skie i nieprzyzwoite postępowanie w Szkole z Uczniami, staie
się zgorszeniem dla nich, i zasługuie przez to na pogardę Ucz-
niów swoich, dla których wzorem cnoty i Obyczayności bydź powi-
nien, takiego naypierw prywatnie z naywiększą łagodnością
W. Rektor, napomni, i do poprawy zachęci; ieżeli zaś w tym spo-
sobie dane napomnienie nie poprawi wykraczaiącego, wezwie
wszystkich Nauczycieli do siebie, i w przytomności tych napom-
nienie ponowi, i całą tę czynność, w dzienniku na to sporządzo-
nym zapisze; po którey czynności, gdyby wykraczaiący Nau-
czyciel lub Dyrektor domowy trwał w swoim przestępstwie,
doniesie Go bezzwłocznie do Dozoru Szkolnego Departamento-
wego, z wyrażeniem dowodów iakie ma o przestępstwie oskarżo-
nego, z wyrażeniem czasu, w którym prywatne napomnienie
nastąpiło, i czasu następnego napomnienia w przytomności
wezwanych innych Nauczycieli.

f. Wiedzieć WW. Rektorowie powinni o zamieszkaniu Uczniów
względnie do ich Szkół należących, równie iak o Dyrektorach
domowych do dozoru domowego tymże Uczniom przyda-
nych przeto odwiedzać takie pomieszkania przynaymniey raz
w miesiącu obowiązani będą, a dostrzegłszy w zamieszkaniach

takowych

takowych znaydzie się okazya zepsucia lub pogorszenia młodzie-ży, znieść się powinni z Rodzicami lub Opiekunami, tak nie przyzwolić ulokowanych dzieci, aby się o niższe tak ulokowanie starali się, lub w przypadku postrzeżenia poprawić się nie mogących wad Dozorcy domowego, oddalili natychmiast takowego.

g. — Do nich należeć będzie przyymować Uczniów do Szkół pod ich Zwierzchniczym dozorem zostających, zachowując ściśle w takowem przyymowaniu prawidła od Nayw: Władzy Edukacyjney przepisane, lub przez Wyroki Królewskie do zachowania nakazane; układać także promocye do Klass wyższych, równie iak i Listy Uczniów celujących nad innych, i te w czasie przyzwoitym ogłaszać; czego iednak dopełniać maią za poprzedzaiącym znoszeniem się z Nauczycielami, do których względnie uczniowie promowowani do wyższych Klass, lub celujący nad innych należeli — Listy zaś w tym sposobie złożone od przydającego na Egzaminie Członka Departamentowego delegowanego przyimane y podpisem iego upoważnione bydź powinny. To samo ma się rozumieć względem Listy Uczniów, którzy osądzeni będą za wartaiących dla swoiey szczególney pilności, i nieposzlakowaney moralności, odebrania wyznaczoney przez nayw: Władzę Edukacyjne Nagrody — Oni także wyroczne zaświadczenia odbytych w Szkołach Departamentowych lub Wydziałowych Nauk Uczniom wydawać będą —

h. Oni sami w przypadku choroby, lub ważnego bardzo zatrudnienia Nauczycielów, Zastępców Ich używać i stanowić będą, a tak wezwanych i dopełniaiących pilnie obowiązki Nauczycielskie w protokuł na to sporządzony zapiszą, a to w celu przedstawienia Dozorowi Departamentowemu co półroku Imion i nazwisk takowych zastępców, i czasu przez który chorych, lub ważnie zatrudnionych Nauczycielów, zastępowali. Oni będą Nauczycielom żądaiącym uchylenia się na czas pewny od obowiązków szkolnych dla ważnych przyczyn, pozwolenie na piśmie wydawać będą; równie także odmowienie pozwolenia z powodami takiego odmowienia na piśmie Nauczycielom oddadzą. A zaś z Nauczycielami bez Ich na piśmie wyszukanego pozwolenia, uchylaiącemi się od obowiązków szkolnych postąpią sobie podług przepisu w Artykule V. pod Literą b. w niniejszym Urządzeniu umieszczonego.

i. Wszelkie zayścia i kłótnie pomiędzy Nauczycielami, lub Nauczycielami i Dozorcami Domowemi zachodzące godzić będą, i Akt nastąpioney ugody w Protokule na to sporządzo-

nym

nym zapiszą, a to w celu aby Dozor Szkolny Departamentowy w każdym czasie, gdy zechce, z protokułu takowego dowiedzieć się mogł, o Konduicie Osob do zgromadzenia Szkolnego Departamentowego, lub szkolnego wydziałowego należących; Gdyby zaś Stron pomienionych pogodzić niemogli, doniesie o tem natychmiast delegowanemu Szczegolnemu Członkowi Dozorowemu powinni i wciągną takowe doniesienie w protokuł, Ten zaś albo użyje przyzwoitych srodków do pogodzenia stron, albo niemogąc ie pogodzić, doniesie o wszystkiem Dozorowi Szkolnemu Departamentowemu. Gdyby zaś przed Rektorem oskarżony był Uczeń krzywdzący Ucznia inney Klassy, lub Jego Nauczyciela, na ten czas Rektor przekonawszy się o przewinieniu oskarżonego, przystąpi natychmiast do ukarania Go stosownie do przewinienia.

k. Do nich samych należeć będzie wymierzać karę Uczniom za wielkie przestępstwa, wyiąwszy te, których by się Uczniowie, w czasie Lekcyi w Szkole dopuścili, iakiemi są: nie nauczenie się lekcyi, lub uchybienie w inney iakiey okoliczności, związek z Naukami maiącey, lub nieprzyzwoite sprawowanie się w Szkole.

l. We wszystkich wynikuące mogących zdarzeniach sciągaiących się do porządku i Policyi Szkolney, a w szczegulnieyszym Urządzeniu nieuwzględnionych, WW. Rektorowie, znosić się maią z Członkiem Delegowanym Szczegulnym Dozorowym, który podług daney sobie od Dozoru Instrukcyi, albo Interes sam przez siebie ułatwi, albo do Dozoru Szkolnego Departamentowego na nastąpić maiącey Sessyi do ułatwienia przedstawi.

V.

a. Nauczyciele wszelkich Klass w Szkołach Departamentowych i Wydziałowych, tudzież Uczniowie tych Szkół, iako też i Domowi Dyrektorowie WW. względnie Rektorów znać za swoich Zwierzchników maią, i iako takim, wszelkie uszanowanie oddawać, tudzież posłusznemi Im, w rzeczach związek z Porządkiem i Karnością Szkolną maiącemi bydź powinni; sądząc się zaś od Nich bydź skrzywdzonemi, udawać się nayprzód będą do Członka szczególnego delegowanego Dozorowego, który go decyzya i Urządzenie, gdyby się zbyt skrzywdzonym, niedogodne zdawało, udadzą się do Dozoru Szkolnego Departamentowego, z krotkiem wyrażeniem rzeczy, o którą idzie i złączeniem powodów, dla których na decyzyi i Urządzeniu delegowanego Szczególnego Członka Dozorowego przestać nie chcą. W tym samym sposobie i Panowie Dyrektorowie domowi za drząc się bydź skrzywdzonemi od Rektora postępować sobie maią.

6. Żaden z Nauczycieli wyiąwszy czas Wakacyi, choćby na
czas nayKrótszy, uwalniać się niemoże od obowiązków Szkolnych
bez wiadomości swoiey względnie Rektorowi, a zatym czyli to w przy-
padku choroby, czyli ważnego zatrudnienia, lub koniecznéy potrze-
by wyiechania, obowiązany iest Nauczyciel, uwiadomić o tym
na piśmie Rektora, wyrazić powody dla których na czas pewny
od obowiązków Szkolnych uwolnienia żąda, i odebrać na to
od Rektora na piśmie zezwolenie, Gdyby zaś Rektor zezwole-
nia takiego odmówił, które odmówienie na piśmie zawsze od
Rektora Nauczycielowi dawane bydź powinno, na ten czas Na-
uczyciel z odmówieniem od Rektora na piśmie danym, uda
się do Członka Szczególnego delegowanego Dozorowego, i na
iego decyzyi przestać obowiązanym będzie, inaczey iako wy-
kraczaiący przeciwko przepisom niniejszego Urządzenia
do Dozoru Szkół Departamentowych doniesiony natychmiast
bydź powinien, i podlegać ma karze zapłacenia po pierwszem
przewinieniu Złott. 4. za każdy dzień swoiego od obo-
wiązków szkolnych uchylenia się; po drugiem przewinie-
niu zapłaci i doda połowę iescze tey kary pieniężney
którą na dzień za poprzednie przewinienie zapłacił, to iest:
kary Złott. 4. na dzień po pierwszem przewinieniu, za-
płaci po drugim Złott. 6. po trzecim Złott. 9. po
czwartym Złott. 13. z. 15. takowa atoli kary pieniężney
Progressya uważana bydź ma w przeciągu iednego tylko
Roku Szkolnego, którey tey kary pieniężney, gdyby wykra-
czaiący Nauczyciel wypłacić dobrowolnie wzbraniał się
WW. Rektorowie wyrachowaną za karę Kwotę pieniężną
u Kassyera wypłacaiącego Nauczycielom pensye, zawc-
sznie, i w czasie wypłacaiących się pensyi, za kwitami
swoiemi na rzecz wykraczaiącego Nauczyciela odbiorą, do
którey czynności za każdą razą, od dozoru Szkolnego Depar-
tamentowego, lub Delegowanego szczególnego Członka
Dozorowego upoważnionemi bydź muszą; Kwota zaś pie-
niężna z takowych Kar zebrana, po ukończonych exami-
nach rocznych, pomiędzy nayubozszych a naylepiey uczą-
cych się i sprawuiących Studentów, za następnym upo-
ważnieniem delegowanego szczególnego Członka Dozoro-
wego rozdzielona i rozdana będzie

7. Nauczyciele i Dyrektorowie domowi, wzorem cnoty, oby-

czayności

obyczayności a nawet i grzeczności dla Uczniów swoich bydź po-
winni; przeto starać się będą bydź pierwszemi w dopełnieniu
obowiązków Religii, a w czasie przepisanych w Kościele nabo-
żeństw, znaydować się mają z taką skromnością, uszanowa-
niem i zebraniem ducha, iakie oczci Nayważszey istocie od Czło-
wieka oddawana wyciąga; przestawaiąc z Uczniami, czy to w Ko-
ściele czy w domu, od wszelkich wyrazów obrażaiących, a tym
bardziey od wszelkich znaków niecierpliwości i porywczości
ustrzegać się powinni; a ieżeli wykraczaiących, lub opi-
szałych Uczniów ukarać koniecznie wypada, którey kary wymie-
rzenie zostawić się rozsądkowi Nauczycielów, niech się starają nay-
przód przekonać takich, iż w ukaraniu siebie tylko sprawiedli-
wości tylko dopełniaią i że takowey kary zamiarem iest po-
prawa odbieraiącego karę: cielesney atoli kary używać im
nigdy wolno nie będzie, a we wszystkich zaś innych prze-
winieniach popełnionych od Uczniów, w czasie wolnym od
lekcyi lub niemaiących związku z Naukami i przyzwoitym
sprawowaniem się w szkole, wykraczaiących Uczniów do
Rektora donosić będą z opisaniem popełnionego wykroczenia
wraz z dowodami —

d. W zaysciach gdy między samemi Nauczycielami, lub po-
między Nauczycielami i Dyrektorami domowemi trafić się
mogącemi sądzący się bydź pokrzywdzonym udać się powinien
do Rektora, który obowiązanym będzie podług przepisu w Arty-
kule IV. pod literą i. w ninieyszym urządzeniu umieszczonego
strony pogodzić lub ie do delegowanego Szczególnego Członka
Dozorowego odesłać, czego gdyby uchybił, strona sądząca się bydź
pokrzywdzoną udać się sama, do tegoż delegowanego szczególne-
go Członka dozorowego, lub do dozoru Szkolnego Departamen-
towego, gdyby tamten niemogąc Stron ~~pogodzić~~ do ugody skło-
nić, tych zayscia przedstawić Dozorowi Szkol. Departamen-
towemu zwlekał.

e. Zaleca się w szczególności PP. Dyrektorom domowym i
PP. Korrepetytorom aby Uczniów ieżeli ten obowiązek na siebie
przyięli, tak do szkoły iako i do Kościoła odprowadzali, i towarzy-
szyli Uczniom pod ich domowy dozor oddanym, tak w czasie prze-
chadzek, iak w innym czasie, gdy ci wyyść z domu dla słusznych
przyczyn będą chcieli; aby wysłuchali wprzódy Lekcyi Uczniów, nim
ieśli ci do szkoły się udadzą; aby wszystkie w domu od Uczniów robio-
ne kompozycye, w tym sposobie poprawiali, żeby Nauczyciel
Szkolny, przeglądaiąc takowe kompozycye, łatwo mógł rozeznać

i błędy w Kompozycyach popełnione od Uczniów i poprawy na-
stępione od Dyrektorów lub Korrepetytorów; nigdy zaś sami ta-
kowych Kompozycyi robić niemogą, poddawaiąc ie uczniom
aby te iako swoie własne Nauczycielowi Szkolnemu oddawali.
Wreszcie mają pamiętać PP. Dyrektorowie domowi, iż za wszelkie błędy
Uczniów pod ich dozorem domowym zostaiących uchybienia i wy-
kroczenia odpowiedzialnemi będą.

VI.

a. Zaleca się naymocniey Uczniom wszelkich Klass w Szko-
łach Departamentowych i Wydziałowych, aby tak względem wła-
snych swoich Nauczycieli iako Nauczycieli Klass innych, równie
Rektorów i innych Zwierzchników Szkolnych, nie tylko powolne-
mi i obyczaynemi być, ale nadto, maiąc w nich dobroczynnych
swoich Opiekunów, i staraiących się o ich naywiększe dobro, iakiem
iest oświecenie rozumu Człowieka i usposobienie do woli iego ser-
ca, starali się wszędzie i w każdem zdarzeniu okazywać im względ-
dy Uszanowanie, i wdzięczności, pamiętaiąc zawsze o tym, iż inna
nadgroda nigdy nie iest wystarczaiącą, i odpowiadaiącą ich pracy
i staraniu Nauczycielskiemu —

b. Maią pamiętać wszelkich Klass Uczniowie, iż Dyrektorowie
domowi są postanowieni dla straży Ich i dozoru prywatnego
a przeto bez ich zaradzenia się i wiadomości, nic przedsiębrać nie
mogą, i owszem we wszystkich okolicznościach powodować się im
powinni i będą Im polecenie.

c. Żaden z Uczniów Szkół Departamentowych i Wydziałowych
wyiąwszy Wakacye, bez wyraźnego na piśmie pozwolenia Rektora
wyieżdżać niepowinien, lub dla zatrudnień iakich uwalniać się
od Lekcyi Szkolnych. W Przypadku zaś choroby, po iey ukończeniu
ma przynieść Nauczycielowi swemu zaświadczenie od Doktora lub
Gospodarza domu, w którem mieszka, widymowane od Rektora,
w którem zaświadczeniu ma bydź wyrażony czas trwaiący prawdzi-
wie i rzetelnie choroby.

d. Uczniowie przychodzący do Kościoła lub Szkoły albo tam przez
swoich Dyrektorów, lub inne Osoby przyprowadzane, oczekuiące na
rozpoczęcie się nabożeństwa lub Lekcyi Szkolnych, pod żadnym
pozorem oddalać się nigdzie nie mogą. W czasie zaś Nabożeństwa
samego lub Lekcyi Szkolnych, gdyby dla słabości zdrowia lub in-
nych ważnych przyczyn oddalić się chcieli, maią się opowiedzieć swo-
iemu Nauczycielowi, który im przeznaczy towarzysza do odpro-
wadzenia do domu.

e. Nie wolno będzie Uczniom wszelkich Klass w Szkołach Depar-
tamentowych i Wydziałowych bywać na teatrach, Redutach lub
pod innym narażeniem odbywaiących się Balach Publicznych.

Niewolno

niewolno im także będzie chodzić na przechadzki, lecz w czasie rekreacyi
albo razem z innemi Uczniami, i Nauczycielami swemi przechadzki
czynić będą, albo Dyrektorowie domowi, towarzyszyć im zawsze na przechadz-
kach powinni, wyjąwszy wszelako tych Uczniów, którymby Rodzice sami lub
Opiekunowie towarzyszyć chcieli. W nocy zaś pod żadnym pozorem z mieysca
mieszkania swego wychodzić nie wolno, chyba do domu Rodziców lub Opie-
kunów, zawsze atoli w towarzystwie Dyrektorów domowych, lub innych Osób
od Rodziców albo Opiekunów do towarzystwa im przydanych.

f. Nie wolno będzie Uczniom wszelkich Klass rzeczy ruchomych danych im
od Rodziców lub Opiekunów wspólnie pomiędzy sobą zamieniać, albo takowe
rzeczy jeden drugiemu przedawać, a tym bardziey przedawać Żydom lub Tan-
detniarzom, albo jakimkolwiek obcym Osobom — Nie wolno również takowych
rzeczy komukolwiek darować — Nie wolno będzie, cokolwiek na kredyt brać, i
każde w tym rodzaju przewinienie, za występek poczytane będzie, i jako takie
przez Rektora ukarane, chyba gdyby Uczeń usprawiedliwił się, i z postąpie-
nie sobie jego przeciwne niniejszemu Urządzeniu nastąpiło z wolą Rodziców
lub Opiekunów, albo innych Osób pod których dozor był oddany. Gdyby zaś
Uczeń nie miał sposobności, od Rodziców, Opiekunów, lub innych Osób pod
których dozorem zostaie, pozwolenia zyskać, a był w potrzebie koniecznej
postąpienia sobie przeciwnie, niniejszemu Urządzeniu, powinien się
udać do Rektora, jemu całą rzecz opowiedzieć, i postąpić sobie podług
odebraney od niego rady.

g. Zaleca się Uczniom aby ustrzymywali się od wszelkich pomiędzy
sobą kłotni, jeżyjących obrażających słów, od uderzenia jeden drugie-
go, lub wspólnego się bicia, gdyż to wszystko osłabiałoby w nich tego
ducha jedności, i miłości Obywatelskiey, bez którego Konstytucya kra-
iowa nie mogłaby dla dobra Obywatelów, zamierzonych w Niey po-
myślnych sprawować skutków i przynosić korzyści; przyzwyczaiłoby
ich do tych niesprawiedliwych i szkodliwych w dalszym wieku napaści
które oprócz nieprzyiemności, w towarzystwach, ciągną za sobą nieraz
powiedziane szkody, w utracie samego życia tylu walecznych i zda-
tnych do służenia Oyczyźnie Obywatelów, lecz w zachodzących pokory
udzeniach, powinien Uczeń, sądzący się bydź pokrzywdzonym
udać się do Nauczyciela swojego, jemu całą rzecz rzetelnie opowiedzieć
a ten jeżeli rzecz zaszła z wspólnym Uczniem, winnego ukarze, albo
ucznia inney Klassy, przed Jego właściwym Nauczycielem oskarży,
a gdyby jeszcze sądzącemu się bydź pokrzywdzonym, uczniowi zdawa-
ło się, iż obrażaiący go Uczeń, nie w miarę swojego występku, od swo-
jego Nauczyciela ma bydź ukarany, wolno mu będzie odwołać się do
Rektora, na którego decyzyi przestać, i na zawsze pojednać się z swoim
przeciwnikiem powinien.

h. Naostatek Przypomina Dozor Szkolny Departamentowy, Mło-
dzieży Szkolney, iż wszelkie zaniedbanie, z Strony Jey i Opieszałość w
Naukach, jest krzywdzącym i obrażającym zawodem, wyciężczaią-
cych się dla Jey dobra Rodziców, jest zawodem nigdy dostatecznie
wynagrodzić się niemogącym dla niey samey, jest zawodem wielce
szkodliwym, dla Oyczyzny, którey trwałość, pomyślność a nawet
sama Egzystencya, od nabytego w młodości światła rozumu, maią-
cych w czasie kierować sprawami Jey, Obywatelów zależy. —

VI.

Urządzenie ninieysze ma bydź przez W. Sekretarza Dozorowego iak nayrychley w Kopijach przesłane WW. Rektorom Szkół Departamentowych i Wydziałowych u S. Barbary, którzy po odebraniu tegoż maią wezwać wspólnie do siebie Nauczycielów Dyrektorów domowych i Korrepetytorów i ninieysze Urządzenie przez przeczytanie go obiawić Im, pozwalaiąc każdemu zniów, i owszem zachęcaiąc do zrobienia sobie Obiawionego Urządzenia Kopij. Nadto maią WW. Rektorowie, każdy wzglednie w swoich Szkołach Artykuł VI. niniejszego Urządzenia, w każdey Klassie Uczniom przeczytać, i w każdey Klassie Kopiją iego czytelnym charakterem porządnym na drzwiach wewnętrz Szkoły przybyć. — Działo się na posiedzeniu Dozoru Departamentowego w Krakowie dnia 30. Stycznia 1812. Roku. —

~~Konstanty Wiesiołowski Szlachcic Ruski Sekretarz Rządowy Kuratorji~~

Wodzicki P.K. prezydujący na dozorze departamentowym

Julian Czerminski Sekretarz Dozoru

Za Zgodność poświadczam Julian Czerminski Sekretarz Dozoru

Rada Wielka
Uniwersytetu Jagiellońskiego
przez trzy Nayiaśnieysze Dwory
ustanowiana.

Gdy doświadczenie udowodniło, iż
ustawy urządzaiące karność szkol-
ną w Liceum Krakowskim za Rzą-
du Xięstwa Warszawskiego zapro-
wadzone, iako niedosyć do miejsco-
wych potrzeb i okoliczności zbliżone
tudzież w niektórych punktach
dzisieyszey Organizacyi Władz
Rządowych i Szkolnych nieodpo-
wiadaiące, zmianie uledz powinny,
Wielka Rada po wysłuchaniu
zdania Rektora Uniwersytetu
Jagiellońskiego tudzież Komitetu
Akademickiego Dozór nad Szko-
łami Licealnemi sprawującego po-
stanowiła na nowo niniejszem sta-
tutem zakreślić obowiązki uczniów,
wymienić ich przewinienia oznaczyć
gatunki kar i sposób onych wyko-
nania i podać to wszystko do ścisłe-
go zachowania, iak następuie.

§ 1.

Każdego ucznia iest szczególniey-
szym obowiązkiem bydź pilnym
w nauczeniu się lekcyi, i w chodzeniu

do sz-

do szkoły, tudzież zachowaċ się skromnie i obyczaynie, tak w szkole iak i za szkołą, każda zaś niepilność w nauczeniu się lekcyi lub w chodzeniu do szkoły, tudzież każde nieobyczayne zachowanie się tak w szkole iak i za szkołą iest przewinieniem szkolnem i na karę zasługuie=

§ 2.

Szczególne obowiązki uczniów są następuiące: Regularnie przychodzenie na wyznaczoną godzinę, bez naymnieyszego spóźnienia się do szkoły, na lekcye na katechizm, i na Nabożeństwo, chyba by iakaś ważna i prawdziwa, a przez professora za takową uznana zaszła przeszkoda iakoto: choroba, smutny wypadek w domu Rodziców lub krewnych i tem podobnie. Pilne i gorliwe do nauki przykładanie się przez dokładne przygotowanie się na lekcyą, przez wykonczenie i wypracowanie na czas naznaczony zadania, które mu w szkole lub w domu będzie naznaczone. Opatrzenie się w wszelkie książki i w wszelkie narzędzia do pisania i rysunków, podług przepisów klassy swoiey. Unikanie w szkole zabawek dziecinnych i tego wszystkiego coby iego samego lub iego współuczniów w roztargnienie wprawić mogło. Siedzenie w swem mieyscu w cichości bez trawienia czasu na próżnem gadaniu, lecz na czytywaniu lub na powtarzaniu zadanych na lekcyą przedmiotów. Utrzymywanie książek

szcz

sekternoie, narzędzi szkolnych w ca-
łości, czystości i porządnie tak w szko-
le iako w domu; unikanie wszelkiego
swoich rzeczy sprzedawania, zamiany
lub darowania ieden drugiemu tak w
szkole iako i za szkołą — Zachowa-
nie tak ciała i odzieży nayweększego
ochędóstwa, wystrzeganie się nieprzystoy-
nego biegania w klassach, skakania po
ławkach, hałasowania, krzyczenia, nogami
tupania, szemrania, szkód robienia
popychania, szturkania drugich, prze-
rywania nauki, wszelkiey płochości i nie-
delikatnego obeyścia się. Niewychodzenia
ze szkoły pod czas lekcyi bez koniecz-
ney potrzeby i bez zezwolenia professora
lub nauczyciela i nieoddalanie się w ten
czas za dziedziniec szkolny. Zacho-
wanie zawsze skromności, przyzwoitości
i obyczayności w każdem mieyscu tak w
szkole iak i za szkołą, tudzież przy
uroczystościach publicznych, processyach
lub publicznem nabożeństwie. Nieznay-
dowanie się na mieście w nocy w za-
kazanych przez policyą godzinach. Oka-
zywanie uszanowania tym wszystkim
starszym, grzeczności i przyiaźni tym ró-
wiennikom, uprzeymości, ludzkości tym
wszystkim, a w przypadku uniesienia
się kiedy żywością iednego przeciwko
drugiemu, przebaczenie sobie nawzaiem
bez wzgardy i zemsty. Nieużywanie
się w sposób krzykliwy z mówieniem
lub czytaniem ieden przed drugim,
lub odzywanie się tam gdzie professor

zapyt

zapyta, lub którému z uczniów do
woli głosu mówienia. — Winne uszano
wanie i posłuszeństwo professorom, na
uczycielom i wszelkiey zwierzchności tak
szkolney iakoteż rządowey. Przyim
owanie wszelkich napomnień, przestro
gi dany od professorów i nauczycieli
z pokorą i uległością, unikanie każ
dego mieysca nieprzyzwoitego iako
szynkowni, billardów, kaffenhausów
i wszelkich okazyi grożących obycza
iom ucznia lub kaźących iego sławę
Nie uczęszczanie na teatr, reduty lub
inne widowiska publiczne. W przypad
ku poniesioney prawdziwey krzyw
dy bądź od współuczniów, bądź od kto
gokolwiek obcego, nieoddawanie wet za
wet i nieposzukiwanie samemu za
dosyć uczynienia, lecz użalenie się przed
swoią zwierzchnością, która iedynie bę
dzie miała prawo albo sama wymie
rzyć sprawiedliwość ieżeli to będzie
w iey mocy albo o wymiar teyże
tam gdzie należy kroki uczynić.
Unikanie szkalowania, popędliwości,
kłótni, łżenia podłemi wyrazami ob
szkalowania, nadawania przezwisk
podłey obmowy, obelg i przekleństw
szamotania i bicia się ieden z dru
gim. —

§ 3.

Uczeń niedopełniaiący powin
ności artykułami poprzedniemi ob
iętych staie się kary godnym. Gdy
regularnie na wyznaczoną godzinę do
szkoły, na lekcyą, na katechizm

lubo

lub na nabożeństwo nieprzychodzi, a
chociaż przychodzi, gdy się spóźnia
bez dania przyczyny tak ważnej i
prawdziwej, którąby professor i nau-
czyciel uznał za sprawiedliwą. Gdy
się nieuczy z pilnością, usilnością
i ochotą, gdy zadanej mu lekcyi
nie umie i opuszcza na czas nazna-
czony nieprzynosi lub kogo drugiego
do wyrobienia za niego używa.
Gdy mogąc się opatrzyć w potrzebne
książki i inne narzędzia szkolne
do pisania i rysunków według przepi-
sów, przecież takowych nieposiada.
Gdy przynosi do szkoły zabawki
dziecinne, które jego i drugich odry-
wają od nauki. Gdy nie siedzi na
swoim miejscu skromnie i cicho, i próż-
ną rozmową zatrudniając współ-
uczniów odrywa ich uwagę i baczenie
w czasie lekcyi. Gdy uczeń nietrzyma
w porządku swoich książek i kwater-
nów albo takowe z drugim zamienia
lub je przedaje, albo zagubia, gdy
niezachowuje koło ciała i odzieży przy-
należytej czystości i ochędóstwa, gdy
się cicho i spokojnie niezachowuje
w klassach, biegając po kurytta-
rzach i dziedzińcu szkolnym, ska-
cząc po ławkach, czyniąc hałasy
krzyczenia, tupania, gwizdania, stu-
kania i popychania drugich, lub
gdy jakiegokolwiek niedelikatnego
obejścia się dopuszcza. Gdy wy-
chodzi ze szkoły bez potrzeby i bez
pozwolenia, a wyszedłszy bawi dłu-
go i oddala się za dziedziniec
szkolny. Gdy niezachowuje przy-

zwoity

zwałey skromności i obyczajności w każdem miejscu tak w szkole iako i za szkołą, a szczególniey w publicznych miejscach, w czasie nabożeństwa, processyi lub inney uroczystości. Gdy trudni się polowaniem lub używa strzelby albo innego narzędzia śmierć lub inny przypadek sobie albo drugiemu przez nieostrożność przynieść mogącego. Gdy się ślizgania, po lodzie lub kąpania w stawach, rzekach lub innych zakazanych przez policyą miejscach dopuszcza i przez nieprzystoyne obnażanie się w miejscach przez publiczność uczęszczanych skromność i obyczayność obraża. Gdy w nocy w godzinach przez policyą zakazanych po ulicach chodzi lub za domem nocuie. Gdy uchybia winnego uszanowania i posłuszeństwa rodzicom swoim, opiekunom, professorom nauczycielom szkolnym i domowym zwierzchności rządowey. Gdy w szkole używa się w sposób krzykliwy do mówienia lub oczytania przed drugim bez pozwolenia professora i nauczyciela. Gdy przy napomnieniu, przestrogach, lub naganie od professorów i nauczycielów lub władzy szkolney zuchwałość i krnąbrność okazuie. Gdy wrazy lub prawdziwego pokrzywdzenia sam zamiesza uczynić sobie sprawiedliwość. Jeżeli wchodzi na szynkownię, na billard, na kaffehaus

tak

lub miejsca ochydne, które mo obyczay
niosé i sławę nadwerężać mogą. Gdy się
dopuszcza Kłamstwa, poprędliwości, kłótni
Uznia, szkalowania, podłey obmowy,
obelg i przekleństwa lub nakonie bicia
się ieden z drugim. Gdy sam lub z dru
giemi układa paszkwile piśmienne
lub rysunkowe iakiegokolwiek bądź krzypo
dzące.

§ 4.

Lecz gdy przewinień Szkolnych liczne
są bardzo gatunki i stopnie, i że w
Młodzieży Karności Szkolney wyszczegól,
nić się nie dadzą równie iak i kary
za każdym przewinieniem Szkol,
nym w szczególności nastepować ma,
iące, przeto ocenienie tychże przewinień
i oznaczenie kar równie iak ich gatun
ków roztropności Professorów i Prefekta,
na Liceum zostawia się, z ogranicze
niem iednak niżey wymienionym
iescze tylko przewinienia Szkolne
wymieniaią się.

§ 5.

Nie wolno pod karą surową uczniom
klass Liceealnych nosić laseczk, kijów
Spicrutów lub innych narzędzi przy
sobie, a to nie tylko w szkole ale na,
wet i po za Szkołą.

§ 6

Nie wolno Uczniom Liceatnym chyba
z Rodzicami lub opiekunem swoim by,
wać w Teatrze, a to za pozwoleniem

Pref

Rektora, i to nie więcej iak trzy razy na rok. Na balach zaś publicznych i Redutach nawet z rodzicami lub osobami dozor nad niemi maiącemi bywać nie wolno.

§ 7.

Rada wzywa Senat Rządzący o odnowienie zakazu izby młodzi studentów iako małoletnich nieważył się kupować żadney rzeczy nie maiąc na piśmie zezwolenia do tego od osoby dozor nad studentem maiący lub od Gospodarza u którego mieszka, a to nie tylko pod utratą dany przez kupuiącego zapłaty i zwrotem oney że, ale nadto i pod karą policyiną prawem przepisaną.

§ 8.

Nie wolno uczniom w żadnym złym zamiarze czynić schadzek i skupień inaczey każden, któryby się znaydował w takowych skupieniach iednak, nie ukaranym będzie przez władzę szkolną, a gdyby takowe skupienia w złym zamiarze zrobione nosiły cechę występku lub zbrodni, znayduiący się w tych skupieniach iuż nie przez zwierzchność szkolną lecz przez władzę policyiną miejscową po otrzymaniu kary podług ustaw krajowych do sądu właściwego oddawionemi i przez to samo ze szkoł oddalonemi zostaną.

§ 9.

Zakaz

Zakazano iest uczniom nabywać rzeczy
ieden od drugiego, grać w karty i utrzy-
mywać schadzki na grę, znaydować
się w szynkowni, na kaffenhausach
na billardach lub innym nieprzyzwoi-
tym mieyscu, a to pod karą cielesną
przez Rektora i Zgromadzenie profes-
sorów orzec się maiącą bez względu z
ktorey klassy iest uczeń, ktora ied-
nak powinna bydź surowszą gdyby
nocną porą w tych mieyscach
uczeń był spostrzeżonym.

§10.

Nakoniec Rada Wielka stanowi
za ogólne prawidło, iż wszelkiego ro-
dzaju zdrożności, sprzeciwiaiące się
zasadom Religii, moralności, ludzkości
dobrym obyczaiom, i towarzyskiemu
porządkowi będą uważane za prze-
winienia szkolne i ich ocenienie i uka-
ranie zostawia się roztropności zwierz-
chności szkolney, inne zaś wykroczenia
policyine sprawcze i kryminalne obię-
te kodexem karnym podlegać będą
Jurisdykcyi Sądów właściwych
krajowych.

§11.

Aźeby iednak gatunek kary nieza-
wisł od samey arbitralności i dowol-
ności professorów i Rektora. Rozkład
niniejszy oznacza iakie są gatun-
ki kar szkolnych, przez kogo mogą
bydź orzeczone i iak maią bydź
używane.

§12

§ 12.

Kary szkolne będą następujące

1. Napomnienie prywatne.
2. Zapisanie winy do Dziennika
3. Napomnienie publiczne w obecności współuczniów w szkole.
4. Zapisanie do księgi czarnej
5. Zagrożenie karą cielesną.
6. Kara cielesna.
7. Doniesienie Rodzicom lub opiekunowi o ciągłej niepilności lub złem sprawowaniu się.
8. Zagrożenie oddaleniem ze szkół
9. Oddalenie ze szkół.

§ 13.

Żaden inny rodzaj kary oprócz w paragrafie powyższym wskazanych w Szkołach Publicznych nie może być na uczniów użyty.

§ 14.

Napomnienie prywatne, zapisanie winy do Dziennika, napomnienie publiczne w obecności współuczniów w szkole, zapisanie do księgi czarnej i zagrożenie karą cielesną, każden professor w swojej klassie na wykraczającego ucznia zachowując stopniowanie w mierze przewinienia podług swego obioru i roztropności onej może, lecz takowe wyjąwszy napomnienie prywatne w dziennikach swoich zapisać winien.

§ 15

§ 15

Rektor zwiedzaiąc klassy i przeglą-
daiąc Dzienniki roztropnie ucz-
nia źle zapisanego a niepoprawiaią-
cego się, niech Rektor wezwie
do siebie i tam go mocniey
strofuie zagrażaiąc mu surow-
szą karą.

§ 16.

Karę cielesną pięć razy lub dzie-
sięć sam Professor w klassie wy-
mierzyć może w klassach I, II, III
i IV Niższych; lecz w mnieyszych
przewinieniach nie może wprzód wy-
mierzyć kary cielesney aż dopóki
użyte przeciw wyrażaiącemu w §14
kary okażą się bydź nieskuteczne-
mi, w większych zaś przewinie-
niach natychmiast może karę ciele-
sną orzec i wymierzyć.

§ 17

W klassie V i VI sam professor kary
cielesney wymierzyć nie będzie mo-
gł, lecz gdyby kary w §14 wyszcze-
gólnione okazały się bydź bezsku-
tecznemi winien o tem donieść Rek-
torowi, który wraz z professorami
przez wyrok orzecze karę plag dzie-
siątka lub [illegible], których ilość

mniey

nie może naraz 15 przewyższyć

§ 18.

Gdy professor w klassach I, II, III, IV użył kilkokrotnie przeciwko uczniowi kary cielesnej a ten się nie poprawi, winien o tem uwiadomić Rektora, ażeby ten donioesł Rodzicom, opiekunom lub zawiadowcom o złem sprawowaniu się syna, pupila lub pod dozór oddanego ucznia, z przesłaniem im jego cenzury albo opisu w dzienniku zakonnym.

§ 19.

Jeżeli takowym domiesieniem gdyby się wyobrażający uczeń w klassach I, II, III, IV nie poprawił, może być uczeń tych klass za wyrokiem Rektora wydanym w zgromadzeniu professorów jednomyślnością lub większością głosów skazany na karę cielesną nie wyższą jednak jak piętnaście razy kar dyscypliny.

§ 20.

Uczeń klassy V i VI dwa razy będący ukarany plagami a nie poprawiający się doniesiony będzie przez Rektora Rodzicom, opiekunom lub zawiadowcom o złem się jego sprawowaniu z przesłaniem im jego cenzury albo opisu

pod

w dzienniku Szkolnym.

§ 21.

Kara cielesna w klassach V i VI powinna bydź prywatnie w Izbie oddzielney w przytomności tylko Rektora i Professorów wykonana. W których zaś przypadkach ma bydź wyrok takowy ogłoszony w klassie, zostawuie się roztropności zgromadzenia professorów.

§ 22.

Oddalenie ze szkoł nie może mieć mieysca iak za wyrokiem Rektora wraz z zgromadzeniem professorów i to tylko w następuiących wypadkach

1. Jeżeli uczeń popełni występek lub zbrodnię, za którą po ukaraniu do sądów zwyczaynych oddany bydź powinien, aż zupełnie dowiedzie swoiey niewinności.
2. Jeżeli po doniesieniu Rodzicom, opiekunom lub zawiadowcom uczeń klassy I, II, III, IV będzie kilkakrotnie w iednym roku cieleśnie karanym, lub uczeń klassy V i VI dwa razy niepoprawia się i trwa w swoim nałogu tak iż mógłby bydź dla innych zarazą ich obyczaynosci
3. Jeżeli uczeń lubo nie był iszcze, a przynaymniey nie tak często cieleśnie karany, popełnia czyn tak ohydny, który nie będąc występkiem lub zbrodnią uka

ny

rowiejsi Szkoło wdasiwych mielega
tiesz uczeń takowy bez zgorszenia
dla innych uczniów w szkołach
dłużej cierpianym bydź nie może

§ 23.

Od kar szkolnych wyiąwszy karę ci-
lesną i oddalenie ze szkół odwołania
się nie ma miejsca.

§ 24

Od kary cielesney odwołać się tylko
mogą do Komitetu Akademickiego
uczniowie klassy V i VI ich Rodzice
opiekunowie lub zawiadujący niemi
a to od wyroku, który więcey orzeka
plag jak pięć. Gdy Komitet karę
cielesną przez Rektora i Zgromadzenie
professorów orzeczoną zatwierdzi, dalsze
odwołanie się nie ma miejsca.

§ 25.

Od kary oddalenia ze szkół odwoła[ć]
się mogą do Komitetu Akademick[ie]-
go uczniowie wszystkich klass, ich R[odzi]-
ce, opiekunowie i zawiadujący niemi
którą karę [illegible] Komitet [za]-
twierdzi, wolno im iednak zostawa
iszcze odwołanie się do Wyższey W[ła]-
dzy Uniwersytetu.

§ 26.

Wyrok oddalaiący ze szkół ucznia
przesłany będzie zawsze w kopii
urzędowey Radzie wielkiey Uniwe[r]-
sytetu, która go przeszle Senatowi
Rządzącemu

§ 27.

Od

Uczniowie klass Liceálnych o przewi
nienia policyjne przeciw obwinieni po
winni bydź Rektorowi niezwłocznie
donieśionemi z imienia, nazwiska i po
mieszkania dla ukarania, na przewi
nieniach przestępstw policyjnych schwytani
powinni bydź Rektorowi Lyceum
natychmiast do ukarania odesłanemi

§ 28.

Uczniowie szkół Liceálnych na prze
stępstwach policyjno poprawczych
lub zbrodniczych schwytani, lub
o takowe obwinieni, powinni bydź
Rektorowi Liceum donieśieni, ażeby
ich wymazał tym czasowo aż do
nastąpienia mającego wyroku, z katalo
gu uczniów, z niemi zaś władza
policyjna mieyscowa postąpi sto
sownie do prawa.

§ 29.

Komitet Akademicki dozor nad
szkołami Liceálnemi z mocy Statu
tu mającey sobie powierzony, z obo
wiązku swego powołania winien
będzie szczegulniey czuwać, aby usta
wa niniejsza ściśle zachowaną była
i ażeby Rektor Liceálny, profesoro
wie i nauczyciele w niczem od niey
nie zbaczali, i żadnych niedopuszczali
względem uczniów nadużyciów. W razie
postrzeżenia uchybień lub nadużyć
ciowo obowiązku zaraz będzie Komitet
donieść Senatowi Akademickiemu
a ten z opinią swoią do ukarania
Radzie wielkiey winnych profes
sorów lub nauczycieli przedstawi

§30

Nadto wkłada Rada Wielka na
Komitet Akademicki ten uszcze
szczególny obowiązek, aby ciągle z
nał spostrzeżenia i rozważał, i ile
niniejszej ustawie korony na
okazało się co takowego, coby o
mienić, sprostować, dodać, uzu
pełnić wypadało; dla czego z koń
cem każdego upłynionego szkolnego
kwartału, winien będzie Komitet
zdawać stosowny Radzie Wielkiej
Rapport.

§31.

Statut niniejszy ma być dru
kiem ogłoszony i do zachowania
komu wypadnie przesłany.

Działo się w Krakowie na po
siedzeniu Wielkiej Rady Uni
wersytetu Jagiellońskiego dnia
20 Września 1820 r. Jenerał
nos Wodzicki Darowski
(-M. P.)

Za Zgodność z Oryginałem
świadczę
Jankowski
Sekret. U.
Krak.

15

Nr 1244. DKR.

KOMMISSARZ RZĄDOWY

przy Instytutach Naukowych

Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu

Zaradzając potrzebie zaopatrzenia Katedry Jeografii i Historyi w Liceum S. Anny w dzieła i atlasy do nauki tych przedmiotów posłużyć mające, a wykazem obok przedstawienia Dyrektora Licealnego Kommissarzowi Rządowemu złożonym objęte; upoważnia niniejszém Pana Kulawskiego Professora wspomnionej Katedry do zakupienia dzieł i atlasów takowych, mianowicie: 1° Kruse Chr. Atlas zur Übersicht der Geschichte aller europäischen Länder und Staaten – neueste Edition, – 2° Stielers Hand-Atlas in 77. Karten, – 3° Berghaus – Physikalischer Atlas, – 4° Berghaus – Länder- und Völkerkunde; – przy załączeniu mu oraz stósownej assygnacyi na kwotę, jaka na zapłacenie onych w powyższym wykazie szczegółowo przezeń wyrażoną została. – O czém Dyrektor Liceum dla urzędowej wiadomości informuje się. –

Kraków dnia 12. Listopada 1841 r.

W zastępstwie
[signature]

Sekr. Uniwer.
Czaputowicz.

do
Pana Kulawskiego Professora
Jeografii i Historyi w Liceum
S. Anny. –

Kommissarz Rządowy S. N.

do

Pa Kulawskiego Professora

Jeografii i Historyi w Liceum

S. dnia

No 1244. w miejscu

17

ad N. 372/842

Do

Wielmożnego Prorektora Liceum

Sw Anny

Z kart ściennych nie znam lepszych do użycia szkolnego nad następujące:

1. Europa przez Stülpnagel 4. Bter a 5ta Supplement (Cena Tal 2½ zł pol 15½

2 Planiglobium przez Grimma w 8 Kartach (Cena 5 czy 6 Tal. bo nie mam katalogu pod ręką)

Przy tem mam honor dołączyć dzieła które się zdarza nabyć za tańszą cenę od Sklepowej

a Nöselta Geografia w 3 Tomach kosztuje w sklepie zł 32 bez oprawy — Dołączona oprawna może bydź odstąpiona za zł 30

b.m.

Do

Wielmożnego Dyrektora Liceum Kr. S. Anny

Niniejsze przedstawienie p. Profes. Kulawskiego mam zaszczyt przesłać Wmu Dyrektorowi do dalszego urzędowego użycia.

Kraków dnia 1. Kwietnia 1842

Dyrekcya Gimnazyum S. Anny

Mappy i książki tu obok cytowane dołączam mianowicie

1. mappy pod Nrem 1.
2. Nöselta Geografia sub a
3. Dzieło Pereszta sub b

N. 76 Dyrektor Liceal[ny]
do Curatora tegoż Liceum
Na wymienione przedmioty do JW Kommissia na Rządowego przedłożę

[illegible]

6. Dzieło Perrota o Orderach

Przedstawiając niniejsze dzieła nie widzę potrzeby zalecania ich, gdyż one same lepiej potrafią za sobą przemówić do Swiatłej Władzy Edukacyjnej niżbym ja potrafił, przeto nie pozostaje mi jak dołączyć wyznanie winnego uszanowania

Kraków 1842r d 22 Marca

Walenty Kulawski
Prof Lic. Sᵗ Anny

przedstawienie, tenże oprócz czyt[ania] i Mappa Stulpnagla Nośselta i Geografii ... może być zakupione i JW Kommissarz Rządowy wyda na ten cel asygnacyą na ręce Prof. Kulawskiego – Dzieło Perrota o orderach do późniejszego czasu odłożyć można, gdzie do biblioteki uniwersytetu zakupione będzie – o czem oświadamiam Prorektora Liceum
Kraków dnia 6 Maja 1842.
Kurzynski

6. m

Postanowienie JW. Kommissarza Rządowego za pośrednictwem W. Dyrektora Liceum jak wyżej zamieszczone udziela się W. Professorowi Kulawskiemu do potrzebnej wiadomości i zastosowania się.

Kraków dnia 11. Maja 1842.

Tymczasowy Prorektor

Czytałem d 14 Maja 1842
Walenty Kulawski

Præs. 4de Aprilis 1842

N 71.

№ 415

19

Cesarsko Królewski
KOMMISSARZ
przy Instytutach Naukowych
Miasta Krakowa i Jego Okręgu

Udzielając P. Kulawskiemu Professorowi Liceum Sᵗᵉʲ Anny żądaną przezeń assygnacyą na Złp. 218 w celu zaspokojenia należytości kończącej się prenumeraty dzieł potrzebnych do Historyi i Geografii; C. K. Kommissarz przy Instytutach Naukowych naglony ciągłemi Odezwami byłego Senatu Rządzącego Rady Administracyjnej i Biura Rachuby wzywa Go ażeby z powziętych przed 5ᶜⁱᵘ laty na kupno tychże dzieł awansów, który niezwłocznie usprawiedliwiony właściwemi dowodami rachunek.

Kraków dnia 20 Maja 1847

Krasiński

Sekretarz Uniwersytetu
Czapelowicz

D.
P. Kulawskiego Professora
Liceum Sᵗᵉʲ Anny

C. K. Kommissarz Instytut: Naukowych

do

Pe Kulawskiego Professora

Liceum Sei Anny

N 415.

21

Kwit na złotych pols: 8.—

Wyraźnie złotych polskich Ośm— które odebrałem za oprawe — 1mo Berghaus Physicalischer Atlas 1ter theil — złpols 6
2do Bericht, und Erläuterung zu Stieler's hand Atlas zło 2
do Biblioteki szkolney od P. Profesora Kulawskiego i z odebranych niniejszym kwituję —

Kraków d. 29. Maja 1847 r.

Józef Korecki

23

Do

Jaśnie Wielmożnego Ces. Kr. Komissarza
Zakładów Naukowych w Krakowie

Dopełniając reskryptu JW Komis. z d. 26 Maja r.b. ad N. 415. składam rachunki w dwóch Exemplarzach poparte 8 dowodami z poczynionych wydatków na dzieła potrzebne do Klast. Georg ~~stosownie do~~ zdanych mi Awansów w ilości — dane mi dwiema ratami

1o 1841 r 13 listop. ad N.rum 1244.
2 1842 r 14 Grud. ad N.rum 1279
(w ilości złp 465 gr 24.)

Z danego rachunku okazuje się że wydatki wynoszą złp 583 gr 1. zatem przewyższają te dwa Awanse o złp 117 gr 7.

~~Tu mam sobie za obowiązek dodać iż spóźnienie się mego z rachunkami była przy~~

Przy tem łączę najgłębsze uszanowanie

Kraków 29 Maja 1843 r.

do N. 428. DKa
r. 847

24

Rachunek
z wziętych awansow i uczynionych wydatkow na Bibliotekę ces. Kr Liceum S. Anny przez Prof Walentego Kulawskiego poparty Allegatami:

pod lit a Swiadectwo Kassyera com wziął z kassy

b c d } Kwity JPa Hirta Księgarza Wrocławskiego

e Kwit JPa Czecha Księg Krakoskiego

f g } Kwity JP Tyrakoskiego Introligatora

h Swiadectwo Bibliotekarza Liceum, żem istotnie złożył do ces Kr Biblioteki zakupione Dzieła

Jako niniejszy rachunek poparty wymienionemi Allegatami, złożył prof Kulawski do Kancellaryi ces Kr. Kommissarza do N.um

Wykaz ogólny

wziętych Awansów i uczynionych wydatk

Wziąłem z Kassy: (zob. Kontrakwit pod A)

Rᵘ 1841. d. 13 Listop.	do Nᵘ 1244	zł 288	
1842 d. 14 Grud.	do Nᵘ 1279	zł 177	gr 24
	razem	zł 465	gr 24.

1
2
3
4
5
6

Z tego więc wypada żem wydał
wziąłem zaś z Kassy na to
Naddałem zatem z mojego

28

ogólny

wydatków na Bibliotekę Ces. Kr. Liceum S. Anny
przez Prof Wal. Kulawskiego

Zapłaciłem

1°	Wiel. Hertowi Księgarzowi	złt 353 gr 9	zob. Kwit pod	b
2°	D°	71 gr 15	zob. " pod	c
3°	D°	52 gr 22	zob. " "	d
4°	Wiel. Czechowi Księgarzowi	30 " "	zob. " "	e
5	P. Tyrakoskiemu Introlig.	56	zob. " "	f
6	D°	19 gr 15	zob. " "	g
	razem	583 gr 1.		

...ad na Bibliotekę złt 583 gr 1.
...to: złt 465 gr 24
złt 117 gr 7

Żem niniejsze dzieła wniosł do Biblioteki Ces. Kr. Liceum S. Anny, dołączone Swiadectwo Bibliotekarza pod h potwierdza.

Krakow d. ~~18~~ 29 Maja 1847 r

Walenty Kulawski
Prof. Li. S. Anny

Wydatki dalsze po złożeniu rachunku 1847 d 29 Maja

3º 1847r 26 Maja wziętem:
zł 218

Zapłaciłem

1º Korcukowemu	zł	8.	2
2 ~~Hartonowi~~ Frydleinowi	Heft	14.	4
		15	4
		16	4
		17	4
		18.	4
3 Rejestr do Länder u Völkerkunde			1 –
4.– Korcukowemu		złr.	
a za podklejenie ~~4~~ 4 mapp			gr 3
b za oprawę Tomu 2 Atlasu Bgh.		zł 2.	gr.
c za opr Objaśnien. in fol		złr 1.	—
d za oprawę Rejestru		–	gr 3
		27	5
Nº Vorschule		2.	
		29 –	51.

17

Kwit na złr 7 gr 6

Za oprawę ~~[illegible]~~

1) Atlasu ~~Berg~~ Fizycznego Berghausa T1 złr 2
T2 złr 2

2) Naklejenie 4 map na tasmę gr 45

3) Vorbemerkungen do Atlasu ~~pr~~ Berghausa in fol 1.

4) Bericht und Vorbemerkun gen do Atlasu Stieleru in 4to g 45

5) Register do Berghausa Volkerkunde 8vo 36

(a 126

7 – gr 6

Które to złotych reńskich siedm i grajcarów sześć należące za oprawę xiążki odebrał z rąk WPrf Kulawskiego niniejszem zeznaję

Kraków d 3 Grud 1851 r

1. Berghaus physicalischer
Atlas Hefte 14 15
16 17 18. a fl 3 x 45

	fl 18 kr
Register zur Völkerkunde v Berghaus	fl 2
Geographische Vorschule Atlas von 33 Bl. v Neugebauer	~~2~~ 3 – 1
	fl 24 kr

Dla Biblioteki Gymnazyalnéj
~~od~~ Pana Kulawskiego

Kwit na złr 7 gr 6

wyraźnie mówię złotych reńskich siedm grajcarów sześć, które mi się należały za oprawę Dzieł następujących do Biblioteki Gymnazyum Krakowskiego. –

1. Atlas fizyczny Berghaus Tom 1	złr 2	
2° Do Tom 2	złr 2	
3° Naklejenie 4ch Kart na taśmę do tegoż Atlasu		gr 45.
4 Vorbemerkungen do Atlasu Berghausa in fol	złr 1	gr
5. Vorbemerkungen do Atlasu Stielera in 4°		gr 45
6 Repestr do Völker kunde Berghausa		gr 36
Summa	złr 7	gr 6

Którą to ~~su~~ należytość żem z rąk Wgo P. Prof Kulawskiego odebrał niniejszem zeznaję i kwituję – Kraków D. 3 Grud 1851. r

~~Kwit na zł r 7 gr. 6~~

28

Składam do Biblioteki Liceum

St Anny.

1° Zakupione a oprawione

Tal 10 zł 62 gr 6. — Tom 1 w Częś

1 Atlas historyczny Kruzego w ~~Częś~~ w fol. ~~mp~~

T. 18 sg 10 = zł 16 gr 18 gr 6

2 Atlas Stielera, polityczny ~~Częś~~ 1. fol

Tal 22 = zł 136 gr 12

3 Atlas fizyczny Berghausa tylko Część I. (obej

mujące Zeszyty 1–11.)

4 Berghausa Länder u. Völkerkunde

Tomów 6 w 8vo

5 id. Grundriss der Geographie T. 1. (w Zeszytach 3.)

6 Stulpnagel Wandkarten v Europa w 5 kartach

podklejone płótnem i na wałku

~~Novelle Geographie T. 3 w 8vo~~

7 ~~Supplement Do Atlasu Löwenberga czyli 11. i 12 zeszyt przyłączony do N^o~~

3° Zwracam oprawione a wzgolem nie

oprawne ~~4~~ a N° 13 pomnożone Supple

zł 6

1 Atlas Lichtenstera Tom 1. fol ~~mp~~

zł 4

2 Atlas szkolny starożytny

Reicharta Tom 1 w 4° mp

10. zł 2. Atlasik szkolny Grimma in 4° roj

11 zł 2 Atlasik szkolny Heumsch 4°

12 zł 4. Atlasik szkolny Wörla 4°

13. zł 6 Atlas historyczny Löwenberga pomnożony

Dodatkiem (11 i 12 Heft) Tom 1. in fol

zob wyżej № 7.

Jeśli zakupione tak
Składam ~~mato~~ do Bibliotek.

14 Noesselt Geographie Tom 3 oprawne w półsk zł 30

15. Bronst zu Stielers Atlass (Objaśnienie do Atlasu Stielera) in 4° ~~ma~~ zbroszur

16 Berghaus Physikalischer Atlas Tomu 2go dwa

Hefte czyli całego dzieła 12 i 13 Heft
zob wyżej № 3

17 Objaśnienie do Berghausa Atlasu fizycznego
(Vorbemerkungen zu Berghaus Physicalischem Atlas (1—13 Heftow)
bez oprawy

29

	Tal	
Kruse	10	
Stieler	18	10
Berghaus grundriss	5	15
Länder	12	8
Stülpnagel	2	15
Suplement do Low	1	10
Bergh. phis At T I 1—11	22	
T II 12–13.	4	
	75	28

Uczynuty z poste
do 477 gr 16

		T	Sg	Pf	
Ex2 Tl 12	1 Kries	10			
6	2 Stieler	18	10		
	3 Berghaus				
Zl 9.	Läder u. Vol. T6	8 / 1/2	11 / 19 1/2	6 / 6	12 – 8
Zl 4-15	4 Grundris T3	3 / 2	15		5 – 15
	5° Johns Atlas I Th 1–11 Hef II Th 12–13	22 / 4			
Zl 20	6 Stulpnagel	2	15		
	7 Suplement do Lowent	1	10		
		75	88 28		

zredukowane na polskie
uczynity te talary

1°	56 – 6 – 6	Zl	353 – gr 9
2°	11 – 14 –		71 – gr 15
3°	8 – 7 – 6		52 – gr 22
	75 – 28 6	Zl	477 gr 16

5

Rachunek
ze sprawionych do Biblioteki Liceum
Krakowskiego Atlasow i xiążek
~~do~~ historycznych i Geograficznych
przez ~~Prof.~~ W. Kulawskiego Prof. tegoż Liceum ~~z~~ na mocy polecenia
JW. Komissarza Rządowego przy
Instytutach Naukowych

Awans.

Dnia 26 Maja 1847 wziąłem z Kassy Uniwersytetu złt pol 218.

Wydatki

1° p Frydleinowi zegarmistrzowi jak jego kwit poswiadcza zapłaciłem złt ren 24 gr 5.

2° p Koreckiemu Introligatorowi jak jego kwit okazuje złt ren 7 gr 6.

razem złt ren 31. gr 11.

Do

Wielmożnego Dyrektora C.K.
Gymnazyum w Krakowie

Jeszcze w r. 1841 d. 12 Listop. byłem
~~[illegible]~~ wezwany do
przez byłego Kommissarza Ra
dowego wyszczegol. Nauko do zakupienia i za
prenumerowania niektórych
dzieł potrzebnych do wykładu Histo
ryi i Geografii w ~~Gim.~~ Li
ceum ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
Krak. co w celu ~~tym~~ mając uskuteczniwszy
~~[illegible]~~ złożyłem zdałem w r.
d. 29 maja 1847 rachunek – Atoli
że ~~nad~~ wydawanie Atla
su fizycznego Berghau
sa przeciągnęło się do
lat [illegible] i dopiero w roku
zeszłym ukończone zo
stało ostatecznego ra
chunku złożyć nie mo
glem – Teraz ~~Dziś~~ dopełniając ~~składam~~
tego ~~ostateczny Rachunek~~
składam ~~[illegible]~~ dwa Kwitty

1. Księgarza W. Pana Frydleina — złr 24 gr 5
2. Introligatora P. Koreckiego — złr 7 gr 6

które rzecz całą wyjaśniają

Upraszam tedy W. Pana Dyrekto
ra aby porozumiawszy
się z Bibliotekarzem Gym
nazyalnym przy mym Rachunku zatwier
dzić ~~[illegible]~~ rzeczy
dzić żem ~~[illegible]~~ Książ
ki mające się zakupić ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

tak jak
dołączon~~[illegible]~~ których op
rawą
do Biblioteki Seminary
istotnie
a ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ i
~~[illegible]~~ wniosł, a nastę

Wybrar
moje ~~[illegible]~~ i Karty

pnie władzy do które
to należy przestał
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wielu wynobyem
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
mi Absolutorium ~~z tego [illegible]~~
~~[illegible]~~ i zwrot tego
wom nadał ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Dziś winne uprano
wanie —

33

Dzieła w Królestwie Polskim nowem planem za Szkolne uznane

Język Polski

Kl. I Grammatyka na Klassę I. Kopczyńskiego
Wypisy Zakrzewskiego i Zdzarskiego

Kl. II Grammatyka na Klassę II Kopczyńskiego
Rozprawy i wnioski o ortografii Polskiej. — Gram. Bantkiego —
Wypisy Zabrzeskiego — Nauka wza bawce przez Pałkowicza

Kl. III Gram. na Klassę III Kopczyńskiego i Zakubowicza —
Powieści moralne Krasickiego i Kopczyńskiego — Satyry i niektóre Rozdziały Doświadczyńskiego i Pana Podstolego przez Krasickiego — Robinson w tłomaczeniu

Kl. IV — Słowackiego dzieła w całości — Rozprawa o Listach przez Felińskiego — i Potańskiego o Listach. —
Listy i Satyry Krasickiego — Pieśni Kochanowskiego. Karpińskiego i Naruszewicza — Pamiątka po dobrym Ojcu wydane drugie 1830. — Dworzanin Górnickiego

Kl. V.

Pamiątka po dobrym Ojcu — Dworzanin Górnickiego a Wyjątki tegoż — Wyjątki Orzechowskiego — Rozprawy o życiu i Pismach Sławnych ludzi w Rozmaitości i wyborze Pisarzy Polskich

Kl VI Schaller w oryginale
Eberhard listy o Estetyce
Schlegel o Drammatyce
Kurs Poezyi Konopnickiego

Kl VII Cycero o Kwintylian
Konarski — Blair Domańska
Zasady wymowy świętej w Warszawie u
XX Missyonarzy Przymowicz
Historya Literatury przez Schölla

Kl. VIII Logika: Kiesewettera Grundriss einer
allgemeiner Logik 3e Ed. Leipzig 1825
Jakoba: Grundriss der allgemeinen
Logik Halle

Język Łaciński

Kl I Grammatyka Łacińska Bartoszewicza
w Wilnie 1822
Tirocinium Linguae Latinae na Kl I
w Warszawie u XX Pijarów
Kl II Tirocinium na Kl II ibid.
Zadania Trojańskiego Część I

Kl III Gram Trojańskiego — Zadania Trojańskiego Cz I — Aureliusz Wiktor
o Eutropiusz

Kl IV Grammatyka i Zadania Trojańskiego
Fedr i Korneliusz Nepos

Kl V Prozodya — Cezar i Owidyusz (co?)

Zadan Trojanskiego Część II

Kl VI Harlessii brevior Notitia Litteraturae

Fabr. Antiquitates Romanae

Wirgiliusz i Liwiusz podług wydania

Bartoszewicza w Wilnie 1823 r.

Kl VII Dr Boeckii praecepta Styli lat-

inis – Dalszy ciąg Starozytnosci

Horatiusz i Tacyt.

Kl VIII

Wid. Sarbievski Jaroslei Simonides.

Muret Rhunkenius, Witenbach

Ernstadt. Ernesti Wolf.

Język Grecki

Kl VI VII i VIII Gram Butmana (czy

Grotha czy Hrynewicza?) wypisy

Jakobsa przez Zakrzewskiego – Odyssea

i Anabasis. Iliada i Cyropedya

Język Niemiecki

Kl VI VII VIII Gr Kotsrula. wypisy

Poelitza

Język Francuzki

Kl VI VII i VIII Gr Zielinskiego i Kurs

Literatury Szor.

Matematyka

Kl I Zasady Arytmetyki Cz I. z 1832
Kl II Część II
Kl III i IV do tymczasem Zasady ale z 1827 Ed 2

Kl V powtorzenie całej Arytm

Kl VI Algebra Burdona z Lacroix –
Arytmetyka Kupiecka Application de l'Arithmetique au commerce et a la Banque par Juvigny 3me Ed 1827 a Paris
do Buchalteryi Tenue de Livres enseigné en 21 Leçons par J. Jaclot 2me Ed 1828 a Paris

Kl VII Burdon i Lacroix
Kl VIII co wyżej – Binom Newtona
Do rachunku prawdopodobieństwa
Rozprawa czytana na posiedzeniu
Uniwersytetu (którego będzie?)
("Mowa Śniadeckiego o rachunku wypadków trafnych")

Geometrya

Kl I II III IV i V do planimetryi Lacroix
przez Dobrowskiego do Trygonometryi
Wolinski – do Praktycznej Lewockiego
i Zaborowskiego
Kl VI Solidometrya przez Legendre
Kl VII Geografia podług Śniadeckiego
Sekcye podług Biote
wyż

(zapewne w kl VIII) Wykryślna podług
1. Géometrie Descriptive par Monge nouvelle edition par Hachette lub Traite de la Geometrie Descriptive par Valle 1819 nadto do zastosowań: Traité de la science du Dessin par Valle 1821.

Mechanika techniczna i Konstrukcya Machin

Statyka P Monge przez Lewockiego
Mechanika Sztuk i Rzemiosł przez Karola Dupin tł. przez Chlebowskiego w Warszawie r 1828
Baumgartner Mechanik in ihrer Anwendung auf Kunste und Gewerbe Wien b Hübner 1824 3 Th
Jd. Baumgartners Grundriss der populären Mechanik
Altmüller Beschreibung d. K.K. Polytechnischen Instituts in Wien mit 250 fig 1825

Fizyka

Krzyżanowskiego Ed 2a 1828.
Drzewińskiego
Traite elementaire de Physique par Despretz

Rysunki

Do Linearnych: Rembowskiego dla Szkół Wojewódzkich. — do Jeometrycznych dzieło Zenta do Linearnych Frankera — Do Architektury

Do Architektonicznych Al Vignoli Normand Scamozzego i Serlio — Do proporcyi Ciała ludzkiego Losenkowa — Preislera — Lafitte i szkoła Rewerdona

Historya

Kurs I w Kl I II III i IV Rys Krotki Hist pow. Kajdanow Al p Zatorskiego — do Rossyyskiey dla szkol Narodowych PR (nb ex Szlecer.) do Pol ~~Hist~~ Mikłaszewskiey

Kurs II Kl V VI VII i VIII Kajdanowa powszechna — Ros syyska przez Konstantynowa i Kajdanowa Polska Bantkiego — Bossuet z Kontyn nuacya przez Mehegana — Heeren staro zyt i Nowa handel — Eichorn — Muller — Rohmer Koch ancillon Tab Bredowa; Gatterera abriss der der Chronologie — ~~Pol~~ Naruszewicz Karamzin Adit Kromer Bielski

Geografia

Geografia Steina — Arseniewa — Szulgina Schliebena: Lehrgebäude der Geographie mit natur-historischen, Statistischen und geschichtlichen Andenkungen und einen Charten Atlasse Tom 3 L 1828 a reszta wnastępnych —

Malte Brun Ed nowa 1831. — Do Starozyt Anville po niemiecku — Kurzer Entwurf der alten Geogr dla szkoł austr — Atlasy

Atlasy. Lapie — Brué. Malte Brun (do..?)
Dirwalda Funkego — sztorzytne przez
Akademia Umiejętności w Berlinie
Mapp (Kolberga

Statystyke

prócz wyżej wspomnianych Malte Brun
i Schlieben — Galetti Allgemeine
Weltkunde, oder Geographische statisti
sche historische Uebersicht aller
Länder 1821 — Brömder Rusland 1819
Z autorow Rossyjskich: Ziabłoskiego —
Hermana — Szulgina — Hlebowicza

Hist Naturalne

Zoologia Kl VI Le regne animal par Cu-
vier — Prodromus systematis Mammalium
et avium Illigeri — Elemens d'Histoire
Naturelle par Dumerill — Funkego —
(i tłomaczenie Kurzańskiego także) — Ja-
rockiego i Jundziłła Kluge — Johann Heinrich
Helmuths Volksnaturgeschichte —
Vergleichende Anatomie v G. Cuvier
gesammelt und unter seinen Augen
herausgegeben von Düvernoy übersetzt
und mit Anmerkungen und Zusätzen
vermehrt v J. F. Meckel Leipzig 1809
u 1810 — Hist Obyczajów Instynktu
p. J. G. Virey (p Kazimirskiego) — Ber
tuch —

Nouveau dictionaire d'histoire naturelle appliqué aux arts, à l'agriculture a la medecine par une Société de naturalistes et d'agriculteurs. – Nouvelle edicion Paris 1816–19 Tomow 36.

Kl VII Botanika

Elemens de Physiologie végetable et de Botanique par C F Brisseau Mirbel Paris 1815. –

Flore Gallica par de Decandole

Deutschland Flora przez Hoffmanna

Opis Roslin na Wolyniu przez Bessera

——— Litewskich Jundzilla

Opis drzew i Krzewow Lesnych Król. Pol. przez Szuberta 1827

Ogrodnictwo Polowe przez Ammella

Dziela Wodzickiego ~~i~~ ~~Lyse~~

Genere Plantarum par Jussieu

Kl VIII Mineralogia

Drzewinskiego podlug Wernera

Brogniarta i Brochanda Hoffmana

La Mineralogie enseignée en vingt quatre Leçons par Amondieu Paris 1826

Chemia

Kl VI, VII i VIII – Wiadomosci poczatkowe chemii dla Klassy III szkol powiatowych przez Fonberga 1827 – Chemia zastosowana

zastosowane do sztuk i rzemiosł przez J
Fonberga Wilno 1828. —
Berzeliusz — Krzyżanowskiego Początki

Technologia

Kl VI VII i VIII — Funke — Hermstaedt —
Słownik technologiczny przez Xspa Chap
stal — Jzyda Piarz Stawiarnir — Dzien
nik Wileński — Pamiętnik Umiejętności
sztuk i nauk

Ekonomia wiejska

Kl VV VII i VIII
J Burger Lehrbuch der Landwirth
schaft. —
Principes raisonnées d'agriculture
par A Thaër traduits de l'allemand
par le Baron Crud Ed 2
Zasady Agronomii przez Oczapowskiego 18
O urządzeniu gospodarstwa według zasad
rozumowanego rolnictwa przez H Ku
rowskiego 1826. — wdziennikiem rol
niczym Ceres.

Prawo

Kl VI
Encyclopaedie des gemeinen Rechts von
Feodor Schmalz 1804
Reithmeier Encyclopaedie und Geschichte
der Rechte 1785
Tafinger Encyclopaedie und Geschichte der
in Teutschland 1789

Institutionen des in den Preussischen Staaten geltenden Privat-Rechts von Madihn 1803

Versuch einer Encyclopaedie und Methodologie von A. F. Thibaut.

Lehrbuch des Natur und allgemeinen Privat-Rechts und gemeinen preussischen Rechts von Eggers. Eine von der preussischen Gesetz Commission gekrönte Preisschrift

Commentair des oesterreichischen Gesetzbuchs von Zeiller.

Prawo polskie przez Ostrowskiego

Kl VII

Esprit du Code de Napoleon par Locré

Code de Napoleon suivi de ~~l'explication~~ l'exposé des motifs, des raports faits au Tribunat, des opinions emises dans les cours de la discussion (Tomow VIII)

Repertoire universel et resonné de jurisprudence par Merlin (T X. in 4o)

Commentar über den Code de Napoleon von Dabellow (11. T in 4o)

Commentar uber das Gesetzbuch Napoleon von Maleville ubersetzt von Blanchard (IV T.)

Art VIII

Le nouveau Style de Procedure redigé par plusieurs advocats a Paris 1 Vol in 4o.

La procedure de France par Pigeau (2 Vol in 4o

Traité et questions de Procedure civile par Carré (11. Vol in 4o)

39

Język Łaciński

Klassa I. Grammatyka Rożnica w czytaniu od polszczyzny. Przypadkowanie Stopniowanie Czasowanie lecz foremne potem odmiana Zaimków i znacznieyszych słów nie foremnych. De generibus

Dla wprawy wszystkie, te tylko mieysca z Wypisów tłomaczyć i którezre ~~w których~~ Łaciennik ~~zgadza~~ się zupełnie w wyrażeniu myśli z polakiem.

Na ćwiczenia, prócz Deklinacyi przymiotników i Stopnie i Konjugacyi można w drugiem półroczu tłomaczyć z polskiego wypiskowe zdania lecz takie w których w Łacinie ten sam przypadek ten sam czas ta liczba imiesłów etc co i w Polskim dlatego Aby dzieci zaraz od początku przywykły do uważania Oyczystego języka i przekonały się że znajomość iego iest kluczem do innych Żadne osobliwości żadne rożnice ~~????~~ chociaby też nayłatwieysze w tey klassie nie maią mieysca i troskliwie przed uczniami skryte bydź powinny. – Jedynie usilność swą Nauczyciel na to zwrócić powinien aby dzieci nauczyły się jak naywięcey wyrazów i umiały takowe odmieniać.

Klassa II Grammatyka Tablica rodzajowania mnieyszeych słow Uwagi nad Deklinacyami – i Stopniowaniem i Czasowaniem przyczem de preteritis i supinis ~~????~~ uczyć nie zaszkodzi. O przypadkowaniu nieforemnem i czasowaniu nie foremnem dokonczenie. –
z Konstrukcyi Którenni przypadkami rządzą przyimki – Które spoyniki wymagaią trybu łączącego. – Dla czego często inny przypadek w Polskim niż w łacińskim – O przewracaniu z strony czynney na bierną – opuszczeniu quod – Wyłożyć ogulnie ~~????~~

jak się tłomaczy ablativus absolutus łacinski po polsku jak się tłomaczy po polsku imiesłowy. lecz to w ogule. –

Cwiczenia powinny być zastosowane do prawideł grammatycznych. –

Na tłomaczenie Wypisów części drugiej, lecz zawsze rozbiorowym sposobem.

<u>Klassa III</u> Powszechne prawidła o formowaniu wyrazów w łacinie; zkąd ~~[illegible]~~ ~~prawidła~~ ~~[illegible]~~ uwagi ~~Danie~~ na ich znaczenie z Konstrukcyi ~~Uwagi~~ ~~względem użycia rodzajów~~ Składnia zgody i Rządu co do przypadków. O użyciu stopniów. Supinów i Gerundiów – i De Ablativo Absoluto obszerniey.

Cwiczenia stosowne do prawideł grammatycznych.

Wypisy –

<u>Klassa IV</u> Grammatyka w całey obszerności nauka o użyciu Czasow Trybów i Imiesłowów. Wyrzucenie i Dodatnia – Iloczas. i ~~[illegible]~~ O Hexametrze i Pentametrze.

Cwiczenia ciągłe ile możności stosowne do reguł do tłomaczenia Wypisy.

Mitologia po łacinie

<u>Klassa V.</u> O Zamienniey – O szyku Łacinskim. „O prawdziwie za dobrą łacinę mieć należy" O wolnościach poetyckich a zkąd prawidła części nawet w Autorach nastadowac nie można

5 ~~Ułożenie i nauki~~ O składzie wierszy ~~[illegible]~~ łacinskich w całey obszerności.

Na cwiczenia. Wolne tłomaczenie ~~[illegible]~~ opisów i listów z polskiego lub innego ięzyka.

na Łacinskie. — a czasem z własne Kompozycye

Antiquitates.

Tłomaczenie ~~Autorow~~ Wypisow potacinie tez nietylko grammatyczne i retoryczne historyczne lecz wdrugim półroczu można zaraz iuz i estetycznie. Mieysca tłomaczone ~~sami~~ swemi słowy opowiadać powinni.

Klassa VI. Jak wpowyzszych Klassach, szczegolniey nato Nauczyciel mieć uwagę powinien ~~mie~~ ~~zwrocona~~ oby uczniowie tego co się wpierwszych Klassach uczyli nie zapomnieli tak szczegol-niey wtey jako ostatniey ~~miie~~ wczem tylko widzi uczniow nie ugruntowanych lub wachaiąących się powtarzać ~~powin~~ będzie

Tłomaczenie ~~autorow~~ Wypisow ~~estetyczne~~ ~~tylko~~ ~~mieyscemi~~ ~~snuze~~ ze wszystkiemi szczegułami bydź po-winno. Raz gdy iz poswięcić powinien Nauczyciel na czytanie autorow z rozumem, tłomaczenie kursove i powtarzanie tego potacinie

Cwiczenia ~~pewne~~ własne Kompozycye a dla śmiey ugruntowanych wolne tłomaczenie zobcych ięzykow.

Antiquitates połacinie. Krotka wiadomość o Autorach. —

Język Polski

Klassa I. ~~Rozbior~~ ~~części~~ ~~mowy~~. Grammatyki Narodo-wey Część 1. wyłozona będzie. Na oyczystym ię-zyku maią bydz Uczniowie przyzwyczaiani do poznania części mowy przez rozbior i stosowania głosu do myśli robienia szyku grammatycznego. Przy tey uczani także bydź maią do gładkiego i do bitnego opowiedzenia swemi słowy rzeczy czytanych wierszem lub prozą

albo przez Nauczyciela opowiedzianych. Dla wprawy
w ortografiią przez Deklinacyi i Koniugacyi co iest wierszem mogą prozą napi
sać. Co kilka razy w klassie przeczytane było to samo
w domu napiszą. ~~Wiersz~~ Pięknieyszych baśń Krasickiego
na pamięć uczyć się będą, na deklamacyą

Klassa II. Grammatyka na tę klassę przepisana
wyłożona będzie. Na deklamacyą Bayki i Spiewy
narodowe posłużą. Dla wprawy w Ortografiią

1. Wiersz na prozę rozwiną
2. Co w klassie ~~obszernie~~ czytane było to samo w krót-
kości w domu napiszą. ~~w krótko~~
3. Czasem co z łacińskiego wytłomaczą.

Klassa III. Grammatyka na tę klassę ~~powtórzona~~ przepisana
Na deklamacyą Spiewy Narodowe Elegie i Sielanki
Dla wprawy nie tylko w Ortografii lecz też i gładkie
wyrażenie myśli mogą napominany.
1º Tłomaczyć z łacińskiego. Opisy i Listy.
2º Życie sławnych mężów przeczytane z Krasickiego
krótko zebrać
3 Rzecz krótko i zwięźle napisaną obszerniey ias-
niey napisać
4 Powieść jako przez Nauczyciela zaniedbanym
stylem w klassie powtórzoną w domu gładko
i jasno opiszą.

Klassa IV Klassa ta jako wstępna do Klassy wtorey
iuż nie grammatyka lecz też retoryka i poezya
wykładane będzie sądziłbym żeby naypożyteczniey
zatrudniona była powtórzeniem Grammatyki na
Gdowey na klassę I. II i III, ~~i~~ sprzydaniem
wwielu mieyscach uwag wprzypisach umieszczo
nych.

Zupełnie względowi Nauczyciela zostawione być
powinno, które rozdziały skrócić a które roz
szerzyć, bo ~~[illegible]~~ usposobienie uczniów wyracho-
wane matymatycznie być nie może. [szczególniéy] ~~Jednak~~ [jednakże]
Rozdziały O pisowni ~~mogą być rozszerzone~~
~~uwagami [illegible] Felińskiego i Twardowskiego~~
O przenośniach – O postaciach. O peryodach
O Tłomaczeniu. uwagę Nauczyciel zwróci Nie
Podrzeczy byłoby dać uwagi ~~nad~~ tyczące się
zewnętrzności stylu. O opisach i o Li
stach nauka. z Poezyi zewnętrzna [poezya] ~~poezya~~
~~o Bajkach i Epigrammatach~~
Dla poprawy w stylu czytać będzie nauczyciel
~~Opisy~~ ~~Aut[illegible]~~ stosowne miéysca z Autorów
Oyczystych Klassycznych i te rozbierać Gram
matycznie Logicznie i Retorycznie [ile możności] szczególniéy
~~&~~ Opisującey treści i Listowéy

Na ćwiczenia domowe.
1. Tłomaczenie z łaciny wierne i ~~[illegible]~~
2. wolne albo ~~[illegible]~~ jak mo
wi Koppczyński Retoryczne.
2. Własnéy pracy opisy ~~i Listy~~
z historyi naturalnéy i geografii ~~[illegible]~~ i his
toryi. i Listy.

Klassa V. Uwagi [nad] ~~o~~ stylem wewnętrzne
i zewnętrzne uwagi nad poezyą wewnętrz[ną]
Uwagi nad Listami Rozmowami ~~Hi~~
~~storya~~ = [nad] ~~o~~ pismami dydaktycznemi
~~Z[illegible]~~ Poezyi Bajki Sielanki Elegie
Satyry Epigrammata i ~~o wierszu~~ i o
wierszu dydaktycznym

Na deklamacyą stosowne przykłady.
Na ćwiczenia domowe.

Klassa VI. z prozy o Historyi i Mowach
z poezyi o Odach. dytyrambach Epopei i Dram-
matach

Lingua et Litteratura Polona et Latina

In Classe I. — Professor in 1ma Sectione Vacat; In IIda Professor Joannes Nowiński. —

Grammaticam Polonico Latinam Onufrii Kopczyński in usum scholarum editam docebit. Accurate primum lectionis utriusque linguae praemissa institutione, respectu ordinis grammatices, octo partes orationis tractabantur; et imprimis nomen substantivum, declinationes ejus regulares, nomen adjectivum ejusque mutationes per gradus, pronomina conjugationes verborum regularium &c. His finitis addetur doctrina de praeteritis et supinis, e Grammatica in usum scholarum piarum edita, nec non prima lineamenta constructionis utriusque linguae. Hunc in modum instructi discipuli, interpretabuntur Tirocinium Gedickianum Classi Iae praescriptum, qua in versione singulari studio analysi impendetur opera. Brevissimae et facillimae sententiae, partim ex auctoribus classicis, partim e libris: Reussii, Rosenheinii, Seidenstückeri, le Mare, et aliorum depromptae, e lingua vernacula in latinam jam in schola, jam pri-

vatim

vatim vertendę tironibus pro-
ponentur. —

In Classe IIda Professores linguę latinae in
1 Sectione Theodorus Orto-
wski, in IIda Carolus Me-
cherzyński, Repetitis gram-
maticarum institutionum
elementis Imae Classi destina-
tis, ulteriorem doctrinam
hujusce linguae profitebun-
tur, et quidem praecepta de
generibus nominum verna-
culorum, secundum Gram-
maticam Onuphrii Kopczy-
ski, et latinorum e Gramma-
tica Scholarum Piarum,
cui prolixior doctrina hujus
scientię adnexa est. Deinde
themata ad praecepta in-
ferioris Syntaxeos e libro in
finem hunc adhibito cui ti-
tulus: Zadania na celniey-
sze reguły Konstrukcyi
do tłumaczenia z polskiego
na łacińskie, a Magistratu
Institutionis Publicę com-
probato, e vernaculo in
latinum idioma transferent
a 1o themate, usque ad 40.
inclusive. — Lectiones la-
tinas delectantur ex collen-
disque puerorum ingeniis
adcommodatas, quas sup-
peditat Tirocinium ling.
lat: in usum Classis IIdae
analysi prius prolixiore insti-
tuta absolvent. —

In Classe IIItia Revocatis in memoriam ju-
venum primis rudimentis lin-
guae latinae, quę in infe-
rioribus classibus tradi so-
lent: Professores: Ludovicus
Kosicki, Sectionis Imae, et
Kowalski Cajetanus, Se-
ctionis IIdae Ethymologiam e
Grammatica Scholarum
Piarum Tironibus exponent
Syntaxin vero ex opusculo
cui titulus

cui titulus: Zadania na celnieysze reguły Konstrukcyi id est Themata in principales Syntaxeos regulas, quae unicuique thematum praefixae reperiuntur ad §. 100. profitebuntur. Ea autem praecepta Syntaxeos latinae, quae in mox dicto opusculo non ocurrunt, Professores e Grammatica Broederiana supplenda curabunt. In versione e Latino in polonicum idioma discipuli usui erunt. Selecta ex authoribus latinis Scholarum Classis IIIItiae in Regno Poloniae praescripta, et quidem cursorie convertent ex Aurelio Victore de viris illustribus et vitas Themistoclis, Aristidis Epaminondae atque Hannibalis ex Cornelio Nepote, statarie vero excerpta historica e Cicerone. Horum fragmentorum loca probata alumni memoriae mandabunt, ut inde modos dicendi et copiam verborum rite capiant. — E lingua vernacula in latinam tranferent. Themata: Zadania na celnieysze reguły, quorum jam supra mentionem fecimus; praeterea exercitia in schola sermone patrio dictata, et regulis Syntaxeos accommodata, juvenes praesente professore component, ut is e perlectis atque correctis exercitiis in ludo litterario elaboratis de indole atque progressu uniuscujusque discipuli justam ferat sententiam. —

In studio linguae polonicae adolescentes operam navabunt Grammaticae Onuphrii Kopczyński praescriptae Scholarum Classi IIIItiae. Elaborabunt praeterea scriptotenus. Narrationes historicas a Profe-

ssoribus

ssoribus protatas, atque in scri-
bendis epistolis brevissimis, ad
familiares vel parentes peri-
culum facere conabuntur.—

In Classe IVta Professores: in 1a Sec: Theo
Orlonski, in 2a Car: Mech
rzyński. Ut magis doctrina
linguæ latinæ animis alumno-
rum inhæreat, repetitis quæ
in inferioribus classibus tra-
debantur, adstringent se præ
scriptis syntaxeos ornatæ, a
interpretandis ulterioribus
thematibus libri cui titulus
Zadania na celnieysze Re
guły &c. et quidem ad §. 10
usque ad finem, quibus ad
jicient a se ipsis proposita
Themata ex Polonico in La
tinum vertenda, e probati
ssimis scriptoribus Selecta
Porro ex Latino in verna
culum sermonem auctores
rerum gestarum Sallustii et
Livii, nec non de legendis li
bris praecepta juvenibus
explicabunt. His adjun
gent exercitia in lingua
patria, tum Mythologiam
latino sermone, denique
Prosodiam tam Polonicam
quam Latinam discipulis ad
jungent.—

In Classe Vta Professores in 1a Secti: Tho
mas Wysocki in 2a Va
lentinus Kulawski.—
Pro duplici eloquentiæ spe
cie soluta et ligata, institu
tiones quoque ad Stylum, a
liæ de prosa, aliæ de poësi
utriusque linguae praele
gentur. Commemoratis
igitur:
1o Quæ discipuli de Sublimio
re Syntaxi in classe præce
denti didicerint, exponen
tur notiones generales Sty
li, ejus dotes genera Styli,
quoque

quidque cuivis generum proprium;
indicabuntur fontes, unde dotes
styli hauriantur, vitiaque illis
contraria, et modi ad eadem
evitanda, omnia haec propo-
nentur discipulis, habita i-
dearum cogitationumque ra-
tione atque exemplis ab utraque
lingua petitis illustrabuntur.
Tum ad genera operum prosa-
icorum accedemus, atque in
hac Classe epistolas, historiam
ejusque partes, narrationes
scilicet descriptiones, biographiam,
et characteres nec non genus
didacticum absolvemus, plu-
rimum lectioni atque analyticae
interpraetationi Selectorum
e Classicis utriusque linguae
scriptoribus exemplarium
inhaerentes, quae aetati ju-
venum, pietati in Deum et
homines, optimisque moribus
accomodata, singulis praece-
ptionibus praemittentes ad
illustriores sententias, phrases
notabiliores, et quaecunque an-
tiquitatem oleant, attentos a-
dolescentium animos facere
non negligemus. — —

2do Ex Poësi repetitis,
quae discipuli in classe quarta
de poësi externa, tum Polonica
tum Latina audiverunt: gene-
rales poëseos internae notio-
nes, id est: de origine et fine
Poësis de officio praesidiisque
poetae, tum in specie de fabu-
la, epigrammate Satyra, e-
cloga, et carmine didactico,
breviter disseremus, omnia
Selectis Poëtarum cujusvis
generis exemplis illustrantes,
eadem cura et cautione adhi-
bita qua in prosa.

3tio Pro pensis domesticis
mandabimus discipulis, elabo-
randas,

randas proprio marte, episto-
las, narrationes et descriptio-
nes, subinde etiam versio-
nes ex Latino in Polo-
nicum, et Polonico in La-
tinum.

In Classe VI^{ta} Iidem qui in quinta Classe Professores. In hac Classe ordinem methodumque antecedentis Classis in docendo sequentes percurremus imprimis ea, quæ in illa Classe docuimus; deinde.

1mo Ex institutionibus oratoriis, præmissa artis oratoriæ et oratoris definitione, quibus hunc scientiis virtutibusque ornatum esse deceat, quæ sit materia orationis — quibus haec partibus constet, quid circa inventionem, et quamvis partem observandum, qui e tribus Styli generibus orationi conveniat, tum speciatim de generibus orationum nimirum laudativo, judiciali deliberativo et praedicatorio tractabimus, maxime autem lectione interpretatione et analysi orationum ante Selectarum animos juvenum nostrorum occupatos esse volemus.

2do E Poesi de Elegia de Carmine lyrico, Drammate, Epopeia quibus semper præfigentur, cujusvis generis exempla, ex Polonis et Latinis Poetis Selecta, adnexis antiquitatum adnotationibus.

3^{tio} Exercitia domestica hujus Classis erunt versiones ex utraque lingua, deinde elaborationes proprio marte, oratiuncularum ex Themate proposito.

Auctores quibus ad præcepta Rhetorices et Poëseos

in V^{ta}

V, et VI, Classe utemur sunt. Golański, Potocki, Konarski Chrzanowski, Piramowicz Słowacki, Bateux, Domairon, Eschenburg, Heinsius Institutiones ad Eloquentiam in usum Scholarum Austriacarum. Wybór Poezyi. —

Exempla e Classicis latinis suppeditabit nobis praecipue liber: „Selecta ex authoribus Classicis Exemplaria.— „ duobus Voluminibus in usum Schol. Austr: classibus humanitatis praescriptus. —

Adnotatio. In omnibus Sex Classibus excollendæ vocis et memoriæ gratia selectiora ex authoribus utriusque linguae loca, ætati et ingenio discipulorum adcommodata, ediscenda proponentur. —

Uwagi nad Planem Nauk dla Liceum S. Anny a mianowicie nad Nauką języka i Literatury Polskiej i Łacińskiej w Klassie IV i V. —

Co do języka Polskiego.

W Klassie IV. podział prawideł Stylu na oba półrocza zdaje mi się bydź zbyteczny, gdyż ile ma Professor wyłożyć w 1szem a ile w 2giem półroczu, to zależy od rozmaitych czasowych okoliczności, do których zastosować się powinnaby mu bydź wolność zostawiona. Prócz tego, podział niniejszy jest nieproporcyonalny, albowiem półrocze 1sze jest zazwyczaj dłuższe niż 2gie; tymczasem na drugie półrocze jeżeli rzecz samą uważać będziemy, daleko jest więcej wyznaczono niż na pierwsze. Nakoniec Słowacki w swoim dziele trzymał się metody zbiorowej — ja jednak z doświadczenia mogę powiedzieć, że wykład rozbiorowy prędzej uczniowie pojmowali. Z tych powodów śmiem twierdzić, iż dosyćby było wyznaczyć prawem, ile ma wyłożyć Professor w ciągu roku, podział zaś na półrocza i sposób wykładu, jego rozsądkowi zostawić. —

Co do Łaciny

Ustawa przepisuje: „Uczniowie Klassy IV. i V. w ciągu całego roku stosownie „do każdego rodzaju Stylu, tłomaczyć będą wyjątki Łacińskie w wiązanej „i niewiązanej mowie, to. do tłomaczenia użytą będzie Selecta Latinae orationis „exemplaria Vol. I. et II." Kto się pilniej przypatrzy książce przepisanej przyzna że Vol. I. na Klassę IV. przeznaczony, obejmuje w sobie daleko trudniejsze wyjątki niż Vol. II w Klassie V używany. — Dawniej gdy było Klass VI. trudność ta była łatwiejsza do przełamania; ale dziś z uczniami Kl. IV tłomaczyć Juvenala, Persyusza i Horacego satyry, Georgiki i Eklogi Wirgiliusza, Horacego ad Pisones i tym podobne wyjątki nad które nic ma nie w całej Łacinie ani wznioślejszego ani zawiłszego, jest rzeczą trudną, a wcale niekorzystną; oświadczam zatem że Selecta Vol. I wcale jest na Klassę IV. niestosowna. Wypada ~~zatem~~ przeto wyznaczyć albo inną książkę, któraby w sobie mieściła łatwiejsze wyjątki albo też zostawić wolność Professorowi wybierania z książki przepisanej, co do pojęcia Uczniów stosownem osądzi; nieobowiązując go do tłomaczenia na wszystkie rodzaje przykładów. Zdanie moje mógłbym poprzeć przykładem Państw naukami słynących, w których przy wyznaczaniu Autorów dla Klass więcej mają względu na ich łatwość zastosowaną do pojęcia Uczniów niż na rodzaje mowy. —

Co do Mitologii

Na Mitologią jest przeznaczona jedna godzina na tydzień. Dziś z doświadczenia zapewnić mogę, że nawet w dwóch godzinach trudno aby ją Professor ukończył z pożytkiem dla uczniów. Jeżeli więc cały ten przedmiot ma bydź ukończony, trzeba dozwolić Professorowi przybrać więcej godzin — przez co zdaje mi się wcale nie będzie uchybione celowi Edukacyi.

Co do Cwiczeń Polskich

Cwiczenia Polskie podług ustawy, jedne mają bydź tłomaczeniem z obcych języków a drugie własne Kompozycye. Co do tłomaczeń większa część Pedagogów przekonało się doświadczeniem że te w młodzieży więcej styl psują niż go doskonalą, i przeto z największą ostrożnością powinny bydź używane, w ich zatem miejsce radzą używać naśladowań albo wolnego tłomaczenia. Co do własnych Kompozycyj, każdy się zgodzi że te są najdzielniejszym środkiem do rozwinięcia i udoskonalenia rozumu i ukształcenia czucia i gustu. Grecy nazywali mowę obrazem duszy, i słusznie bo z mowy najlepiej poznać potrafimy równie jej zalety jak jej wady. — Z mowy poznać możemy czem była z natury a czem jest przez ukształcenie. Oczywista zatem, że z Kompozycyi (~~Młodzi szkolnej~~) Professor najlepiej potrafi poznać, które władze duszy w młodzieńcu leżą zaniedbane i jakie choroby nad jego sercem i umysłem panują, a tem samem łatwiej będzie mógł użyć zaradczych środków i lekarstw skutecznych. Piszący projekt do przyszłej ustawy był o tej prawdzie przekonany, kiedy następujące wyrazy skreślił: „Obadwa gatunki Cwiczeń tak w Klassie IV jak w V. „zachowując potrzebne stopniowanie rozpoczną się z początkiem roku „szkolnego w każdym tygodniu po dwa jedno polskie drugie Łacińskie „ciągle aż do końca roku szkolnego. Cwiczenia te przez Professora „poprawione Uczniowie na żądanie Professora lub Prorektora okazać „są obowiązani." Ustawa ta w szkołach publicznych jest niepodobna do wykonania. Opuśćmy tu cwiczenia Łacińskie jako Grammatyczne lecz tylko nad samemi Polskiemi zastanówmy się. Uczniowie nasi Klassy IV i V. (jeżeli sumiennie prawdę wyznać zechcemy) tak mają szczupłą i w niczem nieskończoną znajomość rzeczy, iż wszyscy z przyzwoitą poprawnością ułożyć cwiczenia w tydzień nie potrafią

zreszta gdyby i oni tej pracy podołali, tedy dla Professora jest niepodobna do wykonania. — Podług tej Ustawy, gdyby Uczniów było w Klassach IV i V. stosownie do Statutu, poprawiłby ~~tedy~~ Professor Literatury Polskiej na tydzień Ćwiczeń 120. a w roku koło 4800. A gdy się Uczniów liczba pomnoży, jak np. r. b. tedy poprawiałby na tydzień koło 180 albo 176. a w roku koło 7200. albo 7000. — Niewskazuje prawda Ustawa w jaki sposób mają być Uczniom poprawiane ćwiczenia — jednak gdyby je nawet tak Professor poprawiał jak dowcipny Wolter podaną sobie Tragedyą przez Fryderyka W. jużby był skazany na pracę nielitościwą; bo czytać pismo powiększej części nieczytelne, bez loiki, bez interesowności, nie można nazwać pracą lecz udręczeniem — tym nieznośniejszą że bezpożyteczna. — Cycero w ciągu lat 29. napisał listów 713. — Gdyby więc ćwiczenia Uczniów były prostemi i potocznemi listami, jużby Professor musiał mieć talent wyższy od tego Ojca wymowy. Tego niepotrzebuję tu dowodzić, że poprawienie obcej Kompozycyi nie jest łatwiejsze od napisania jej całkowitego. Krasicki w sposób pełny szczerości (naivté) narzeka na brak myśli:

„Czasem wrzeszcz krzycz jak czajka
„Nie przyjdzie bajka."

Ja zaś wyznaję szczerze, że miałbym się za szczęśliwego, gdybym co godzina był wstanie jedno ćwiczenie poprawić. Ale moje wyrazy lubo oparte na doświadczeniu byłyby tu próżne; Zobaczmy przeto co o tem pierwsi Pedagogowie powiedzieli. Przedmiot ten, jeden z najważniejszych w Edukacyi z taką pilnością i nauką z rozmaitych stron roztrząsnęli: Gedykes, Thiersch, Hamilton, Hemsterhusius i Fontana z innymi członkami szkoły Normalnej, że do ich uwag coś dodać nowego zdaje mi się niepodobnem, co więc z czytania ich pism utkwiło w mej pamięci, niech mi wolno będzie w krótkości wyłożyć. Wszyscy wspomnieni dopiero mężowie uważają ćwiczenia nie tylko za środek do ukształcenia stylu, lecz razem jako najdzielniejszy sposób do uprawiania rozumu i serca. Na tem opierając swoje rozumowanie, zalecają aby Professor dający Literatury poprawiał Uczniom nie ćwiczenia, lecz ich duszę. A dowiodłszy że obcej kompozycyi nikt nie jest wstanie poprawić bez jej autora, sami następującą metodę wskazują. —

Uczniowie zrobione podług zadanego lub podług wybranego przez się tematu ćwiczenie czytają przed Professorem — ten zrozumiawszy dobrze ich myśl, przez rzucenie stosownych pytań, wytyka popełnione błędy pod względem Loiki — Moralności — i Filozofii życia — Własności i piękności języka; a jeżeli być może i pod względem Estetyki; — tak wykryte usterki albo wska,

zuje w jaki sposób mają bydź poprawione albo też roztropniejszemu Młodzieńcowi zostawia czas do pilniejszego roztrząśnienia tey materyi i poprawienia według własnego zdania. Poprawione stosownie do uwag Professora ćwiczenie odczytuje Uczniowie drugi raz, a Professor co w niém jeszcze do żądania widzi, wykazuje. Pracę tę wypadałoby dopóty powtarzać, dopóki ćwiczenie Ucznia zupełnie wolnem od błędu nie będzie; atoli pominąwszy że to w szkołach publicznych dla mnóstwa Uczniów jest niepodobnem, i to tu jest ważnem, że jedną pracą zostaliby Uczniowie znudzeni; lepiej zatem, zachęciwszy ich do większej usilności przy nowem wypracowaniu, niedoskonałe zostawić. Wszyscy Uczniowie powinni czytać swoje prace przed Professorem; dobrze także kiedy wszyscy słuchają robionych uwag przez niego; także jeżeli ich liczba zbyt wielka wtedy daleko jest lepiej podzielić ich na kilka sekcyj i po kolei wzywać do czytania w godzinach na dowolne przedmioty wyznaczonych; Zawsze atoli jedna godzina potrzebna jest taka, na którejby wszyscy byli przytomni - a na tey odczytują się ćwiczenia najlepsze dla obudzenia emulacyi a czasem i zupełnie słabe dla ukarania niedbałych w tym rodzaju pracy. Że przy takowem odczytywaniu ćwiczeń może Professor z korzyścią pytać się samych Uczniów o zdanie a przezto obudzać ich uwagę i poprawiać ich rozsądek, samo ze siebie płynie. — Jak wielki pożytek podobnym sposobem poprawione ćwiczenia przynoszą łatwo każdy pojmie jak i to, że podobnego rodzaju zatrudnienie nie może bydź Professorowi Literatury jako przydatek mało znaczący do zwyczajnego obowiązku przydanym.

Gedyke nazwał Professora przeciążonym jeżeli 12 Kompozycyj na tydzień ma poprawić. Fontana będąc członkiem szkoły Normalnej sądził że Professor Literatury na poprawienie w miesiącu 40 ćwiczeń powinien mieć najmniej 6. godzin co tydzień wyznaczonych a do więcej nie można go obowięzywać jeżeli to ma bydź wykonane ze przyzwoitą pilnością i rozwagą. Tenże Fontana zostawszy Ministrem oświecenia zobowiązał Professora Literatury do poprawiania 30 ćwiczeń co miesiąc i na to 6 godzin co tydzień przeznaczył w poprawianiu zaś reszty robót ~~[illegible]~~ pomagać mu adjunkci etc. Tym czasem Professor Literatury we Francyi podług jego urządzenia uczył w Klassach II i I. to jest V i VI. Retoryki, Poetyki i Estetyki

praktycznej god. 3. – 3.
Loiki – 1 – 1.
Etyki – 1 – 1.
Ćwiczenia – 3 – 3.

Co do ilości ćwiczeń polskich w Szkołach w Krol. Polskiem przed r. 1831 na wzór Francuzkich i Pruskich robili Uczniowie jedną kompozycyą co miesiąc, więcej woli uczniów i Professora zostawiało prawo. Toż samo było w użyciu i w Konwikcie chociaż tam liczba Uczniów w Klassach szeciu była ograniczona do 80. – Co większa podług osobnych reskryptów byłej Kommissyi Oświecenia, Professor tylko w jednej Klassie mógł mieć ćwiczenia do poprawy, za co zawsze pewną liczbę z godzin obowiązkowych miał odtrąconą; jeden zaś ze dających dyrygował całym przedmiotem.

Z tego com powiedział wypada, iż obowiązek Literatury Polskiej i Łacińskiej w Klassie IV i V na jednego Professora do wykonania jest niepodobnym; ja przynajmniej z mej strony podług niniejszej Ustawy nawet w jednej Klassie nie potrafię go dopełnić; przeto nie pozostaje mi nic więcej, jak prosić najpokorniej Wielką Radę, aby, albo ten obowiązek do sił zastosować ~~raczyła~~, albo też, jeżeli to bydź nie może ~~go kto inny wykonać potrafi~~, mnie na inną katedrę stosowną do ~~mojego usposobienia~~ i odpowiednią moim zasługom przenieść łaskawie ~~zechciała~~ raczyła. – Jeżeli zaś moje uwagi mogą tu mieć miejsce, tedy śmiem twierdzić, że dla pożytku Uczniów wypada albo język Polski od Łaciny odłączyć, albo ten obowiązek między dwóch Professorów w następujący sposób podzielić:

W Klassie IV. języka Polskiego god. 3. Łaciny god. 7. – Ćwiczenia 6. w godzinach wolnych
W Klassie V. języ. Pols. god. 3. a jeżeli po Łacinie god. 4. podług tego Łaciny 6 v 7. na ćwiczenia w godzinach wolnych 6. –

Prócz tego przy poprawie ćwiczeń powinni pomagać Professorom Adjunkci.

P.S. W Klassie V. Uczenie prawideł Stylu w języku Łacińskim, dla języka Łacińskiego jest prawda korzystne; ale dla ukształcenia gustu i rozwinięcia rozsądku nie może bydź pożyteczne, tym bardziej że tychże prawideł w Akademii uczą się Audytorowie po polsku. O tym przewrotnym porządku wiedzą Uczniowie Licealni ~~(czy sami przez się, czyli też podszczepieni przez kogo nie można wiedzieć)~~; często ~~jednak~~ o to ze Professorem spór wiodą; dla tego ten przedmiot zasługuje na szczególniejszą Rady W. uwagę, a nawet wypadałoby ~~się~~ porozumieć się w tym względzie ze Professorem ~~tego Przedmiotu~~ nauki Stylu w Uniwersytecie dającym. Dla wprawy w języku Łacińskim zamiast Stylu możnaby wziąść bardzo korzystnie jaką część Starożytności których Rys w Klassie 3. mają, albo też część historyi Starożytnej albo Historyą Literatury, a tym sposobem

zyskałaby nauka Łacińskiego języka bez szkody Polskiego, a Professor byłby uwolniony od Polemiki którą za tego powodu musi wieść ze Uczniami. Jak bądź Rada Wielka w tym względzie wyrzecze, zawsze atoli łaskawie pamiętać zechce, iż Professor Liceatny walczyć będzie ze opinią publiczną, ale czy ją zwycięży, zapewnić nie może. —

Prócz tego mam honor oświadczyć nie tylko w mojem ale także i moich Kolle-gów imieniem iż nowa Ustawa względem dawania stopni w Cenzurze bardzo jest dla Professorów i Uczniów niedogodna; gdyż wszystkich Uczniów ze pilności i postępku sumiennie na 4 klassy podzielić jest prawie rzeczą niepodobną; Do-dawane niewinne przystówki: ledwie, prawie, dosyć, bardzo lepiej pomagały do odcieniowania sumiennego pilności i postępku — ale opuściwszy tę niedogodność daleko większa wypływa ztąd iż podług nowego urządzenia niema stopnia któryby dawał promocyą bez pochwały — Przeto śmiem upraszać Wielkiej Rady albo o przywrócenie ustawy byłej Kuratoryi, albo przynajmniej dozwolenie umieszczenia stopnia dostateczny między miernym a dobrym, któryby dawał promocyą bez pochwały.

Przyjąwszy obowiązek dawania Historyi i Geogra
fii ~~Zaymiast~~ [w Klassach wszystkich] Lit Pol i Łacin w kl IV i V
r 183 6/7/8 zastałem te Nauki rozłożone podług
Planu który jest w skróceniu drukowany
w Programmacie z r 1835/6. Podług wspom
nionego planu, na Historyą było godzin
10 a na Geografią 5 przeznaczonych —
Do Historyi używano ~~Historyi~~ [dzieła] X Sa
wickiego a do Geografii, ~~dziełka~~ [dziełka] P. Walen
tego Szaciajera pod tytułem Geografia
Krótko zebrana. Że ~~prawie wtedy~~ w Kró
lestwie Polskim prawie wtedy surowo za
kazano używać po Szkołach Hist X Sa
wickiego — Szaciajera zaś Geografia lubo
później drukowana (1816 1819 bo 1825 i 1828) zła
kim stanie wiele Narodów wystawia w ja
kim były w r 1809 i 1810. Prze~~[illegible]~~ [toż tym]
te okoliczności Wyższej władzy i ta na
czyta zezwoliła na zaprowadzenie dzieł
Hajdanowa i Ansarta w miejsce Sawickie
go i Szaciajera —

Wciągu wspomnianego roku szkolnego zo
stali wezwani Professorowie do złożenia uwag
mogących posłużyć do sprostowania i ule
pszenia Planu Nauk — Odpowiadając
żądaniu Wyższej władzy złożyłem moje
uwagi ~~do~~ w których ~~[illegible] i dziś odnoszę~~
skreśliłem cokolwiek odmienny od dawnego
Plan tych Nauk

plan Historyi i Geografii — Wogule atoli w tym moim planie nic nie ma nowego ani nawet mojego wszystko tak jak w Saskich Panstwach — cała roznica iż ograniczony Statutem, mniejszą liczbę godzin na te przedmioty wyznaczyc mu musiałem — druga roznica wypłynęła z od mienności xiążek Elementarnych

Od dawnego planu rozni się

I Co do Historyi: 1. Rozkładem proporcyonalnem tey Nauki na Klassy 2 Połączeniem Geografii Starozytney z Historyą Starozytną ktora dawniey dopiero w klassie V z Hist nowozytną dawana była

II Co do Geografii

Mając wzgląd ze Uczniowie opuszczający Liceum juz w Uniwersytecie nie będą słuchali Geografii zamiast dzielenia Szaifasera (albo Ansarta) na dwa Kursa jak dawnieyszy plan mieć chciał proponowałem dwa prawdziwe Kursa. ~~1 dla Kl~~ 1. Poczatkowy dla Klassy I podług xiązeczki Ansarta

2 Wyzszy dla Kl ~~II III IV i V~~ podług mnieyszey Geografii Steina rownie jak było w Krolestwie Polskim i jak dotąd jest po wielu szkołach Kr pruskiego — Ale ze Steina Geografia prawie sto 4 razy jest obszernieysza od Geogr Ansarta lub Szaifasera uządałem przydania godzin na tę naukę, tym

tym bardziej że przez odjęcie dwoch godzin w klassach wyższych (IV. i V) a danie ich w klassie I. i II. jużci nie mało przedmiot Geografii i Historyi stracił; każdy bowiem przyzna że w klassie wyższej więcej można nauczyć w jednej godzinie niż w klassach niższych w dwoch.
Nakoniec, ponieważ Mappy które posiadało Liceum nie były dostateczne do wyłożenia Geografii Steina poprawianej (w Ed. XIX. XX. XXI.) przez Ucznia Wielkiego Rittera prosiłem aby Rząd troskliwy o dobro Szkolnej młodzieży raczył opatrzyć Szkoły nasze w potrzebne Atlasy do Geografii Polityczney Fizycznej i Historyczney.
Na to podanie odebrałem od Wgo Prorektora naprzod ustnie a w r 1839 i na piśmie pozwolenie Wyższey władzy abym sprobował jak się ten moj projekt uda w praktyce.
Robiłem kilkakrotnie przedstawienie ustne i na piśmie że bez dodania godzin i opatrzenia Szkoł naszych w potrzebne Atlassy i Mappy nie potrafię dopełnie mojego projektu — ale na prożno — Nalezicie Uczniowie powodowani chęcią do Nauk sami się zaczęli składać na mappy — i za to kilka rzeczy dobrych sprowadziłem ale i to zakazane zostało .... chociaż po dobne składki, dobro Uczniow mające na celu dotąd w przeszłości i innych miejscach są w używaniu —
Następnie Wy Prorektor bez względu że mi ani mapp potrzebnych nie sprowadzono, ani stosowney liczby

liczby Godzin nie dano zaczym rządać abym
Kurs 2gi podług Staina cały w 3 godzinach
wykładał a ~~a w Królestwie Pruskim na to~~
~~jest 6 a w Królestwie polskim było 8 godzin~~
~~wyznaczonych~~ — ale tego jako rzeczy niepo-
dobnej wykonać nie mogłem i tylko o
samej Europie wykładałem

Na końcu roku zeszłego odebrałem reskrypt
w którym myśl mojego projektu ~~całkiem zmie-~~
~~niona~~ — w kilku ważnych punktach całkiem
zmieniona — Wolą Rządu była dla mnie
zawsze świętą — Stosując się zawsze do niej z największą gorliwością i ~~wiedząc~~ ~~atoli~~ że Rząd
Edukacyjny wydając rzeczony reskrypt
miał na celu dobro Młodzieży szkolnej
~~przeto~~ odważam się przeto względem tych ~~2~~ dwóch punktów
przeciążających mój obowiązek ~~które w żaden sposób nie mogą być wy-~~ ~~ftrat~~
~~konane, a prócz co Uczniowie na ~~ ~~ [illegible]~~
~~a komu Professora na stronie [illegible]~~
~~ny zostanie~~ zrobić ~~[illegible]~~ moje przedsta-
wienie —

Podług wspomnianego reskryptu w Klassie
II na Historyą przeznaczone mi 1 go-
dzinę i w tej jednej godzinie mam
trzy rzeczy zrobić

1° dzieci nie mające jeszcze władz
rozwiniętych nauczyć historyi Greckiej
Macedońskiej Państw powstałych
na ruinach monarchii Alexandra
Wgo i Rzymskiej do Narodzenia
Chr.

2° Mam ~~do tego~~ i to w szczególności w klassie stosowne
pytania podyktować — chociaż dyktowanie pytań jako szkodliwe rozwinięciu
władz umysłowych już dawniej ~~zgromione~~ —

ale mamy mało czasu [illegible] więcej chęci i [illegible] w [illegible] przykład [illegible] nie jestem w stanie [illegible] tego Młodzieży [illegible] tego

56

jesz dawno przez wielkich Pedagogow zganione

3° Nakoniec mam w tejże jednej godzinie Uczniow przesłuchać zadanych lekcyi.

Jakkolwiek nie mało pracowałem nad Historyą chętnie jednak chodziłbym na lekcye takiego Professora, ktoryby w jednej godzinie na tydzień tym 3 warunkom rzetelnie odpowiedzieć potrafił.

II^{do} W Klassie III mam w pierwszem Połroczu w 2^{ch} godzinach skonczyć Geografią o Azyi Afryce Ameryce i Australii – Geografia Steina tak jest treściwa, że w Prusiech na jej wykład god 6 a w Krolestwie Polskim 8 wyznaczono; niekt mnie zatem nie posądzi o marnowanie czasu ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ kiedym żądał na ten wykład godzin 5 na tydzień – Także dwa kursa jakie były dawniej potrafię w tych godzinach wyłożyć; ale podług Steina Ed 20 gdzie topiczna i fizyczna Geografia jest w nowym świetle wystawione, śmiemnie powtarzam że nie potrafię nawet przy wszelkich pomocach jakich żądałem a ktore ~~[illegible]~~ dotąd żadnego nie otrzymały skutku.

Proszę zatem aby to moje przedstawienie mogło bydź wzięte przez JWW Naczelnictwo Edukacyi pod ściślejszą rozwagę a przekonają się że moje żądanie jest słuszne i umiarkowane – podług

57

Klassa I — Geografia

1. Opis powierzchni Ziemi i Gór — Hiszpanii
2. Opis powierzchni Ziemi i Gór — Włoch
3. Opis powierzchni Ziemi i Gór — Turcyi i Grecyi
4. Rząd Religia Języki Oświata — w Hiszpanii
5. Rząd Religia Języki Oświata — we Włoszech
6. Rząd Religia Języki Oświata — w Turcyi i Grecyi
7. O Rzekach i Kanałach — w Hiszpanii
8. O Rzekach i Kanałach — we Włoszech
9. O Rzekach i Kanałach — w Turcyi
10. Znaczniejsze miasta — w Hiszpanii
11. Znaczniejsze miasta — w Portugalii
12. Znaczniejsze miasta — w Sardeńskiem
13. Znaczniejsze miasta — w Neapolitańskiem
14. Znaczniejsze miasta — w pańs: Kościelnem
15. Znaczniejsze miasta — X. Toskańskiem

Klassa II

1. Opis powierzchni i Gór — Francyi
2. Opis powierzchni i Góz — Niemiec południo
3. Opis powierzchni i Góz — Niemiec północnych i Srodkowych
4. O Rzekach — Francyi
5. O Rzekach — Niemieckich płynących na północ
6. O Rzekach — Niemieckich płynących na wschód i południe.
7. Rząd Religia i Języki — w Francyi
8. Rząd Religia i Języki — w Niemczech
9. Produkta przemysł i oświata — we Francyi
10. Produkta przemysł i oświata — w Niemczech
11. Miasta znaczniejsze — w północnych prowin. Francyi.
12. Miasta znaczniejsze — w południowych prowincyach Francyi
13. Miasta znaczniejsze — w prowin: Zachod. Francyi
14. Miasta znaczniejsze — w prowin. Wschod. Francyi
15. Miasta znaczniejsze — w Krolestw. Bawarskim
16. Miasta znaczniejsze — ~~w prowin~~ w Krol: Wirtemberskł.
17. Miasta znaczniejsze — ~~w prowin~~: w Saskim
18. Miasta znaczniejsze — ~~w prowin~~: Hanowerskim
19. Miasta znaczniejsze — ~~w prowin~~: W. Wielk: X. Badenskim
20. Miasta znaczniejsze ~~w prowin~~: W Wielk: X. Meklemburskich. —
21. Miasta znaczniejsze — ~~w prowin~~: W X[żąt] Saskich. —

Klassa III

1. Powierzchnia Azyi w ogólności
2. Rzeki Azyi wpadające do Oceanu Północnego
3. Rzeki Azyi wpadające do Oceanu Wschodniego
4. Rzeki Azyi wpadające do Oceanu Indyjskiego
5. Rzeki Azyi wpadające do ~~Oceanu~~ Śródziemnego i Czarnego Morza.
6. Rzeki Azyi wpadające do ~~Oceanu~~ Kaspijskiego Aralu lub innych jezior
7. Opis Górnej Azyi bliższej co do Gór i powierzchni
8. Opis górnej Azyi dalszej co do Gór i powierzchni
9. Opis Syberyi co do gór i powierzchni
10. Opis Turanu co do Gór i powierzchni
11. Klimat i płody w Rosyi ~~w~~ Azyatyckiej
12. Klimat i płody w Iranie
13. Klimat i płody w Afganistanie
14. Klimat i płody w Beludżistanie
15. Klimat i płody w Turanie
16. Klimat i płody w Chinach właściwych
17. Klimat i płody w Tybecie
18. Klimat i płody w Mongolii
19. Ludność Języki Religia Rząd w Rosyi Azyatyc.
20. Ludność Języki Religia Rząd w Turanie
21. Ludność Języki Religia w Iranie
22. Ludność Języki Religia w Afganistanie
23. Ludność Języki Religia w Beludżistanie
24. Ludność Języki Religia Rząd w Chinach
25. Ludność Języki Religia Rząd w Tybecie
26. Miasta znaczniej: w Rosyi Azyatyckiej
27. Miasta znaczniej: w Krajach Kaukazkich
28. Miasta znaczniejsze w Turanie
29. Miasta znaczniejsze Iranie
30. Miasta znaczniejsze w Chinach właściwych
31. Miasta znaczniejsze w Tybecie

Klassa IV

1. Powierzchnia Afryki w ogule i jéj położenie Geograficzne —
2. Brzeki Afryki.
3. Klimat produkta Ludności Afryki
4. Opis fizyczny Krajów nad Nilem
5. Opis fizyczny Krajów Barbaryjskich
6. Opis fizyczny Pustyni Zaary
7. Opis fizyczny Senegambii
8. Opis fizyczny Sudanu
9. Opis fizyczny Gwinei północnéj.
10. Znaczniejsze miasta w Abissinii
11. Znaczniejsze miasta w Egipcie i Nubii
12. Znaczniejsze miasta w Trypolis Tunis i Fezan
13. Znaczniejsze miasta w Algerze
14. Znaczniejsze miasta w Maroko
15. Ludność Języki Religia Rząd w Abissinii
16. Ludność Języki Religia Rząd w Barbaryi
17. Ludność Języki Religia Rząd w Egipcie
18. Znaczniejsze osady Europejskie w Gwinei północnéj. —

Klassa V

1. Opis powierzchni Ameryki północnej
2. Opis powierzchni Ameryki południowej
3. Opis Gór Ameryki północnej
4. Opis Gór Ameryki południowej
5. Rzeki Ameryki północnej płynące do Oceanu północnego
6. Rzeki Ameryki północnej płynące do Oceanu Atlan.
7. Rzeki Ameryki północnej płynące do Oceanu Wschod.
8. Rzeki Ameryki południowej płynące na północ
9. Rzeki Ameryki południowej płynące na Wschód
10. Rzeki Ameryki południowej płynące na Zachód
11. Opis Krajów Arktycznych
12. Opis posiadłości Duńskich
13. Opis posiadłości Rosyjskich
14. Opis posiadłosci Angielsk. nad Zatok. Hudzoń.
15. Opis posiadłości Angielskich nad rzeką S.t Lorenzo
16. Jakie ludy zamieszkuyą Północną Amerykę
17. Opis fizyczny Ziednoczonych Stanów Ameryki północ
18. Opis fizyczny Rzplitej Mexykańskiej
19. Opis fizyczny Rzplitej Guatimala
20. O płodach i przemyśle Ziednoczonych Stanów pół. Amer.
21. O płodach i przemyśle Rp. Mexykańskiej
22. O płodach i przemyśle Rp. Guatimali
23. O Rządzie i religii Ziednoczonych Stanów am. pół
24. O Rządzie i religii Rp. Mexykańskiej
25. O Rządzie i religii Rp. Guatimala
26. Język i cywilizacya w Stanach Ziednoczonych

27. Język i cywilizacya w Rp. Mexikańskiej
28. Język i cywilizacya Rp. Guatimala
29. Miasta w Stanach Zjedno: nad Atlantyc: Oceanem
30 Miasta w Stanach Zjednoczo nad Zatoką Mexykańs:
31. Miasta w Stanach Zjednoczon: w środku Kraju
32. Miasta w Mexyku nad Zatoką Mexykańską
33. Miasta w Mexyku nad Oceanem Spokojnym
34. Miasta w Mexyku w Środku Kraju
35. Miasta w Guatimali nad Zatoką Mexykańs.
36. Miasta w Guatimali nad Oceanem Spokojn.
37. O Wulkanach w Półnoćnej Ameryce.
38. O Wulkanach w Południowej Ameryce
39. O Zatokach w Półnoćnej Ameryce
40. O Morzach otaczających Amerykę
41. O Jeziorach w północnej Ameryce
42. O Jeziorach w południowej Ameryce
43. O Nizinach z Ameryki.

Rozkład Nauk dla Pensyi Żeńskich o 4 Klassach

Religia

Klassa I i II

Katechizm i Historya Sta Starego testamentu

Dzieła: X. Błachowicza
J Brodzińskiego – Titza

Klassa III

Nauka moralna o obowiązkach Chrze ścianina – Życie Jezu sa Chrystusa

Klassa IV

Historya Kościoła
Żywoty celniejszych Świętych mianowi cie polskich – Tłoma czenie Ewangelii – Moralna Nauka

Dzieła X Błachowicza
X Osmanskiego –
Historya Kościoła 1º przez
X Bielskiego – 2º przez
3º

Tłomaczenie Ewangelii
1 przez Mickiewicza

2.

O Moralności dla Kobiet
przez Hofmanowa z Tan
skich Edycya nowa w To
mach 3 w Berlinie 1852.

Język Polski

Klassa początkowa

Czytanie
Pisanie
Rachunki
Przez stosowne opowia
dania z Historyi świa
nowicie Swiętej i Kra
jowej ludzie bajek po
wieści z Historyi
naturalnej i Geogra
fii działać należy na
rozwinięcie rozsądku
obudzenie uwagi i mi
łości do Nauki i Cno
ty.

Klassa I

Czytanie z akcentem
do myśli i czucia

Deklamacye stosowne
do uformowania rozu
mu serca i gustu

Z Gram

Z Grammatyki: Poznanie części mowy i ich odmian, ogólne zasady składni. Prawidła te mają być objaśnione przez ciągły rozbiór grammatyczny. ~~pisanie deklinacyj kon~~ ~~jugacyj~~ [illegible]

Dla nabycia łatwości w tłomaczeniu się z myśli opowiadać będą swojemi słowy przeczytane wierszem lub prozą wyjimki albo też opowiedziane przez Nauczyciela powtarzać.

Dla wprawy w Ortografii: pisać będą Deklinacyje, Konjugacyje, dobierać przykłady do reguł Grammatycznych. W ostatnim kwartale mogą opowiedziane po wieści lub bajeczki piśmie układać.

Klassa II

Tym samym sposobem co w klassie poprzedzającej wykładany będzie. Dopełnienie Grammatyki mianowicie:

1° O zamianie głosek dla wyjaśnienia pisowni

2° O składni wykazując o ile można różnicę Polskiego od Niemieckie-

go

Niemieckiego języka –
O poezyi zewnętrznej czyli budowie wierszy polskich równie rymowych jak miarowych –
Ogulne prawidła stylu pod względem czystości języka – tudzież ogolne prawidła o powieści Bajce Opisie Listach i Rozmowach

Deklamacye stosowne

Na ćwiczenia przerabianie wiersza na prozę – tłomaczenia – i układanie rzeczy opowiadanych na piśmie

Xiążki na te dwie Klassy

Grammatyki. Szero cinskiego – Żmudzinskiego Muczkowskiego
Do czytania Bajki Krasickiego – Niemcewicza – Jachowicza
Pisma ~~[illegible]~~ z Tanskiej Hofmanowej
Brodzinskiego itd
Rozmaite wypisy
Do ćwiczeń posłużą

rozma

rozmaite powieści mo
ralne po Niemiecku
i Francuzku nawet były
wotę stosztych miano
więcie po francuzku kto
re miał Brodziński
tłomaczyć pod tytułem
jeżli się nie mylę
Wzory cnot Chrześcian
skich w Tomach 4. po
francuzku z kufer sztychami

Klassa III

Ogulne uwagi nad sztu
ką pisania pod wzglę
dem grammatycznym
logicznym retorycznym,
następnie różnica pro
zy od Poezyi –
Po takiem przygotowa
niu o gatunkach pism
pomnieyszych jako to:
z prozy: Opisy – Powie-
ści Listy – Rozprawy
Rozmowy –
z Poezyi: Bajki Pie
śnki Idylie – Elegie
Heroidy – Ballady – Sa
tyry – Deklamacye i ćwi
czenia stosowne –

Klassa IV

W dalszym ciągu z prozy

z prozy: o Mowach Histo
ryi Dziełach Dydaktycz
nych — z Poezyi: o Ro
mansach — Epopei — Dra
matach i poezyi dy
daktyczney —
Deklamacye i Ćwicze
nia. —

Xiążki
Stowackiego i Łukaszewicza służyć mo
ga za przewodnika — prócz
tego wybór Poezyi —
Korzeniowskiego — Legiet
skiego — Chrzanowskie
wybór mowy wolney
go — Piramowicza Go
łańskiego — Szydłowskiego
Koplińskiego — Kro
likowskiego i Mincha
szyńskiego itd itd
Na wzory Autoro
wie naczelni —

Język Francuzki

Nauka czytania — ogól
ne prawidła wyrażania
przypadków — formowa
nia liczby mnogiey — two
rzenia rodzaju żeńskiego
z męzkiego równie w przy
miotnikach jak rzeczo=
wnikach — Stopniowanie

O Zaimkach – Odmiana
słów posiłkowych tudzież
foremnych –

Xiążki

Grammatyka Zdanowi
cza – X Kamińskiego –
Switkowskiego – do
czytania i tłomaczenia
Ana części I

Klassa II

Z Grammatyki powto
rzyć toż samo co w klas
sie I lecz bardziej szcze
gułowo z przerobieniem
ćwiczeń w Switkowskiego
grammatyce – do tło
maczenia i czytania
wypisy Zdanowicza

Klassa III i IV

Po takiem przygotowa
niu w kl I i II, w klas
sach wyższych z pożytkiem
używana być może Gram
matyka Noela i Szap
sala, albo w oryginale
albo przerobiona przez
P Parres z ćwicze
niami do niey dołą
czonemi – ~~tudzież~~ Na tłomaczenie posłużą wyjątki
z Literatury tegoż Autora W Klassie

w Klassie III dla wpra
wy w język[u] (prze)czytane
albo opowiedziane przez
Nauczyciela powieści
albo Anegdoty swojemi
słowami powtarzać a na
stępnie spisać będą —

W Klassie IV Mo
żnaby zacząć pisa
nie listów i opisów
tudzież tłomaczenie
łatwieyszych wyjimków
z prozy polskiey

Te dwa rodzaje ćwiczeń
zastąpią wybornie uży
wane dyktando dla
ortografii Dyktowa
nia radziłbym uży
wać tylko w ostat
nich Klassach, i to
tylko takich wyjim
ków których się
będą uczyć na pamięć
W niższych Klassach
dyktando uważam w ob
cych językach za mar
nowanie czasu i prze
ciwne dobrey Meto
dzie — Jako wstęp do nauki ortografii posłuży
Xiążki w obcych językach równie
jak i polskim, pisanie
deklinacyj konjugacyj,
albo przepisywanie wyjimków
na deklamacyą zadanych

Xiążki

Prócz wspomnianéj wy-
żéj Grammatyki Nochla
i Szapsala, tudzież Lite-
ratury tychże Autorów
z pożytkiem użyte być
mogą dzieła:
Ami Fleury – Berkena –
i wypisy Mayera, a
nawet Anegdoty Mozyna
i Madyngera itd. itd.

Język Niemiecki

Tym samym sposobem
i porządkiem dawany
będzie jak Francuzki
różnica zależeć będzie
od użycia Xiążek ja
radziłbym użyć nastę-
pujących:
w Klassie I

Ana przerobionego dla
polaków przez P. Morelo-
skiego albo P. Tessaroży-
ka –
Grammatyka X. Kamiń-
skiego lub Koczuta

w Klassie

w Klassie II

Grammatyka Koczula wypisy niemieckie których posłużą do tłomaczenia | dokończa tłomaczenia przykładów i zaczną przerabiać ćwiczenia z polskiego na niemiecki w téj Grammatyce umieszczone

Klassa III

Dokończenie ćwiczeń z Grammatyki Koczula –

Do tłomaczenia Wypisy Mocarta albo Mayera z tych celniejsze prze tłomaczone wyjątki zadawane będą na Deklamacyą

Na ćwiczenia układać będą opowiadanie powieści lub anegdoty albo tłomaczyć z polskiego.

Klassa IV

Ćwiczenia tłomaczenia z polskiego na Niemiecki lub kompozycye własne treści opisowéj albo listy

Do tłomaczenia z Niemieckiego Wypisy Mocarta albo Magera.

Geografia

Klassa I

Wyjaśniwszy wiadomości ~~wiadomości~~ poprzednie i koniecznie potrzebne wyłożony ~~(~~ zostanie ~~(...)~~ podział ziemi na ląd stały i morza – części świata z ~~ogólnemi~~ głównemi górami i rzekami – następnie podział tychże na państwa ze stolicami

Klassa II

Powtórzywszy co było w Klassie poprzedzającéj zwrócić uwagę na powierzchnią krajów: pod względem wielkości i wielkości; ~~tudzież~~ pod względem wyniosłości i wklęsłości; i ~~zwrócić uwagę~~ wyjaśnić ile wyniosłości ma wpływu na klimat a następnie na wegetacyą ~~(...)~~ – W dalszym ciągu przydać

przydać wiadomości etno
graficzne tudzież poli[ty]
czne o rządzie religii
płodach przemyśle han
dlu i wykazać miej
sca godniejsze pamięci.

Xiązki do tego:
Ansarta
Koplińskiego
Gaultier po francuzku

Atlasy
Stielera szkolny
Zydowa
Kieperta
Glazera
Lewenberga.

Zresztą chciałbym
aby Geografia była
łączona z Historyą
dla tego ją w klassie
III i IV opuszczam
i sądzę że ją tylko
przy Historyi wykła
dać należy, owszem
już w klassie pier=
wszej przy historyi
św. wypada poka
zać ~~x x~~ na mappach starożytnych do których
się krajów opowiada
nia odnoszą - toż
i w klassie II przy

przy historyi starożytnéj

a w Klassie III do Geografii czasow średnich a w Kl IV do Nowożytnéj. —

Ponieważ Atlassy do Geografii historycznéj są drogie nie można przeto zmuszać uczeni[ó]w aby je miały atoli w Bibliotece dla Nauczycielki być powinny aby uczeń ~~była~~ dostateczne wyjaśnie była ostanie — Do najtańszych należą przez Selves, Houé i Löwenberg-a —

Historya

Klasse I.

Historya Izraelitow i ludow z nimi mających związek jako to Egipta ~~Syr~~ Syryi Feniczyi Assyryi Babilonii Medyi i Persyi

Xiążki

Klassa II

Powtarzywszy wkrotko=
sci co było wklassie
poprzedzającej dokoń=
czyć historyi starożytnej

Xiążki

Klassa III

Historya czasow śre=
dnich

Klassa IV

Historya nowożytna

Obok historyi powsze=
chnej uczyć się będą
historyi polskiej, mia=
nowicie

w Klassie I od począt=
ku do podziału przez
Krzywoustego

w Klassie II od Krzy=
woustego do wolnej Elekcyi

do wolnej Elekcyi

w Klassie III

Okres wolnej Elekcyi

w Klassie IV

Powtorzenie całej historyi polskiej
łącząc z faktami faktami innych Państw Europy.

Umiejętności fizyczne

Ogolne wiadomości z tych
Nauk w Klassie II III
i IV dane będą
Historya Naturalna
podług dzieła Xiędza
Lewardoskiego i Funke
go przetłomaczonego przez
X. P. Kusianskiego – Wiadomości
z Fizyki podług d. xiążecz
ki Zjawiska Natury w Krakowie 1849
Wagi – Nefa – Ludzie
Krotkie wiadomości z tła
uk przyrodzonych i nie
które wynalazki v Natan
sona

Natansona 1848 r. –

Historya Naturalna mo
żnaby rozłożyć w ten spo
sób:

w Klassie II Minera
logia

w Klassie III Botanikę

w Klassie IV Zoologia

Fizykę z dołączeniem po
trzebnych wiadomości
~~potrzebnych~~ z Techno
logii dla płci żeńskiej
sam sobie Nauczyciel
rozłoży

Kosmografia można
przyłączyć do Geogra
fii – książka do tego
posłuży Neja albo
też Geografia Letro
na w tłomaczeniu pol
skim

Arytmetyka

Klassa I cztery działania
ze stosownemi przykładami
Klassa II Cztery działania
na liczbach wielorakich
Klassa III Ułamki z regu
łą trzech – Klassa IV powto
rzenie całej arytmetyki –

Pytania z Historyi Powszechney. -
Starożytney. -

1. Na ile części podzielone było Królestwo Assyryjskie, po śmierci Sardanapala? -
2. Kto do naywyższey potęgi wzniósł Assyryą?
3. Co było przyczyną upadku Królestwa Assyryjskiego?
4. Początek narodu Żydowskiego, stan ich początkowy - Kto ich rządził?
5. Którzy Królowie całem Narodem Izraelskim rządzili i ich znacznieysze czyny? -
6. Co było przyczyną upadku narodu Izraelskiego po podziale?
7. Jaki był koniec Królestwa Izraelskiego i Judzkiego - Samarytanie -
8. Kto Żydów uwolnił z niewoli Babilońskiey? - Stan ich pod Persami. -
9. Stan Żydów pod Syryjczykami, kto ich wybił na wolność?
10. Bunty Żydów przeciw Rzymianom i stąd ich klęski. -
11. Kto podniósł potęgę Persów?
12. Woyny Greków z Persami, co? i ich koniec.
13. Co było przyczyną upadku Persów, i kto ich państwo zdobył?
14. Co było powodem do woyny Troiańskiey i skutki iey?
15. Które były nayznamienitsze Narody, Rzeczypospolite w Grecyi?
16. Którzy byli nayznamienitsi Prawodawcy w Starożytności?
17. Którzy mężowie naybardziey się przyczynili do podniesienia Rzeczypospolitey Ateńskiey?
18. Którzy Mężowie wznieśli Teby?
19. Co było powodem do woyny Peloponeskiey - którzy się w niey wsławili, iey skutek?
20. Kto wzniósł do naywyższey potęgi Macedonią i iakiemi sposobami?
21. Które były znacznieysze królestwa z rozerwania państwa Alexandra?
22. Ile było Królów w Rzymie? i czem się który wsławił
23. Jaki Urzędnicy mieli naywyższą władzę w Rzymie po wypędzeniu Królów?
24. Który z ludów Włoskich naymocniey się opierał potędze Rzymian?
25. Pierwsza Woyna Punicka.
26. Druga Woyna Punicka. - Zburzenie Kartaginy
27. Które z ludów Starożytnych naywięcey się wsławiły handlem?
28. Co było powodem Rzymianom do woyny z Macedonią? - jaki iey koniec?
29. Który z Królów Azyatyckich nayzacięciey wiódł woyny z Rzymianami?
30. Którzy z Królów starożytnych starali się o wzrost nauk i w tym celu zakładali Biblioteki?
31. Nad któremi krajami panowali Rzymianie?
32. Upadek dobrych obyczaiów. Woyny domowe w Rzymie z przyczyny Maryusza i Sylli.
33. Pierwszy Tryumwirat.
34. Drugi Tryumwirat? -

35

35. Kto był pierwszym Cesarzem Rzymskim? – obszerność Państwa Rzymskiego – wiek złoty Literatury – zmiana Religii i moralności – znacznieysze woyny za niego. –

36. Którzy z Cesarzów Rzymskich szczególniey okrucieństwami sławni

37. Za których Cesarzów szczególniey Chrześcianie prześladowani byli: który ustalił spokoyność Chrześcian? –

38. Którzy z następców Augusta rozszerzyli granice państwa Rzymskiego? – pod którymi z następców Augusta w nayba[r]dziey kwitnącym stanie Państwo Rzymskie było?

39. Którzy z Cesarzów Rzymskich szczególniey dobrocią serca sławni?

40. Powody osłabienia Państwa Rzymskiego – które ludy swym napadem przywiodły do upadku Państwo Rzymskie? –

Pytania
z Historyi Powszechney
Średnich ~~i Nowych~~ Czasów

41. Które Królestwa powstały z upadku Państwa Zachodniego Rzymskiego? –

42. Jakie powstały państwa w Hiszpanii po upadku Rzymian i które ~~z nich~~ nad całą Hiszpanią panowały? –

42 Kiedy Arabowie Hiszpanią opanowali, i kiedy z niey wypędzeni zostali?

43. Znacznieysze Epoki Historyi Francuzkiey i jakie królestwa przed Epoką Karola W[go] na Ziemi teraźnieyszey Francyi były?

44. Obszerność państwa Karola W[go] – jakie Królestwa powstały z podziału Państwa Karola W[go]?

45. Kto wzniósł powagę Królów Francuzkich przez poniżenie Możnowładców? – ~~Wiek złoty Literatury~~ –

46. Kiedy Anglia była przez Rzymian podbita? – kiedy wyszła z pod panowania ich? – Królestwa założone przez Anglosaxonów ~~i~~, kto ~~i~~ położył? – zaprowadzenie Religii Chrześciańskiey. – najazdy Normandów – Kto im się opierał? – Który z Xiążąt Normandzkich podbił Anglią? –

47. Kiedy była zaprowadzona zmiana w Religii Chrześciańskiey w Anglii? – prześladowanie z tego względu – i kto ustalił spokoyność Kościoła Anglikańskiego? –

48. Kiedy była Anglia połączona z Szkocyą? – ~~kiedy była Irlandya przez Anglików podbita~~ [Obraz panowania Stuartów i ich domu]? – Kiedy Anglia rozszerzyła swoie panowanie w Wschodnich Indyach?

49. Jakim sposobem zaprowadzona Religia Chrześ. do krajów Skandynawskich i Sławiańskich? – kiedy Pogaństwo w Europie było wytępione? –

72

50. Przez kogo Królestwa północne były połączone? – i co było powodem ich rozerwania? –

51. Którzy Królowie zaprowadzili Reformę w Religii w Danii i Szwecyi? – i za których poniżeni byli Możnowładzcy? –

52. Które znaczniejsze ludy i państwa w samych Niemczech powstały po upadku państwa Rzymskiego? i przez iaki naród podbite były? i kiedy Niemcy udzielne Królestwo składać zaczęły? –

53. Który z Królów Niemieckich pozyskał tytuł Cesarza Rzymskiego? – co było powodem sporu między Papieżami i Cesarzami? – kto ie ukończył i iak? –

54. Kiedy Xiążęta Niemieccy z Rządców Prowincyi zaczęli zostawać dziedzicznymi? – i znaczniejsze Epoki rozwinięcia się ich udzielności? –

55. Który z Królewiczów Francuzkich dał początek ~~nowemu~~ dawnemu a który Xięstwu Burgundyi? – i co się z tym państwem po śmierci ostatniego potomka iego stało? –

56. Który z familii Rakuskiey pierwszy był Cesarzem? – na kim wygasła ich Linia męzka? – Która teraz panuie? – Początek Cesarstwa Austryackiego –

57. Jakim sposobem Dom Habsburski pozyskał Czechy, Węgry i Niderlandy? – Który z tey familii był nayporzniejszym

58. Kto był pierwszym Królem Monarchą Pruskim – kto wzniósł to państwo do naywyższey potęgi? – 59 Gdzie był Po-

59. Kiedy się odrwała od Niemiec Szwaycarya? – początek Rpltey Holenderskiey. –

60. Jakich woien była powodem Reforma Religii w Niemczech? –

61. Jakim sposobem Królestwo Hiszpańskie w iedno połączone było? –

62. Jakim sposobem Dom Habsburski otrzymał Królestwo Hiszpańskie? – Za których Królów nayobszerniejsze były posiadłości Hiszpańskie? –

63. Kto wzniósł potęgę Ruską? – co powodem było upadku? – kto Rossyą uwolnił z potęgi Tatarskiey? –

63'. Po wygaśnięciu familii Włodzimierza S. iakiemi wojnami była rossya zniszczona? Kto wzniósł do naywyższey potęgi Rossyą

64. Który z Cesarzów państwa Wschodniego, wsławił się urządzeniem prawodawstwa? – ~~Święty Stan~~ Obszerność Wschodniego państwa za Justyniana W^go. –

65. Co było powodem upadku Państwa Rzymskiego wschodniego? –

66. Kto był założycielem religii machometańskiey? – które posiadali kraie.

67.

67. Kto dał początek państwu teraznieyszemu Tureckiemu? — Który z Sułtanów pierwszy przeniosł się do Europy? — Który zdobył Konstantinopol? —

68. Za którego Sułtana była naypotęzniejsza Turcya. Które narody, którzy mężowie naybardziey przyczynili się do złamania potęgi Tureckiey? —

69. Powód do woien krzyżowych? — ich koniec — i skutki na Europę —

70. Które wynalazki naywiększy miały wpływ? —

a na wzrost nauk.

b na sztukę woyskową.

c na handel.

d na fabryki.

71. Nad któremi Królestwami rządzili Krolowie z familii Andegawenskiey i nad któremi z familii Luxemburskiey —

72. Nad któremi narodami panowali Xiąta Normandsey i w których krajach pozakładali swoie Kolonie. —

73. Jaki miała wpływ reformacya na narod Polski, jaki na Prusy —

74. Które narody, a mianowicie którzy mężowie wsławili się odkryciami nowych krajów, i kto pierwszy całą ziemię w koło opłynął —

Pytania do Historyi Powszechnej.

Assyrya.

1. Kto był założycielem Królestwa Assyryjskiego, kto do najwyższej potęgi wzniósł to Królestwo, i jaki jego koniec?
2. Na ile części było podzielone Królestwo Assyryjskie po śmierci Sardanapala i jakie królestwa utworzyły się z tego podziału?
3. Jaki był koniec nowego Królestwa Assyryjskiego utworzonych z jego podziału Królestw Medyi i Babilonu?

Hebrei.

4. Jaki był początek narodu Żydowskiego?
5. Dlaczego Królowie Egiptu uciemiężali Żydów, i kto ich wyprowadził i jakim sposobem?
6. Jak długo żydzi zostawali pod rządem Sędziów — którzy z nich byli sławniejsi i czy zawsze Żydzi zostawali wiernymi czci jednego Boga?
7. Kto był pierwszym królem Żydowskim i jakiż był koniec jego?
8. Czem się wsławił Dawid?
9. Salomon syn i następca Dawida co zrobił pamiętnego — i w jakim zostawił stanie państwo synowi swemu Roboamowi?
10. Po śmierci Salomona na ile części państwo jego podzieliło się — ~~(którzy królowie są znamienitsi w podzielonym państwie)~~ — jakiż był koniec państwa Izraelskiego?

11. Po zawojowaniu państwa Izraelskiego Państwo Judzkie jak długo się utrzymywało — i jaki był Koniec tego państwa?

12. Na czyje wstawienie, Cyrus pozwolił Żydom wrócić do ojczyzny z niewoli Babilońskiej i odbudować miasto i kościół — Powróciwszy żydzi z niewoli pod jakim rządem zostawali?

Pytania
z Historyi Rzymskiej.

1. Ważność, źródła i dzieła krytyczne historyi Rzymskiej.
2. Obraz jeograficzny Italii starożytnej, o znaczniejszych ludach Italii starożytnej.
3. Znaczniejsze okresy Historyi Rzymskiej i o potomkach Eneasza aż do Romulusa.
4. Historya Rzymu pod Romulusem, Numą, Tulliuszem Hostiliuszem i Ankiem Martiuszem.
5. O L. Tarquiniuszu i Serviuszu Tulliuszu i o zmianie konstytucyi Rzymskiej pod Serviuszem.
6. Zniesienie władzy królewskiej, ustanowienie Rzeczypospolitej i walki Rzymian z powodu wypędzenia Królów.
7. Spory ludu z patrycyuszami, z powodu długów, podziału gruntu i wyłączenia ludu od urzędów, aż do Decemwirów.
8. Wojny z sąsiedzkiemi ludami wśród tego czasu.
9. O Decemwirach i uwagi nad ich prawami.
10. Dalsze spory ludu z patrycyuszami o zrównanie praw i przypuszczenie się do urzędów, o trybunach wojskowych z władzą konsularną aż do zburzenia Wejów.
11. Wojny z sąsiedniemi ludami wśród tego przeciągu czasu i zburzenie Wejów.
12. Wojna z Gallami i ocalenie Rzymu przez Kamilla i Manliusza.
13. Dalsze zatargi z Gallami, spory ludu z patrycyuszami i zmiany w konstytucyi Rzymskiej.

14. Wojna 1sza z Samnitami. -

15. Wojna 2ga Samnicka. -

16. Wojna 3cia z Samnitami i rozszerzenie potęgi Rzymskiej w Italii. -

17. Wojna z Tarentynami i innymi ludami południowych Włoch. -

18. Pierwsza wojna punicka. -

19. Druga wojna punicka. do bitwy pod Kannami

20. Koniec 2iej wojny punickiej aż do bitwy pod Zamą

21. Wojny z Filipem Macedońskim. -

22. Wojna z Antiochem

23. Wojna z Perseuszem królem Macedonii i podbicie Macedonii.

24. Trzecia wojna punicka.

25. Podbicie Grecyi. -

26. Wojny hiszpańskie i z Wiryatem i podbicie Numancyi

27. Bunt niewolników w Sycylii tudzież podbicie Balearów i Gallów zaalpejskich. -

28. Zamieszki w Rzymie z powodu Grakchów. -

29. Wojna Jugurtyńska. -

30. Wojna z Cymbrami. -

31. Zamieszki w Rzymie z powodu Maryusza i Saturnina, wypędzenie Metella i Rutiliusza. -

32. Wojna 1sza z Mitrydatem i zamieszki z powodu Maryusza i Sylli. -

33. Dyktatura Sylli i zmiana konstytucyi. -

34. Wzrost i zniszczenie partyi Maryusza w Hiszpanii

75

35. Bunt niewolników Włoskich.

36. Wojna z rozbójnikami morskiemi.

37. Powtórna wojna z Mitrydatesem.

38. Spisek Katyliny.

39. Tryumwirat 1szy aż do śmierci Crassusa.

40. Podbicie Gallii przez Cezara.

41. Wojna domowa między Cezarem a Pompejuszem aż do bitwy Farsalskiej.

42. Od bitwy Farsalskiej aż do śmierci Katona.

43. Od śmierci Katona aż do śmierci Cezara.

44. Tryumwirat 2gi aż do bitwy pod Philipi.

45. Od bitwy pod Philippi aż do bitwy pod Akcyum.

Z Historyi Macedońskiej

46. O pierwszych Królach Macedonii aż do wojen Perskich.

47. Od wojen Perskich aż do Filipa.

48. Panowanie Filipa.

49. Panowanie Alexandra aż do założenia Alexandryi.

50. Panowanie Alexandra aż do wyprawy na Indye.

51. Panowanie Alexandra aż do jego śmierci.

Kraków d. 8 Sierpnia 1850 r.

Klassa III 76

Pytania do Historyi Rzymskiej

1. Po bitwie pod Akcyum jak Oktawian August sprawował rzędy?

2. Jaka się pod te czasy ziściła przepowiednia?

3. Który lud i pod czyjem dowództwem oparł się Rzym. i zniósł ich legię?

4. Przez kogo Germanowie poskromieni zostali? —

5. Czem się odznaczył Tyberiusz?

6. Jakim był monarchą Kaligula i jaki go los spotkał.

7 Jakie było panowanie Klaudiusza które kraje przyłączył do Państ. Rzymskiego

8. Kto po nim nastąpił i jak rządził.

9. Kto sobie przed śmiercią Nerona pierwszy raz przywłaszczył wybór imperatorów. —

10. Jakie były rządy Wespazjana

11 Które miasto jego syn i następca zburzył?

12. Jakim się okazał na tronie Tytus jakie nieszczęścia spotkały P. Rzymskie za jego panowania. —

13 Kto po Tytusie nastąpił jak rządził i skończył?

14. Czem się szczególniej przysłużył Rzymowi Nerwa?

15. Co zdziałał Trajan dla Rzymu? które kraje pobił. Kto po nim nastąpił i czem się zatrudniał na tronie.

16 Jakie było panowanie Antonina Pi?

17 Za Marka Aureliusza jakie nieszczęścia zwaliły się na Pań. Rzymskie —

18 Za których imperatorów Pań. Rzymskie było w kwitnącym stanie.

19. Jakie nastąpiły czasy dla Pan. Rzymskiego po Marku Aureliuszu, kto sobie władzę przywłaszczył wybierania imperatorów?

20 Jaki los spotkał Didiusa Juliana?

21 Który z imperatorów powściągnął awanturę Antoninow?

22 Czem jest pamiętne panowanie Septima Sewera.

23. Jaki był stan Pan: Rzymskiego pod jego następcami i co było przyczyną nieszczęść?

24. Jakie nastąpiły rządy po śmierci Alexandra Sewera?

25. Kto położył koniec anarchii wojskowej?

26. Aurelian jakie odniósł zwycięstwa, jak urządził państwo?

27. Jak długo trwało urządzenie państwa przez Aureliana?

28 Dyoklecian jakim sposobem zapobiegł anarchii wojskowej?

29. Kogo prześladowano za jego panowania?

30. Urządziwszy Dyoklecyan państwo co zrobił i komu oddał rządy?

31. Jakie były rządy Galera i Konstancyusza Chlora?

32. Kto nastąpił po Konstantynie Chlorze?

33. Jaką Religię przyjął Konstantyn W. z którymi imperatorami wojnę toczył jak skończył.

34. Dokąd przeniósł stolicę.

35 Jak Państ. urządził. —

Oddział trzeci.

Historya Grecyi. Okres I.

1. Na ile okresów można podzielić historyą Grecką?
2. Który naród pierwszy osiadł w Grecyi i jaką znalazł tę krainę, jakie założył państwa?
3. Jaki był stan pierwszych mieszkańców Grecyi i kto ich zaczął oświecać?
4. Zkąd przybył Cekrops, jakie miasto założył, jak je urządził, i którzy byli sławniejsi z jego następców?
5. Kadmus przybyły z Feniцyi gdzie osiadł, jakie miasto założył i czego nauczył Greków?
6. Danaus z Egiptu gdzie osiadł, i przez kogo był tronu pozbawiony?
7. Pelops zkąd przybył i dokąd, które kraje opanował, którzy królowie od niego ród wywodzili?
8. Czem jest sławny wiek Deukaliona?
9. Po co Grecy wyprawili się do Kolchidy, kto tej wyprawy był wodzem?
10. Co było przyczyną wojny Trojańskiej, ile lat trwała i którzy mężowie szczególniej w niej się odstawili?
11. Jaki był charakter Greków w tym okresie, co ich najmilszem było zatrudnieniem?
12. Co było celem związku Amfiktyońskiego?
13. Jaki wpływ miała wojna trojańska na Grecyą?
14. Jaki lud z północy napadł na Grecyą?

Okres drugi.

I. Rzplita Spartańska.

15. Heraklidowie jaki rząd zaprowadzili w Sparcie?
16. Kto był prawodawcą Spartańskim i jakie były jego prawa?
17. Czyli Spartanie zupełnie zachowywali prawa Likurga i które narody podbili?

II Rzplita Ateńska.

18. Jaki rząd zaprowadzili Ateńczykowie po śmierci Kodrusa?

19. Komu najprzód powierzyli ułożenie praw, i dlaczego te pierwsze prawa w krótce porzucili?

20. Jakie były znakomitsze prawa Solona, — jakie sam dał zdanie o nich?

21. Jakie były rządy Pizystrata — kto po nim objął rządy?

22. Jaki był koniec synów ~~Jego~~? Pizystrata

III Osady Greckie

23. Co dało początek osadom greckim, co je wzniosło na wysoki stopień potęgi i sławy?

24. W których częściach świata się znajdowały i które były z nich sławniejsze przez handel i potęgę? —

Okres III

25. Jaki był powód do wojen Perskich?

26. Na kogo Daryusz wywarł gniew pokonawszy Jonów?

27. Jaki był koniec Milcyadesa?

Okres II Francya

1. Co było powodem wzrostu Karlowingów familii i kto był z nich pierwszy Kr: francyi.
2. Komu zostawił rządy Pepin, kto został jedno władcą całej Monarchii Francuzkiej.
3. Jakie znaczniejsze wojny były Karola W. który lud Niemiecki najdłużey opierał się jego potędze.
4. Jakie były rządy Karola W. w pokoju jakie nazwiska dał mu Kościół, a jakie potomność?
5. Jak rządzili Karola W. następcy, który z nich potężył Państwo na chwilę?
6. Które z jego Monarchii powstały Państwa?
7. Który lud północny już przed śmiercią Karola W. zaczął zagrażać Francyi.

Anglia

8. Kto połączył drobne Państwa Anglosaxonów – jaki tego skutek – Jaki lud za jego panowania zaczął napadać na Anglią.
9. Który z następców Egberta pokonał Duńczyków, jakie były rządy Alfreda i czem sobie na imie Wielkiego zasłużył.

Niemcy

10. Kiedy Niemcy odłączyły się od Monarchii Karola W. którzy Monarchowie z familii Karola W. rządzili Niemcami.

11. Kogo po jej wyginięciu wybrali na tron Niemcy.

12. Kto nastąpił po ~~[illegible]~~ Konradzie I i jakie jego główniejsze dzieła —

13. Kto nastąpił po Henryku I jaka jego poruszza wojna. dla czego długo się ciągła; i kto mieszał spokojność Ottonowi W. w Niemczech?

14. Jakie były przyczyny i owoce wypraw Ottona W.go do Włoch. —

Okres I

Od końca XV a początku XVI do Ludwika XIV. p. 13.-16.

1. Jakim sposobem wzrosła potęga domu Austryackiego?
2. Kiedy doszła do najwyższej potęgi Turcya?
3. Jakich na początku tego okresu doznała klęsk ~~Turcya~~ Wenecya?
4. Jaki był stan Portugalii i co jéj pomyślność wstrząsnęło?

I Wojny włoskie. p. 17.

5. W jakim celu postanowił podbić Italią Karol VIII i jak mu się ta wyprawa udała z początku
6. Czy nieszczęśliwy koniec wypraw Włoskich za Karola VIII wstrzymał jego następcę Ludwika XII od wojny?
7. Dla zdobycia Neapolu z którym Monarchą uczynił związek?
8. Czy długie było panowanie Francuzów w Neapolu?
9. Kto był sprawcą ligi Kameraceńskiej i kto najwięcéj stracił na tém związku?
10. W jakim celu utworzył Juliusz II Ligę Śtą i którzy do niéj należeli Monarchowie?

II Spółzawodnictwo i wojny między Francyą i Hiszpanią p. 25-34.

11. Z jakiego powodu odnowił wojny włoskie Ludwik XII
12. Który Monarcha wstrzymał przewagę Franciszka I. -

63.

13. Jakim sposobem otrzymał Karol V liczne korony i jaki był jego charakter?

14. Co obudziło jego niechęć przeciw Franciszkowi i jakim sposobem przeciągnął Henryka VIII na swoją stronę?

15. Z jakiego powodu Karol Burbon przeszedł na stronę Karola V?

16. Gdzie się dostał Franciszek w niewolą i jak sobie z nim postąpił Karol V?

17. Jakie były warunki traktatu Madryckiego i jakim sposobem ~~był zniweczony~~? (o zniesienie pokoju Madryckiego)

18. Na kogo Karol V wywarł swój gniew i jaki był koniec Karola Burbona?

19. Jakim pokojem druga wojna ukończona, przez kogo zawarty i jak nazywany?

20. Co dało powód do III wojny?

21. Z jakim Mocarstwem niechrześcijańskim Franciszek zawarł przymierze przeciw Karolowi V?

22. Jaki Admirał wstrzymał potęgę Turków?

23. Jak sobie postąpił względem Karola V Franciszek w czasie buntu Gandawy?

24. Co było powodem IV wojny?

25. Co przyspieszyło pokój w Krepi?

26. Jakie były skutki tych wojen?

III Reformacya i jéj skutki p. 34–50.

27. Co było powodem Lutrowi do wystąpienia przeciw Papieżom?

28. Jaki sejm zwołał Karol V dla roztrzygnienia sporów Religijnych?

29. Który Książe uratował Lutra od grożącego mu niebezpieczeństwa?

30. Jacy reformatorowie ośmieleni powodzeniem Lutra zjawili się w Niemczech, jaki owoc wydała ich nauka?

31. Jacy reformatorowie wystąpili w Szwajcaryi?

32. Kto na sejmie Augsburgskim 1530 bronił nauki Lutra?

33. Jaki sobór był zwołany dla roztrzygnięcia tych sporów?

34. Jaki był koniec wojny Szmalkaldzkiej?

35. Kto w następnym czasie uratował Protestantów i jakim sposobem?

36. Jakim sposobem rozbroił Karol V Niemców i jak mu się udała wyprawa na Henryka II?

37. Jaki był koniec panowania i życia Karola V?

38. Jaki był początek i cel ustanowienia Zgromadzenia Jezuitów?

IV Oderwanie się Niderlandów od Hiszpanii. p 50-58.

39. Jakim sposobem dostali się w moc Książąt Austryackich?

40. Jaki miała wpływ Reformacya na Niderlandy?

41. Jakim się okazał Filip II dla Niderlandczyków, jaki był charakter i jakie zasady tego Monarchy?

42. Jak się skończyły rządy Małgorzaty i Granvelli?

43. Jakie były rządy Xięcia Alby i których znakomi tych mężów ukarał śmiercią?

44. Co w tem smutnem położeniu uczynił Wilhelm Xiąże Oranii?

45. Kiedy i w jaki sposób powstała Rp. Holenderska?

46. Które Mocarstwa dały potężną pomoc młodej Rp. i dla czego?

47. Jakie zwycięstwo nadało przewagę Holendrom nad Filipem II?

48. Z jakim szczęściem prowadził tę wojnę Filip III, jakim przymu~~sem~~szem przerwał ją, naczas niej a Kil?

V Wojna trzydziestoletnia p. 59

49. Jakie były przyczyny wojny trzydziestoletniej, gdzie wzięła swój początek i w jaki sposób?

50. Co było powodem niechęci Czechom ku Ferdynandowi II i komu oddali tron Czeski?

51. Gdzie był porażony Fryderyk V?

52. Który król ujął się wtedy za Protestantami i z jakim skutkiem?

53. Po zwycięzeniu Dónczyliwio jaka była potęga

Ferdynanda II i który ją wielcy wodzowie utrzymywali?

54. Jakiego losu doznał Wallenstein przy Stralzundzie?

55. Jakie były zamiary Ryszeliego i w tym celu co uczynił?

56. Gdzie Gustaw Adolf potęgę Austryjacką złamał?

57. Pod jakiemi warunkami przyjął dowództwo Wallenstein?

58. Jaki był skutek bitwy Lucenskiej?

59. Komu oddali Szwedzi rządy Państwa a komu dowództwo nad wojskiem, po śmierci Gustawa?

60. Jaki był koniec Wallensteina?

61. W której bitwie stracili Szwedzi sławę niezwyciężonych?

62. Które teraz Mocarstwo poparło Protestantów w jaki sposób i pod jakiemi warunkami?

63. Jaki był koniec Bernarda Saskio Wejmarskiego?

64. Które Mocarstwo wystąpiło przeciw Szwecyi i jakiego doznało losu?

65. Co przyspieszyło pokój, gdzie był zawarty i jak się nazywa?

Pytania do Rewolucyi Francuzkiey

1. Co było najważnieyszą przyczyną Rewolucyi Fr.: ?
2. Jaki był charakter Ludwika XVI ?
3. Przez co za Ludwika XVI powiększone długi państwa zostały ?
4. Który z ministrów najlepiej wykazał stan dochodów i wydatków (Neker)
5. Który z ministrów po Nekerze popart jego plan względem reformy w podatkowaniu (Calonne)
6. Kogo w tym celu wezwał Król (Notabls) i co ci zrobili ? –
7. Z czyjej rady Król swoją powagą podatki nowe sam ustanowił i kto się temu opart – co stąd powstało: ? (Brienne) Intrygi X Orleanu Relegacye i Kassacya Parlamentu) – –
8. Powtórnie zwołani Notabls jaki środek podali dla zaradzenia z temu ?
9. W jakiej liczbie i dla czego zwołane były Stany Państwa – ? –
10. Co zrobili Deputowani gdy im Król kazał podług stanów głosować ? (w Sali na bale – i w Kościele Sgo Ludwika) ? –
11. Gdy Król kazał się rozejść zebranym stanom Państwa, kto się temu opart – ?
12. Dla czego Król Nekera oddalił od dworu – kiedy się ukazał pierwszy wybuch rewolucyi w Paryżu i jakim sposobem ? –
13. Przez kogo płomień rewolucyjny był podniecany ? –
14. Król uratowawszy się od grożącej śmierci naco musiał zezwolić ? –

15 – Do nieszczęść Francyi który Klub najwięcej się przyłożył?

16 – Kierowane duchem Jakóbinów Zgromadzenie Narodowe (Assemblée nationale) co postanowiło?

17 – Kiedy powtórnie ogień rewolucyi wybuchnął w Paryżu?

18 – Uratowany Król powtórnie od śmierci do czego był zmuszony? –

19 – Dla czego Xiążęta Krwi, i znakomitsza ślachta musieli ustępować z Francyi?

20 – Kiedy Jakóbini zwiększą jeszcze siłą przeciw Królowi działać poczęli co Król postanowił?

21 – Gdzie był Ludwik XVI zatrzymany – przez kogo – jaki błąd popełnił?

22 – Czego żądał z woli Zgr. Prawodawczego od Cesarza? Z jakiego powodu wydał wojnę Austryi – Jakie robił przygotowania?

23 – Z któremi państwami zrobiła Austrya związek przeciw Francyi?

24 – Fryderyk Wilhelm II gdzie ruszył naprzód z swym wojskiem – i czem groził Francuzom Ferdynand Xże Brunswicki?

25. W zapale Francya jak liczne wojsko zgromadziła – Którzy byli znaczniejsi francuzcy jenerałowie – i gdzie się działania wojenne otworzyły?

26. Jaki był skutek wypowiedzenia wojny przez Ludwika XVI i wtargnięcia nieprzyjaciół w granice Francyi – co się z Królem stało – i Kiedy ustanowiona Konwencya Narodowa?

27 – Jakie były postępy oręża pruskiego, i kto zniósł wojsko Austryackie przy Jemapp–

28. Po zwycięztwie przy Żemapp jaki ton przybrała Konwencya Narodowa? – Kto się ukazał duszą Konwencyi w najzłośliwszej partyi montanistów (la montagne) i jaki wyrok wydała na Ludwika?
29. Po nieszczęsnym zgonie Ludwika XVI. które mocarstwa wypowiedziały wojnę Rplitej Francuzkiej – kiedy Dumurie przeszedł na stronę nieprzyjaciół?
30. Jakie były rządy Robespiera, i kto się ośmielił podnieść oręż przeciwko zabójcom Ludwika, i z jakim skutkiem – jaki los spotkał Maryą Antoninę żonę Krola i jego siostrę Elżbietę?
31. Jaki był koniec Robespiera, Marata, Xcia Orleanu i innych jego wspolników? –
32. Po zwycięztwie odniesionym przez (Jourdan) Żurdana co się stało z Hollandyą?
33. Ktory pierwszy, zawarł pokoj, Monarcha, z Francyą i gdzie? co odstąpił Francyi mocą tego pokoju – które państwo poszło za jego przykładem, i czego ustąpiło Francyi?
34. Po zawarciu tego pokoju, na kogo spadł cały ciężar wojny?
35. Po upadku Robespiera komu była poruczona władza prawodawcza a komu wykonawcza?
36. Co Dyrektoryat postanowił przeciw Austryi. Kogo wysłał do Regensburga a kogo do Monachium. Kto był porażony przy Ambergu i Wirceburgu?
37. Jakie były czyny wojenne Bonapartego – jakim sposobem wyniósł się na stopień Generała. Z zawojowanych krajów we Włoszech – jaką Bonaparte utworzył Rpltę?
38. Bitwa pod Mantuą czém się zakończyła – Co zmusiło Austryą do zawarcia pokoju w Campo Formio i co Austrya straciła mocą tego pokoju, a co otrzymała w nagrodę?

39. Takim sposobem Xżęta niemieccy mieli być wynagrodzeni?

40. Układy o pokoy z państwem niemieckim gdzie się rozpoczęły - jak się tam posłowie francuzcy okazali?

41. Pod czas układów Rasztadzkich jakiego Rzym doznał wypadku - Który jenerał francuzki wyprawił się do Rzymu i z jakim skutkiem - jaki los spotkał Papieża i Kardynałów?

42. Co się w tym czasie stało z Szwajcaryą - Które miasto Szwajcarskie przyłączono do Francyi?

43. Na jaką wyprawę w środ tego Bonaparte był wysłany - jak ją taiono - z którego portu wypłynął - jaki los spotkał Maltę?

44. Kto był za nim w pogoń wysłany, gdzie bitwę morską stoczył i z jakim szczęściem?

45. Gdzie Bonapartego spotkali Bejowie Egipscy jaki był skutek bitew stoczonych pod Kairo - Tabor - Abukir -?

46. Zdobycie Egiptu przez Bonapartego jak działało na Anglią - Co uzbroiło Turcyą a co Pawła I Ces. Rossyi przeciw Francyi - Kto do tego przymierza przystąpił, a które mocarstwo postanowiło być neutralnem?

47. Jak się Francuzom powodziło w Neapolu i we Włoszech - z którego kraju utworzyli Rpltę Partenopejską?

48. Po rozwiązaniu Kongresu Rasztadzkiego gdzie z Francyą prowadzono woynę - Kto odniósł zwycięztwo przy Ostrach i Sztokkach i nad kim? - przy Weronie i Manianо? -

49. Ktory z wodzow Ruskich stanął we Włoszech; jakie były postępy jego oręża — Kto wskrzesił tron Neapolitański po tych bitwach co jeszcze Francuzi posiadali we Włoszech?
50. Co było przyczyną przeniesienia Suwarowa do Szwajcaryi i jak mu się tam powodziło?—
51. Bonaparte powrociwszy z Egiptu jakie porobił zmiany we Francyi — kiedy wskrzesił zniesioną przez Suwarowa Rzplitę Cyzalpińską?
52. Kto wtenczas dowodził woyskiem Austryackiem — jaki był skutek bitwy pod Marengo?
53. Gdzie Moro odniosł walne zwycięztwo ktorem zmusił Austryą do zawarcia pokoju w Lunewillu?
54. Mocą pokoju Lunewilskiego co Austrya odstąpiła Francyi i co potwierdzić musiała — Krol Neapolitański gdzie zawarł pokoj z Francyą — do czego zobowiązał się?
55. Z jakim skutkiem Anglia wojowała na morzu Srodziemnym — i co opanowali Turcy z Rossyanami?
56 Czem Anglicy oburzyli Dwory Europejskie i co było powodem Pawłowi I. do wskrzeszenia zbrojnej neutralności — Kto po Pawle wstąpił na tron Rossyjski i co zrobił dla północnej Europy?
57. Kiedy Anglia zawarła pokoj z Francyą i jej sprzymierzeńcami w Amienie i jakie z obu stron warunki stanęły?—
58. Jak długo Europa cieszyła się spokojnością po zawarciu ugody w Amienie — co sprowadziło nową woynę — jakie zaszły zmiany w Rządzie francuzkim?
59. Ktore mocarstwa przystąpiły do wojny przeciw Francyi po zerwaniu pokoju Amieńskiego — co zamierzały — gdzie ich wojska rażyły?
60. Napoleon wtargnąwszy do Niemiec jakim sposobem przeciągnął Xiążęta niemieckie na swoję stronę — jakie odniosł zwycięztwa — co skłoniło Austryą do zawarcia pokoju Presburgskiego — jakie były warunki tego pokoju — co Krol pruski musiał odstąpić Francyi pokojem Wiedenskim, co w zamian otrzymał?—

61. Zwycięztwa Anglikow nad flotą hiszpańską i francuzką przy Trafalgar, czy działało na uspokojenie stałego lądu?

62, po tych zwycięztwach jak Napoleon postępował w niemczech i Włoszech? 74.

63. W niemczech jaki związek Napoleon utworzył i kto był jego protektorem — co pobudziło Rossyą i Prusy do zerwania pokoju z Francyą? — 75.

64. Jakie były postępy oręża Napoleona po bitwie pod Auersztet i Jena? 76

65. Generał Benigsen gdzie odniosł zwycięztwo nad francuzami — co było skutkiem bitwy pod Eylau i Frydland? 77

66. Mocą pokoju Tylżyckiego co otrzymała Rossya — co utraciły Prussy — Dczego Napoleon utworzył Królestwo Westfalskie, i kogo na tron westfalski wyniosł? — 78

67 Z jakiego powodu Anglicy zniszczyli Kopenhagę — Gdy Rossya wojowała z Szwecyą; Napoleon jaką sprawił odmianę w Hiszpanii i Portugalii swą polityką? 79.

68. Jak się powodziło Napoleonowi z Hiszpanami

69. Co skłoniło Austryą do podniesienia oręża przeciw Napoleonowi pod czas wojny Hiszpańskiej 80

~~70.~~ Jak się Napoleonowi powodziła ta wojna? —

70 Mocą pokoju Wiedeńskiego co Austrya straciła, i w jakie związki ściślejsze wszedł dwór Wiedeński z Napoleonem? 81.

71. Jak się obszedł Napoleon z Papieżem Piusem — jaki los spotkał jego państwo, a jaki Holland, i wiele innych miast-wolnych niemieckich 82.

72. Pod ten czas jaki wypadek zdarzył się w Szwecyi zwracający uwagę całej Europy? 83.

73. W jak wielkiej liczbie Napoleon wyprawił się do Rossyi — ile wynosiło wojsko Rossyjsk

i kto nim dowodził – gdzie najprzód spotkały się wojska z sobą – po zajęciu Wilna gdzie się Napoleon posunął z wojskiem swoim?

74. Bitwę pod Smoleńskiem z jakim skutkiem stoczono – Gdzie się wojska Rossyi cofnęły po tej bitwie?

75. Kto miał najwyższe dowodztwo pod Borodinem nad Rossyanami – Kto w tej bitwie zwyciężył – Gdzie się Rossyanie cofnęli – Które miasto zajął Napoleon?

76. Co zgubiło Napoleona w Kampanii Rossyjskiej? jaki był skutek bitwy pod Tarutiną, Gdzie się udał Napoleon Kto mu zaszedł drogę pod Małym Jarosławcem, skutek tej bitwy?

77. Witgensztein gdzie odniósł zwycięztwa nad Napoleonem, i co było skutkiem tych zwycięztw (Połock, i Czasniki) skutek bitwy pod Krasnem – wyszedłszy Ney ze Smoleńska gdzie się przeprawił?

78. Przeprawę pod Berezyną kto tamował Napoleonowi gdzie się niedobitki wojsk francuzkich cofnęły po tej przeprawie?

79. Co dokonała zguby półków Napoleona, Na wieść tej klęski co zrobił jenerał pruski York – Klęska Napoleona w Rossyi jaki miała wpływ na polityke Europejską – Który Monarcha najpierwszy połączył się z Rossyą?

80. Kto otrzymał główne dowodztwo nad wojskami pruskiemi – Dla czego Szwecya przyłączyła się do sprzymierzonych mocarstw – Anglia jak posiłkowała sprzymierzeńców –?

81. Gdzie się zebrały wojska sprzymierzone po odwrocie Napoleona – Co skłoniło sprzymierzeńców do powiększenia sił swoich?

82. Które państwo było teraz teatrem wojny, gdzie walna bitwa zaszła i jaki jej skutek?

83. Po bitwie pod Lucen gdzie się cofnęli sprzymierzeńcy – gdzie na nich napadł Napoleon – Które miasto niemieckie najwięcej ucierpiało?

84. Ktory z Monarchow oswiadczył swoje posrednictwo do zawarcia pokoju – gdzie się zebrali pełnomocnicy do traktowania o pokoj – dlaczego Kongres rozwiązany został – Ktory monarcha obrazony dumą Napoleona wypowiedział mu woynę?

85. Gdzie się wojna zaczęła po rozwiązaniu Kongresu po bitwie stoczoney pod Dreznem gdzie się cofnęli sprzymierzeney?

86. Dokąd Napoleon wyprawił swe wojska pod Wan-(damem, po bitwie Drezdeńskiej – Jakie miały skutek bitwy pod Kulmem i Nollendorf?

87 Macdonald od kogo był porażony pod Kacbach (Blucker) – Kto i gdzie odniosł zwycięztwo nad Oudinot-em, a wkrotce nad Nejem?

88. Napoleon po wielu potyczkach opuściwszy Drezno gdzie się udał, gdzie zaczęła bitwa – na czyję stronę skłoniło się zwycięztwo, skutki tej bitwy?

89. Jakim sposobem Wilchelm Xżę Oranii otrzymał najwyższą władzę w Hollandyi?

90. Jak się powodziło Francuzom w Hiszpanii w tym czasie – Ktory wodz Angielski najwięcej pomagał Hiszpanom? Ktorem zwycięztwem oswobodził Hiszpanią od wojsk Francuzkich?

91. Sprzymierzone Mocarstwa zbliżywszy się do Renu co przedsięwzięły?

92 Jakie granice naznaczyli Francyi, – czy Napoleon przyjął te propozycye?

93 Złożenie odpowiedzi Napoleona, na czynione propozycye od monarchow, czego było przyczyną?

94. Dla czego rozwiązano Kongres Szatillonski skutki rozwiązania tego Kongresu?

95 Kiedy Napoleon zamierzał udać się ku Renowi i zaszedł tył wojskom sprzymierzonym gdzie się te udały?

86

96. Bitwa pod Paryżem na czem się skończyła?

97. Po zdobyciu Monmartr i wnijściu do Paryża, jak sobie Monarchowie postąpili? Mocą pokoju Paryzkiego jakie granice miała Francya naznaczone — i jakie były inne punkta tego pokoju? —

98. Po zawarciu pokoju Paryzkiego, gdzie się Monarchowie zjechali na kongres? — Pod czas tego Kongressu co ich zastraszyło? i jakich Napoleon użył środków do otrzymania utraconej korony?

99. W nowo zaczętej wojnie jak się powodziło Napoleonowi, — Skutek bitwy pod Waterloo, i Belle-Aliance i jaki los spotkał Napoleona? —

100. Jakie były postanowienia Monarchów pod czas drugiego pokoju Paryzkiego? —

Pytania z Historyi Nowożytnej

1. Jakim sposobem Dom Habsburski pozyskał Czechy, Węgry i Niderlandy? Który z tej familii był najpotężniejszym Monarchą?

2. Jakich wojen była powodem Reforma Religii w Niemczech?

3. Jakim sposobem Dom Habsburski otrzymał Królestwo Hiszpańskie? Za których Królów najobszerniejsze były posiadłości Hiszpańskie?

4. Jaki był początek Rzplitej Holenderskiej?

5. Kiedy była zaprowadzona zmiana w Religii Chrześciańskiej w Anglii? prześladowania z tego względu – i kto ustalił spokojność Kościoła Anglikańskiego?

6. Kiedy była Anglia połączona z Szkocyą? Obraz panowania Stuartów i ich koniec? Kiedy Anglia rozszerzyła swoje panowanie w Wschodnich Indyach?

7. Którzy Królowie zaprowadzili Reformę w Religii, w Danii i Szwecyi? i za których pomocni byli możnowładcy?

8. Po wygaśnieniu familii Włodzimierza I. jakiemi wojnami była Rossya zniszczona? Kto wzniósł do najwyższej potęgi Rossyą?

9. Którzy Królowie Szwedzcy najwięcej się wsławili dziełami wojennemi w Czas Nowych – i który przez nierozsądne wojny przywiódł ją do upadku?

10. Obraz Panowania Ludwika XIV

11. Jakiej wojny było powodem wygaśnienie Austryackiej familii w Hiszpanii i jak się ta skończyła?

12. Kto wzniósł Prusy do największej potęgi i jakim sposobem?

88

Pytania
z Historyi Polskiey

1. Którzy Królowie Polscy prowadzili Woyny z Cesarzami Niemieckiemi i z iakich powodów i koniec ich.–
2. Którzy Królowie Polscy woiowali z Xiążętami Ruskiemi na Kijowie i o co?–
3. Który z Królów Polskich ustalił panowanie nad Pomorzem, przez wprowadzenie Religii Chrześciańskiey? Epoki w których ta Prowincya podlegała Polsce, i kiedy była odrywana?–
4. Epoki polskiego Panowania nad Rusią Czerwoną i w których ią traciła?–
5. Epoki polskiego Panowania nad Wołoszczyzną i Mołdawią.– Woyny i klęski z przyczyny tey Prowincyi.–
6. Związki Polski z Węgrami Woyny i traktaty.–
7. Związki Polski z Czechami Woyny i Zgody.–
8. Połączenie Inflant i Kurlandyi z Polską.–
9. Upokorzenie Krzyżaków, Zhołdowanie ich.– Przeyście Prus wschodnich w Dom Brandeburski i zupełne wyłamanie się z pod hołdu.–
10. Podział Polski przez Krzywoustego iakie sprowadził skutki.– Które prowincye czasowo, a które na zawsze zostały oderwane?– Epoki w których do Polski te prowincye powróciły, lub zupełnie odpadły.–
11. Którzy Królowie starali się o Ulepszenie Praw i Sądownictwa?–
12. Którzy Królowie starali się o Urządzenie Woyskowości?–
13. Którzy Królowie starali się o Pomnożenie Nauk i co dla nich zrobili?–
14. Którzy wyrodni Obywatele przeciw Królom i Oyczyznie oręż podnieśli?–
15. Co było powodem woien Polski ze Szwedami, za których Królów były prowadzone i ich skutek?

16.

16. Woyny Kozackie ich powód i skutek.—

17. Spory religijne i ztąd gwałty.

18. Znacznieysze Naiazdy Mogułów na Polskę.—

19. Którzy Królowie lub Dziedzica Polscy, gwałtowną śmiercią zginęli:?

a przez zdradę lub podstęp.

b w bitwach.

c wątpliwość o zgonie niektórych.—

20. Swietne Epoki Królestwa Polskiego— Potęga Jagiellończyków.

21. Podziały przed Krzywoustem i ich skutek.

22. Znacznieysze wypadki za Batorego.—

23. Znacznieysze wypadki za Zygmunta III.

24. Znacznieysze wypadki za Władysława IV.

25. Nieszczęśliwości Polski ~~Polski~~ za Jana Kazimierza.— Którzy Mężowie Polskę uratowali?—

26. Znacznieysze wypadki za Michała Korybuta.—

27. Swietne czyny Sobieskiego— błędy iego i ztąd straty Polski.—

28. Obraz Panowania Łokietka.—

29. Obraz Panowania Kazimierza W.—

30. Znacznieysze Zdarzenia za panowania Fryderyka Augusta II.—

II

Historya Czech.

Ławka 6ta

Cenzor Aydrych Ferdynand.

1. Bronicki Karol.
2. Oszustowicz Franciszek.
3. Raydecki Józef.
4. Charenck Jan.
5. Lipczynski Maciey
6. Okonski Jgnacy.
7. Stoliński Stanisław
8. Sadowski Leon.
9. Durałowicz Jgnacy
10. Domagalski Antoni.
11. Zakrzewski Józef.
12. Miernowski Antoni.

1821.

Errata z Miesiąca

…i Nazwisko Uczniów.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.	
	Porządek.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.	r.	p.
…onicki Karol.	Książka	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i Pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	p	m	m
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…stowicz Franci… …szek.	Książka	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	n	m	"	n	m	m	"	m	m
	Piora i Pior	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	n	"	m	m	"	"	"	"	n	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	n	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…decki Józef.	Książka.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	p	m	m
	Piora i pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	p	m	m
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…zenck Jan.	Książka	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i Pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	p	m	m
	Zadanie.	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	p	m	m
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…szyński Maciej.	Książka.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…nski Ignacy.	Książka.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Ochędostwo.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…liński Stanisław	Książka.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Ochędostwo	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
…łowski Leon.	Książka	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Piora i pior.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Katamarz.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Sextern.	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Zadanie.	"	m	"	"	m	m	m	"	m	m	"	"	"	"	m	m	m	"	m	m	m	"	m	m
	Ochędostwo																								

Azya

Imie Nazwisko							
Marzyński Józef	L. Odradzające zamiar porucenia obrońcy Słabo	O Stanie stawie Dosyć	L. Mier				
Zawka 4ta	—	—	—	—	—	—	—
Szaputowicz Seweryn	Odradzające zamiar opuszczenia wiosk d.	Op. Skały Uszkonej D.					
Kozielski Jan	L. Opisujące podróż niepomyśl. d.	Opis wsi Niedźwiedź mier					
Gołębiewski Marcin	L. do nowego o niepojęcem d.	L. Odradzający zamiar porzucenia wsi d m.	Op. Kościoła S. Piotra d.				
Stróżecki Feliks	Poranek Wios dobre.	L. Odradzające zamiar porzucenia wiosk. D	L. Donoszące o niepojęcie D. d.				
Stróżecki Karol.	Op. Zamku Dobre	L. Donoszący o niepojęciu dobre	L. Odradzające zamiar opuszcz wsi Dobre				
Brzeziński Gerard	Rada stryja synowcowi Dobre	L. Synaod Rodz. Nied.					
Mastowski Xawery	L. Donoszące o niezrozum. Dobre						
Niedźwiedzki Jan	L. Odradzające zamiar opuszczenia wioski rodz. Dobre	Op. Pogodny wieczór Dobre					
Knoll Karol.	Op. poranu Dosyć	L. Donoszące poznaniu wsi Dosyć	L. Ganiące ten zamiar Dosyć				
Bilański Henryk.		Do Mier	Do Słabo				
Zawka 5ta							
Baster Błażej	L. Donoszące o niezrozum. d.	Op. Sepy d.					
Chlebowski Jan	Op. Zachodu słońca Dobre	L. Donoszące o śmierci syna dob	L. Odpis na poprzedz				
Mirtzki Salomon	L. Cieszące po śmierci Op. Dobre wyp.	Op. poranu d. Dobre					
Brzozowski Alexan.							

1834 r.

Greckie Kolonije w Italii Kr I III p 285

92

prześladowane przez

Tyrannów Syrakuz

Lukanów

Bruttiów

Taryntynów wspiera 345 Archidamus III przeciw Lukanom ginie

325 pd Alexander I Epirota (~~p 285, 57~~). ginie przeciw Lukanów

Kleonimus (r 300 pd) zwycięża Lukanów – z nimi zdobywa Metapont rabuje Korcyrę Mesapię – nawet Thurium? zbity przez Mar Emiliusza Paula – rabuje Wenecyę ucieka do Grecyi – Jego rabunki przyczyną że Rzymian wzywają Grecy –

Ławka Piąta

Imię i Nazwisko Ucznia	Przedmiot Wypracowania	Uwaga
Stroński Alexander.	1. Chęć zwiedzenia Krzeszowic i Tęczyna. 2. List do przyjaciela donoszący mu o czasie przeszłym [illegible] 3. List do przyjaciela pocieszający go w smutku. 4. Jak jest rzeczą przykrą, kiedy ktoś dziecinnie oddaje się zupełnie jednemu przedmiotowi. 5. Do przyjaciela, donoszący mu o śmierci Ojca	słabo słabo
Szpinalski Marcell.	1. Cieszący przyjaciela w nieszczęściu. 2. Dowiadujący się o powodzeniu Przyjaciela. 3. List Nauczyciela do swoich Uczniów. 4. 5. List do przyjaciela przepraszający go.	mier. mier.
Zygmuntowicz Seweryn.	1. List Syna do Ojca winszujący N. Roku. 2. Pocieszający przyjaciela po stracie Brata 3. Opis Słowika. 4. List do przyjaciela usposabiający go iż do stałego zawodu, aby o żadnej zmianie nie myślał. 5. List, Brat Bratu donosi co go bawi gdy się przechodzi po ogrodzie.	dosyć dosyć
Skolas Jan Kanty.	1. 2. Pocieszający przyjaciela po zgonie Matki. 3. Opis psa. 4. Jak jest rzeczą przykrą, żeby ktoś [illegible] pomyślał zawczasu o swoim stanie. 5. Opis pożaru.	dosyć dosyć

Europa

Klassa

Imiona i Nazwiska Uczniów	Ćwiczenia Po…						
	Rozprawa o Sprawiedliwości.	Rozprawa o nienawiści Narodów.	Mowa w czasie obrad Seymowych	Mowa do zbuntowanych żołnierzy.	Mowa do Obywatela nieposłusznego.	Mowa do Szlachty zwaśnionej.	Do…
Baltazinski	Dobrze.	dobrze.	słabo	Dosyc		Nayrzeszliwszy kto ma ma potrzeb. Dosyc.	O pr… Dob…
Bytomski							
Charasinski	Aby Krolowi wolsze było wezwać Pospolite ruszenie Dosyć (!	21.	Dobrze. Obywatela Ukrainy (dobrze	Zachęcenie do bitwy nad brzeg Dosyc!		Dobrze.	O postu… słabo
Ciszewski	Dobrze.	Dobrze	dobrze.	dobrze		d.	… Dosy…
Darowski	Dobrze		Dobrze	dobrze.	miernie	Dobrze.	Mowa … … pszego. Do…
Gadomski							
Grzienski	~~Dobrze~~ dosyć	Dosyć		dobrze.			O Pr… Dos…
Hölzel Józef			dobrze. 3. 2gie dobrze			Dosyć.	… potrze… d
Jasinski Edward				dobrze.			Mowa do … Dos…
Jasinski Jan				Dobrze	dobrze		
Jaworski Józef							
Lipinski					Dobrze.	d.	Pochwa… szyca Dosy…
Litwinski Łukasz	Dobrze.	Dobrze	Dobrze.	Dobrze	Dosyć.		Dobr…
Ł…ski Teodor	Dosyc	21.	Dobrze	dobrze			Mow… pod Sło… Dobrze
Mikuszewski	dobrze		dobrze.	dosyć.			Wojewo… kony … dob…
Morzkowski				dobrze		Dobrze	O pszy… Dob…
Nowakowski	Dobrze	Dosyć.		dosyc.			
Piotrowski		Ograniczenie potrzeb żada do szczęścia Dosyc					O Przy… Dobr…
Sadkowski Franciszek	dobrze		dosyc (?)	dobrze.	dosyc	dobrze	Bolest… Do…
Schwarz Bazyli	dosyc	miernie		słabo			Zachęc… Żoł… Do…
Zielemiewski Kasper		~~Zachęcenie do bitwy~~ Dobrze		Zachęcenie do bitwy Dobrze		Ukraiński Obywatel Dobrze	Do Seym… ukarbi… stum: p… d
Pieniążek Paweł		Dobrze	Dobrze	Dobrze			

Książki i mappy z Jeografii i Historyi potrzebne na Kl. V

	Odpowiedź.
I. Kajdanowa Tom I, II i III	mamy
II. Jeografia Sztejna (r 1839)	mamy
III. Mappy do Ameryki Polityczne:	
1. Ameryka Północna	nie mamy
2. D[itt]o południowa	nie mamy
3. Stany Zjednoczone	nie mamy
4. Indye Zachod.	nie mamy
5. Mexyk	nie mamy
IV Fizyczne:	
1. Ameryka północna } Lichtensterna	
2. D[itt]o południowa } Lichtensterna	nie mamy
3. Do rzek Berghausa	nie mamy

Matejkowie.

[illegible] do roku 1844

dar [illegible] brata Jana z roku 1844 (inne podobne kartki [illegible] w zeszycie)

do poleley Nr 2

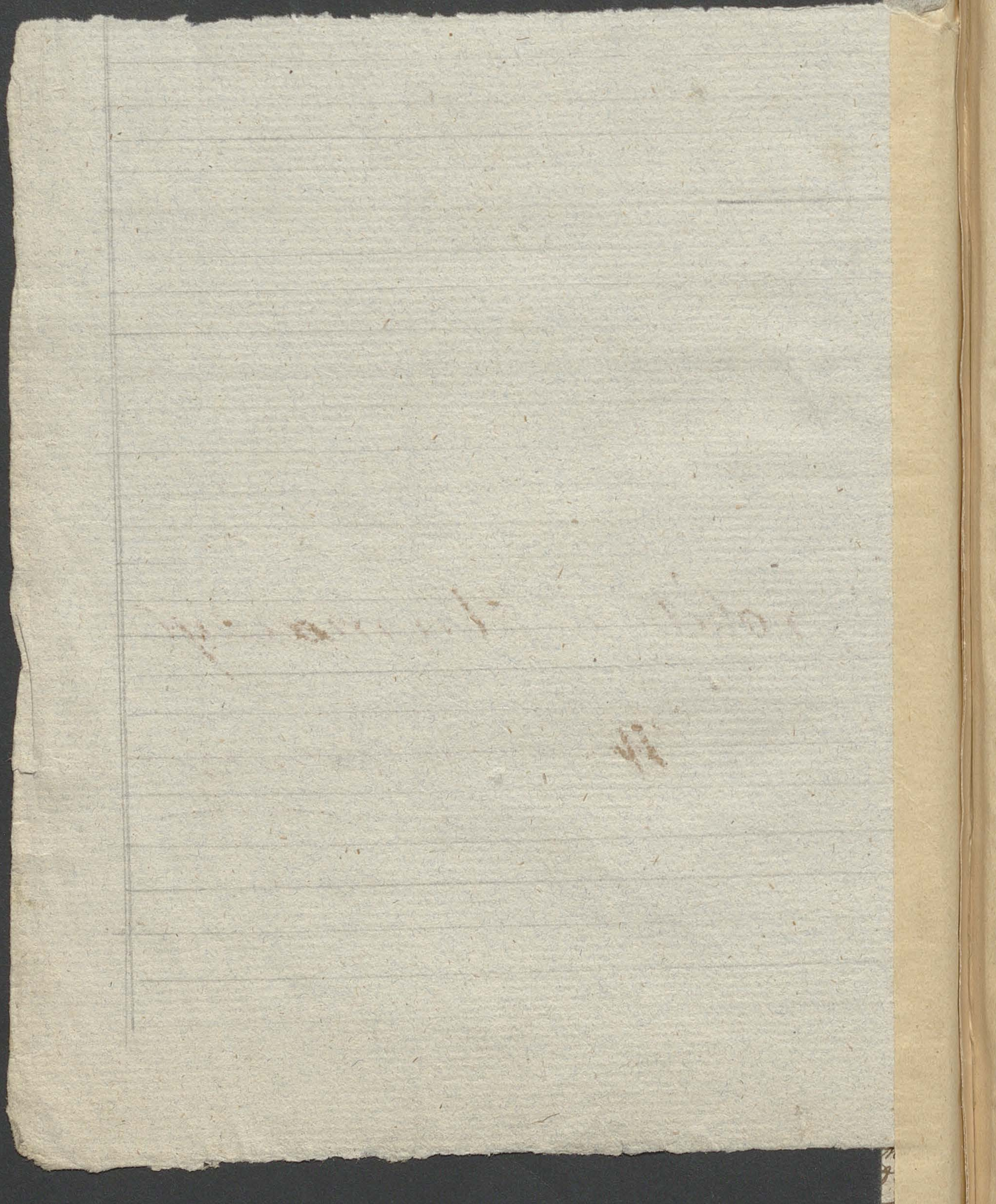
Kadłubek zostaje Cystersem w Jędrzejowie p 136 i
+ 1218 / p 145
Długosii liber de Monasteriis per
Diecesim Cracov. — p 137
Zaprowadzenie Dominikanów do Kra
kowa (Ordo Praedicator) p 137

Ordo Minorum (St Francisci) p 140 i
Konrad Mazowiecki trzy wraz z żoną z synami ~~Ziemowitem~~ i Kazi
mierzem daje Miechowitom (1225 w Maj
donacyą) wieś Chotlia Chotla p 145

Leszek 1227 zabity } p 146
Henryk brod. ranny }
Sprowadzenie Krzyżaków 1228 pr. Konrada p 150
— Woyna między Henrykiem brodatem
i Konradem o opiekę nad Pudykiem 152
— Pudyk uwalnia opat Mileoy p 156
— Bolesław (czy Pudyk czy z Konrada?)
A ~~Kr~~ Sandomierz — 159
— Bol Pudyk sprowadza Francis
zkanów do Krakowa — 161
— Bol obejmuje rządy i zaślubia
Stą Kunegundę. 161.
— Konrad ~~zowie~~ lekotnie z Boles. zaczy 163
— — przyjęty do Confraternii Miechow 164

robił i tłumaczył

Waleryan Kaliński

Opis Wolnego miasta Krakowa i Jego Okręgu

Rzecz pospolita Krakowska
winna swój początek traktatowi Wi=
deńskiemu z dnia 3 Maja 1815 r.
pomiędzy trzema wielkiemi mocar=
stwami Rossyą, Austryą i Prussa=
mi podpisanemu w Wiedniu, który jéj
byt polityczny pod opieką, zwyż rzeczo=
nych mocarstw zapewnił. Kraina
ta w rozkosznéj okolicy położona ina=
czéj Wolnem Niepodległem i ściśle
Neutralnem miastem Krakowem
i Jego Okręgiem nazwana ma mil
□ przeszło 20 powierzchni. Granicy
na wschód z Królestwem Polskiem,
na południe z Galicyą Austryacką,
na zachód z Państwem Pruskiem.
Lekko górzysta nader zdrowy
przyjemny klimat jedynie górzystoś=
cią ~~(zwłaszcza)~~ śnieżnych Karpatów
zwłaszcza na wiosnę czasem oziębia=
ny bywa. Wisła rzeka ułatwia nam
i upiękna komunikacyą z Królestwem
Polskiem stanowiąca pomyślność jéj
mieszkańców pod względem handlu
i przemysłu narodowego. —

Płody

Na obfitość zboża, węgli ziemnych,
marmur, kamień ciosowy, cynk, kalun,
owoce najwyborniejsze, ogrodowiny w całéj
Polszcze między innemi karczochy i ana=
nasy krakowskie słynące w dalekie stra=
ny, drzewo, miód, wosk, ryby, zwierzynę
dziką, zbytek bydła itd.

Ludność

W początkach rzeczypospolitéj Kra=
kowskiéj ludność nieprzechodziła

90.000 dusz teraz 125.000 wynosi
to jest w samej stolicy 36.000 a
w Okręgu 89.000.—

Rolnictwo, Nauki, przemysł i Handel.—

Rzemieślników których uposażenie
zwłaszcza w dobrach rządowych
i duchownych dziś po większej
części usamowolnionych dobrami
folwarkowemi wyróżnić może przeszło
600 półrolników i wszelkiego rodza-
ju posiadających ziemię do 18000.
Doktorów medycyny, Chirurgów,
Artystów, rękodzielników wszelkie-
go rodzaju handlujących wielka
liczba.

§. 1. Fabryki

Tutejsze krajowe równie jak wszel-
kie inne produkcye wielkiego wprawdzie
dzie postępu dla natłoku towarów
zagranicznych niemal że bez cen
kupowane uczynić nie były w sta-
nie wszelako w porównaniu lat
zeszłych dosyć pocieszający wzrost
co do niektórych przedmiotów oka-
zują. Ze wszystkich fabryk kraje-
wych najcelniejsze są dwie: to jest
fabryka fajansów i wedżwodów Pa-
na Grünbauma we wsi Pisarach
przed kilku laty bardzo lichą teraz
zagranicznych pierwszego rzędu
wyrównywuje. Nowa papiernia
założona w Krzeszowicach wydają-
ca wyborne gatunki papierów
równające się zagranicznym.—

§. 2. Religia.

Religia przy ogólnej tolerancyi
panująca jest katolicka.—

§3. Rząd.

Rząd krajowy jest w Senacie. Do r. 1833 najwyższa ta władza składała się z Prezesa i 12 Senatorów to jest 6 dożywotnych a 6 czasowych. Dziś w skutku reorganizacyi z dnia 23 Marca 1833 przez Kommissyą nadzwyczajną z ramienia trzech opiekuńczych dworów zestanowionej, Senat składa się z Prezesa co 3 lata obieranego i 8 Senatorów. Inne władze krajowe według nowej reorganizacyi są: Dyrekcya Policyi, sądów Pokoju 5, sądów Podsędkowskich 5, trybunał I Instancyi, sąd Apelacyjny czyli II Instancyi i sąd najwyższy czyli III Instancyi. —

§4 Dochód

Dochód czysty wynosi 2000000 złotych polskich. —

§5 Siła zbrojna

Siła zbrojna składa się z korpusu Milicyi pieszej i korpusu żandarmów przeznaczonych do przestrzegania granic bezpieczeństwa osób własności rządowej i obywatelskiej porządku wykonania wyroków sądów. —

§6. Podział.

Cały kraj dzieli się na 28 gmin których 11 na sam Kraków a 17 na Okręg wypada.

W Okręgu te są:

1. Krzeszowice
2. Mogiła
3. Modlnica
4. Balice.
5. Rybna
6. Czernichów
7. Liszki. —

8. Zwierzyniec	13. Poręba
9. Bobrek	14. Lipowiec
10. Jaworzno	15. Trzeszowice
11. Mościelec	16. Pisary
12. Mleszowa	17. Chrzanów

§ 7. Kraków

Kraków dawna stolica Królów i książąt Polskich dziś rząda Rzeczypospolitej krakowskiej podobno r. 700 Ery Chrześciańskiej założony od Krakusa leży na lewym brzegu Wisły dzielącej się na dwie odnogi tworzącej wyspę na której jest pamiętna męczeństwem S. Stanisława Skałka i miasto Kazimierz. Nad samą Wisłą jest góra skalista Wawel na której leży zamek starożytne mieszkanie Królów. —

Kraków dziś upiękniony plantacyami, otoczony wewnątrz wiele mieszkań, placów wolnych zaraz kościół katedralny tworzy obraz ogromny i wspaniały a sam wieża widoków i jedynego na przyległe miasta, pagórki, wsie, pola, rzeki, lasy, góry Karpackie o kilkanaście mil odległe. —

Kościół Katedralny. Skład ciała S. Stanisława kilkadziesiąt królów i najsławniejszych w dziejach Polskich mężów. Jest budowla niezbyt dawna bo dopiero w 14 wieku przez Nankiera biskupa krakowskiego wzniesio-

na miejsce inne pożarem zniszczo-
nej, którą Władysław Herman
wybudował był. Skarbiec tego kościo-
ła jest bardzo bogaty. Jedna z ka-
plic fundowana przez Zygmunta
Augusta ma dach miedziany grubo
pozłacany.

Rynek krakowski jeden z najpięk-
niejszych w Europie jest regularny
zbiega się do niego 11 ulic w rynku
stoi wieża przy której ratusz przed
kilkunastu laty zburzony. Blisko
tej wieży są sukiennice jeszcze za
Bolesława Wstydliwego wzniesione
a że wielu przypisuje zbudowanie
tego gmachu Kazimierzowi Wmu
to zapewne stąd pochodzi iż ten mo-
narcha rozprzestrzenił i odnowił co
dowodzi obszerność handlu w owych
czasach. Na tymże rynku jest kościół
wspaniały Panny Maryi także bu-
dową gotycką z wysoką bardzo wieżą
fundowany w 13 wieku przez bisku-
pa krakowskiego Iwana z rodziny
Odrowążów największy w całej Polsce.

Akademia założona przez Kazimie-
rza Wgo we wsi Bawole czyli dzisiejszym
Kazimierzu r. 1347 a roku 1400
od Władysława Jagiełły na S. Anny
ulicy do Kollegium dziś S. Jana Kan-
tego przeniesiona i lepiej urządzona
była, jest to budowla wpadająca
w oko starożytnością swoją wmnó-
twie ciekawości tego miejsca jest sala
zwana Jagielońską i biblioteka uni-
wersytecka przeszło 40000 książek za-
mykająca. Kollegium Akademickie
który jest pod tytułem S. Anny w
najnowszym włoskim guście, drugi
równie do najpiękniejszych w nowym
guście należący S. Piotra po Jezuitach

przy ulicy Grodzkiej. Po tych
gmachach mają pierwszeństwo sta-
rożytne kościoły X: X: Dominikanów
i X: X: Franciszkanów w samym mieś-
cie, tudzież Bożego Ciała i S. Kata-
rzyny na Kazimierzu.—

Kraków niegdyś do 70 kościołów
a teraz do 40 ma.—

W tak długim przeciągu wieku
doznało to miasto różnych losów.
W wieku swego największego kwit-
nienia pod Zygmuntem I miało
do 80000 ludności.

Żadne może z miast stołecznych
prócz jednej Warszawy w stosun-
ku swej zamożności nie jest tak,
upiękmione jak Kraków który
przedtem zwaliskiem starożyt-
nej warowni oddzielonej od swo-
ich ulic otoczony był już to nędz-
nemi pastwiskami błotnistemi
kałużami, wybojami których
zgnielizny zarażały powietrze
teraz zaś owe niedostępne miejsca
w najpiękniejszy ogród przeszło ½
mili zamienione które publiczności
na około miasta najpiękniejszych
używa przechadzek. Wewnątrz
miasto po większej części odnowio-
ne a na wybrukowanych ulicach
chodniki ciosowe zaczynają się
rozszerzać oczyszczone znaczną
liczbą kanałów już wymurowa-
nych już murujących się ciągle.
Pomiędzy gmachami publiczne-
mi i prywatnemi najokazalszy
jest zewnątrz gmach rządowy
na Stradomiu po nim następują
gmachy Akademickie przy ulicy
S. Anny, prywatne zaś godne wi-
dzenia Pałac Wielopolskich, pałac

biskupów Krakowskich, pałac spiski, Krzysztofory, pałac potockich. Na przedmieściu wspaniały pałac Brodowicza doktora medycyny i professora przy starej Wesołej i inne. Wszystkie jednakże wspomniane budowle świeżo upięknione. Obserwatoryum Astronomiczne z ogrodem Botanicznem wspaniałością przewyższa. Kraków prócz tego ma kilka pięknych oberży między któremi co do swej obszerności celują gmachy: Hotel Rossyjski, Hotel Węgierski i Hotel Drezdeński przy ulicy Floryańskiej i inne oberżie są: na Stradomiu pod różą. Przy Floryańskiej ulicy pod białym orłem i wiele innych po przedmieściach. —

§. 8. Ogrody

Prócz Botanicznego i innych podmiejskich warzywnych ogrodów są piękne dla publiczności otwarte ogrody ku Łobzowi znany pod nazwiskiem Kremera ~~Benissa~~. Na Łobzowie Benissa w którym letnie było mieszkanie Kazimierza W^o. Ogród Krzyżanowskiego.

§ 9. Budowle

Z najpiękniejszych nowych budowli do rządu należących są: jatki rzeźnicze za klasztorem X.X. Dominikanów i wspaniały most na Stradomiu kamienny, także drugi mniej okazały ku Zwierzyńcowi. —

§. 10. Uniwersytet

Prócz Uniwersytetu w dzisiejszym składzie oprócz jest jedno Liceum obok Kollegium S. Jana kantego

przy ulicy S. Anny. Przez Bar-
tłomieja z Nałęcza Nowodworskiego
kawalera Maltańskiego r. po Jerusa
1619 założone były w tyłach kol=
legium Jagiełłańskiego nieobszerne
ale dochodami opatrzone były szkoły.
Dopiero Władysław IV król Polski
niegdyś uczeń Władysławskiego
jako exekutor testamentu swojego
mistrza wykonywając jego ostatnią
wolę wystawił gmach naprzeciw
Kościoła S. Anny r. 1643 w tym kształ=
cie jak go dziś widzimy i rzeczo=
ne szkoły do tego gmachu przeniósł
dla tego by się powinno nazywać Li=
ceum Nowodworskie = Władysław=
skie. Było i drugie Liceum S. Bar=
bary zwane lecz od roku 1834 w
szkołę Techniczną i Wydziałową
zamienione a teraz do gmachu wy=
działowego na ulicę Gołębią przeniesiono.

§: 11 O Szkołach

W całym kraju jest 51 szkółek
parafialnych. Pensye męskie i żeń=
skie. Bank pobożny itd. W całym
kraju jest klasztorów obojej płci
27 a szpitalów 20. —

§ 12: Teatr narodowy

Nie wiadomo jak dawno wido=
wiska sceniczne zaczęły być zna=
ne w Krakowie. Lecz z pewnością
wiemy że założenie pierwszego po=
rządnego Teatru winniśmy Kluszczewskiemu Staroście Brzegowskie=
mu który po zwiedzeniu w mło=
dości swej pierwszych stolic Euro=
py. Będąc miłośnikiem i znawcą
sztuk pięknych a mianowicie mu=
zyki obrawszy sobie Kraków za do=

żywotnie siedlisko założył w nim
scenę ojczystą r. 1787 w Spiskim pała=
cu jako pamiątkę swego przywiąza=
nia zaś r. 1799 zbudował z gruntu
nowy przy placu Szczepańskiem
którego otwarcie nastąpiło w końcu
tegoż samego roku. Lubo różnych
zmian szczęścia doznawał bo od
założenia Rzpltej Krakowskiej ustalone
jego istnienie zaczęto się a miano=
wicie gdy reprezentacya narodowa
sejmowa przekonała się o potrzebie
udzielenia pieniężnych choć szczup=
łych zasiłków, dzisiejszy nowy Teatr
przy ulicy S. Jana gustownie urzą=
dzony powstał r. 1830 z powodu
przejścia Antrepryzy w inne ręce.–

Kraj Rzpltej Krakowskiej składa
się prócz stolicy z trzech miasteczek
Chrzanowa, Nowej góry, i Trzebinie
tudzież 221 wsi z tych zachwycające
malowniczemi położeniami są: Ale=
xandrya, Alwernia, Balice, Bielany
Bobrek, Branice, Kościelniki, ulu=
biane Krzeszowice w których 1780
odkryto wody mineralne a dziedzic
Xże August Alexander Czartoryj=
ski Wojewoda Ruski w tymże
roku wybudował mieszkania dla
publiczności a córka jego Księżna
Izabella Lubomirska Marszałko=
wa Koronna wystawiła porządne
łazienki i różne budowle dla gości.
Przy samym Krakowie Łobzów
z pałacem Wgo Kazimierza letnie
mieszkanie Królom wystawione.
Młoszowa, Mników białym Ojcowem
zwany, Mogiła, Mydlniki, Niegoszo=
wice, Pisary, Pleszów, Poręba z pięk=
nym ogrodem Angielskim, Prądnik
Czerwony i biały, Tonie, Tenczynek,
Wola Justowska Zielonki, Czerna i td.–

Dostoyny Mężu.

Szczęśliwym ten iest, co w dobrodzieystwach obcych się nurzy, stokroć szczęśliwszy który ie pragnie wywdzięczyć, czemże ten który ie oddać iest w stanie? Lecz ia niestety acz kolwiek iestem przy pierwszych, z drugiemi chluby nie dzielę. Owszem (co gorzko wyiawić) im dłużey czekam odwetu, tem one rosną rychlliem. O nieszczęściem iest dla biednych, że przyrodzenie odmówiwszy im znikomych darów, serca ich wrzącego wskazać nie zdoła. Ale zaiste (zgrzeszyłem) bo krom ich serca nie doyrzym, ale go słyszeć możemy, gdyż prawdę tylko wydobywaią ustami. Racz więc czcigodny mężu, w tey myśli przyiąć me słowa w iakieyem sam ie zamierzał: hołd poruczaiąc człeka wielkości; a dobrodzieystwom podzięki. –

Niechay Ci Sędzia odwieczny karmi twe troski słodyczą, niech Cię potomni za wzór przywodzą potomnym wytrawiony dziś Nestorze, doczekawszy się Oyczyzna mądrych i światłych z twey wodzy synów, niech Ci Traiańskie stawia pomniki, niechay Cię nowi Dmóchowscy w świątyni sławy w świeżych uwięczniają pochwałach. Ty który iesteś przyiaciół radcą i wzorem uczniów i oycem i mistrzem, godnym dla godnych człowiekiem, uciekasz zawsze przed chwałą, (bo to iest wielkich oznaka,) lecz ona nie mniey Cię ściga; bo sława tylko ieżeli wszystko z człowiekiem ginie, ta żyie i ta żyć będzie na Wieki. Nie o pozorney ia prawię, nie o tey która, dostatki i wpływ wszystko rozradza, bo ta się świeci iak iskra, iak iskra razem przygaśnie; lecz o tey która iak płomień Westy wieczny ma prze=

znaczenie istnienia. Ogdyby Nieba dały się do=
czekać chwili w któreybym mógł woli spełnienie
do słów łączyć, w któreybym mógł światu wdzię=
czności, wdzięczności iaką smy mistrzom naszym powin=
ni okazać pierwszybym Tobie kamień węgielny
na pomnik chwały położył i pierwszy na wznie=
słey kolumnie Olimpski wieniec powiesił. nie to=
bie ochydo Neronie, lecz tobie Marku Aureli po=
dobny, a po tym nareście zgonie; nie buyny
w płonne kadzidła, stratę bym łzami; a wiel=
kość piórem roznosił; i nędzy wyryłbym na twar=
dym kamieniu: Tu leży co żył dla innych a który
zgasnął dla siebie. —

Borkiewicz Władysław

Uczeń Klassy Vtey

Joseph Gurney only

103

Za zastępstwo w Lekcyach P. Kulawskiego Professora za Miesiące Listopad i Grudzień 1848 r. wziąłem złotych polskich 60 — MGierszewski

Z tegoż samego tytułu za Miesiące Listopad i Grudzień r. 1848 wziąłem Złp. sześćdziesiąt. —
L. Zawadzinsky

Z tegoż samego tytułu za Miesiąc Styczeń 1849 r. odebrałem złotych polskich trzydzieści № 30 ƒƒ. MGierszewski

Odebrałem za Miesiąc Styczeń Złotych polskich trzydzieści
Kraków dnia 14 Lutego 1849
Zawadzinsky

Z tegoż samego tytułu za Miesiąc Luty 1849 r. odebrałem Złotych polskich trzydzieści № 30 ƒƒ. MGierszewski

Odebrałem za Miesiąc Luty 1849 r. Złp. 30.
L. Zawadzin[illegible]

Odebrałem za miesiące listopad grudzień i Styczeń Złp. 90.
Kraków dnia 15 marca 1849 roku
Abramowicz

Odebrałem za Miesiąc Marzec 1849 r. Złp. 30.
Zawadzinsky

Odebrałem za Miesiąc Marzec i Kwiecień Złotych polskich 60 Złp. sześćdziesiąt złotych polskich —
Kraków dnia 14 Kwietnia 1849 r.
MGierszewski —

Odebrałem za Miesiąc Kwiecień 1849 r. Złp. Trzydzieści
Zawadzinsky

Na konto miesięcy Lutego marca i Kwietnia odebrałem Złp. Czterdzieści sześć groszy sześć Kraków dnia $\frac{18}{4}$ Abramowicz

Odebrałem za miesiąc Maj złotych polskich trzydzieści № 30 ƒƒ.
d. $\frac{16}{5}$ 849 r. MGierszewski

Odebrawszy złotych polskich 43 gr. 24. jako resztę należącą się do summy Złp. 90 za miesiące Luty Marzec i Kwiecień niniejszem w dniu 17 maja 1849. W. Kulawskiego kwituję Abramowicz

Za miesiące Maj i Czerwiec odebrałem z rąk W[ielmożne]go Puławskiego Złotych polskich sześćdziesiąt / Złp. 60 /. $\frac{14}{6}$ 1849
Kamiński

Za Miesiące Maj i Czerwiec r. b. odebrałem Złp 60 wyrażnie Sześćdziesiąt. —
Kraków dnia 16 Czerwca 1849 r.
Zawadzki

Za Miesiąc Czerwiec r. b. odebrałem Złp 30 —
Kraków d. 17 Czerwca 1849 r.
M Gierszer

Za miesiąc [illegible] Lipiec odebrałem z rąk W[ielmożne]go Puławskiego Złotych polskich trzydzieści $\frac{2}{8}$ 49. Kamiński

Za Miesiąc Lipiec r. b. odebrałem Złp 30. trzydzieści $\frac{2}{8}$ M Gierszer

Odebrałem Złp 120 wyrażnie Sto dwadzieścia, dla siebie Złp sześćdziesiąt a dla Gierszy Złp Sześćdziesiąt, dla siebie za Lipiec i Sierpień, a dla P. Gierszy za Sierpień i Wrzesień r. b. —
Kraków dnia 17 Września 1849 r.
Zawadzki

Odebrałem Złp 30 wyrażnie Trzydzieści za Miesiąc ~~[illegible]~~ wrzesień r. b. —
Kraków dnia 16 Października 1849 roku
Zawadzki

Wybrane z starożytnych świeckich
pisarzów dzieie z zdaniami i wy
rokami mędrców o powinnościach
ludzkich. ~~przez~~ z Łacin~~skiego~~ na oyczysty
~~przełożone~~ ~~uzyt~~ ~~przez~~ ku pożytkowi narodo
~~A. And. Ustrzyckiego S.P.~~
wemu ~~na polski~~ ~~przetłumaczone~~ ~~polszczone~~ przeniesione, teraz,
~~z niektoremi~~ miejscami odmian~~ami~~e, i do tłomaczenia
z polskiego na Łacinski ~~dla~~ ~~młodzi~~ ~~dla~~ po
~~szkolney~~ zastósowane. ~~młodzi szkolney~~
dla ~~pożytku~~ ~~poświęcone~~ młodzi Szkolney
przez
W. Kutawski. prof Lic Krakowskiego

w Krakowie 1825.

Uwagi Ka pod tytułem:

Selecta e profanis Scriptoribus historia

Quibus admixta sunt varia honeste vivendi

precepta ex iisdem Scriptoribus deprom

pta. którą 1779 wydał po polsku ~~pod~~ X. Andr. Ustrzycki

pod imieniem swego Ucznia Józ. Hr. Ko

morowskiego i jego siostry Kun. Hr. Komorowskiey

podług możności miejscami odmieniłem

i przydawszy wyrazy i sposoby mówie

nia do tłomaczenia z polskiego na łacin

ski użyt zastosowałem

